

Leto XVIII. Štev. 185
DIREKTOR BORBE
VELIKO VLAHOVIC
GLAVNI IN ODGOVORNI
UREDNIK
DUSAN BLAGOJEVIC
UREJA UREDNIŠKI ODBOR
List izhaja vsak dan razen
petke - Cena 10 dinarjev

Ljudska
PRAVICA

BORBA
GLASILO ZVEZE
KOMUNISTOV JUGOSLAVIJE

• LJUDSKA PRAVICA •
USTANOVLJENA 6. OKTOBRA
1934 • MED NARODNOOSVO-
BODILNO BORBO JE IZHA-
JALA KOT 14-DNEVNIK IN
TEDNIK OD OSVOBODITVE
DO 1. JUL 1951 KOT DNEV-
NIK. NATO PA KOT TEDNIK
• OD 1. JUNIJA 1953 IZHAJA
KOT • BORBA • ZA SLOVENIJO

Protest delegacije FLRJ v Trstu zaradi nasilnega raznarodovanja cone A

Pomočnik šefa delegacije FLRJ Bogo Gorjan pri Zavezniški vojaški upravi — iredentistični organizaciji so prodali doslej že okrog 35.000 m² slovenske zemlje

Trst, 21. julija (Tanjug). Pomočnik šefa jugoslov. trgovinske delegacije v Trstu Gogo Gorjan je v odsotnosti opolnomočenega ministra Jožeta Zemljaka protestiral danes v imenu jugoslovanske vlade pri Zavezniški vojaški upravi zaradi vse večjega

Razširjeni plenem CK ZK Slovenije je razpravljalo o pismu CK ZKJ

Ljubljana, 21. julija. Danes je bil končan osmi razširjeni plenem Centralnega komiteja Zveze komunistov Slovenije. Plenem je proučil pismo Centralnega komiteja ZK Jugoslavije in na tej podlagi podrobneje analiziral nekatere pomankljivosti v nekaterih osnovnih organizacijah v Sloveniji.

V zvezi s tem je osmi plenem Centralnega komiteja ZK Slovenije pozval vse okrajne in občinske komiteje ter vse osnovne organizacije, naj se na podlagi tega pisma začno odločno boriti za pozitivno političnega dela komunistov, za njihovo idejno okrepitev in za poudarjanje socialističnih ciljev v vsem našem demokratskem družbenem življenju.

Prihod novega sovjetskega veleposlanika

Beograd, 21. julija (Tanjug). Novi sovjetski veleposlanik v Jugoslaviji gosp. Vasilij Aleksejevič Valjkov je s svojo soprogo davi prispel z vlakom v Beograd. Na beograjski železniki postaja je veleposlanika Veljkova sprejel namestnik načelnika protokola državnega tajništva za zunanje zadeve Pavle Beljanski.

Privolitev za novega mehiškega veleposlanika

Beograd, 21. julija (Tanjug). Predsednik republike maršal Tito je pristal na imenovanje novega mehiškega veleposlanika v Jugoslaviji. Novi mehiški veleposlanik v naši državi bo dosedanji mehiški veleposlanik v Panami gosp. Eduardo Sifa Morillo.

Eleonora Roosevelt zapustila Jugoslavijo

Zagreb, 21. julija. Po večdnevni bivanju v Jugoslaviji je ga. Eleonora Roosevelt danes zapustila našo državo in odpotovala v Graz.

Ob odhodu ga. Roosevelt so bili navzoči predsednik ljudskega odbora Zagreba Večeslav Holjevac, predsednik društva za združene narode dr. Hinko Krizman, sekretar APZ Hrvatske Šeparović in ameriški konzul v Zagrebu g. Conally.

Radakrisnan pri Djilasu in Colakoviću

Beograd, 21. julija (Tanjug). Podpredsednik Zveznega izvršnega sveta Milovan Djilas je danes ob 10. dopoldne sprejel podpredsednika indijske republike dr. Radakrisnana. Pri sprejetju sta bila navzoča generalni tajnik predsednika republike doktor Jože Vilfan in indijski veleposlanik v Jugoslaviji g. Binaj Ranjan Sen.

Podpredsednik indijske republike je danes dopoldne v spremstvu generalnega tajnika predsednika FLRJ Jožeta Vilfana in indijskega veleposlanika Sena obiskal tudi Rodoljuba Colakovića, predsednika odbora za prosveto in kulturo Zveznega izvršnega sveta. G. Radakrisnan se je s tov. Colakovićem pol ure prijazno in prijateljsko razgovarjal.

Po razgovoru s tov. Colakovićem si je visoki indijski gost ogledal beograjski narodni muzej. Podpredsednik Zveznega izvršnega sveta Milovan Djilas je priredil opoldne kosilo v počastitev podpredsednika indijske republike g. Radakrisnana. Razen g. Radakrisnana sta se kosila udeležila tudi indijski veleposlanik v Jugoslaviji g. Sen in svet-

narodovanja slovenskega ozemlja, ki ga sedaj intenzivno izvajajo v angloameriški coni STO z zidavo velikega števila naselij za italijanske begunce.

Poudaril je, da s temi naselji nasilno menjajo v skladu z obširnima načrtoma italijanske vlade narodnostni sestav angloameriške cone. Rimska vlada skuša na ta način ustvariti italijansko mostišče na doslej strnjem slovenskem ozemlju med Trstom in Italijo.

Hrati je pomočnik vodje jugoslovanske delegacije poudaril, da v neposredni bližini jugoslovanske meje na področju angloameriške cone STO grade italijanska naselja z namenom, da bi napravili osnovo za stalni iredentistični pritisk na jugoslovansko

mejo, kar pomeni kršitev mirovne pogodbe z Italijo.

Doslej so v okviru italijanskega načrta glede raznarodovanja cone A STO že zgradili naselja za begunce v Štivanu, Sv. Križu na Proseku, kupili so pa tudi zemljo za takšno naselje v Sela-nju. Razen tega je 7. julija iredentistična večina v tržaškem svetu izglasovala sklep, da bo raznarodovano tudi slovensko ozemlje na Opčinah. V ta namen so prodali iredentistični organizaciji »Opera assistenza profughi Giuliani e Dalmati« 34.600 kvadr. metrov slovenske zemlje, ki je last tržaške občine, in na katerem bodo sezidali veliko naselje za italijanske begunce. V vseh teh krajih cone A živi izključno slovensko prebivalstvo.

POLOŽAJ NA KOREJI

Redni sestanki v Pan Mun Jomu

Radio Fenjang sodi, da je premirje blizu

Pan Mun Jom, 21. jul. (AFP). Danes dopoldne ob 10. po krajnjem času so se v Pan Mun Jomu sestali štabni častniki, kot je bilo že določeno po programu razgovorov med kitajsko-severnokorejsko delegacijo in delegacijo Združenega poveljstva.

Štabni častniki so se razdelili v dve skupini, od katerih je imela vsaka po en sestanek.

V svoji današnji oddaji je radio Fenjang trdil, da kaže ne-

pričakovana povečana aktivnost v Pan Mun Jomu, da je podpis premirja blizu. Po trditvah radia je prišlo po jamstvih, da bo Sing Man Ri spoštoval premirje, »do vala optimizma in hitre oživitve delovanja v kraju razgovorov«.

Fenjangski radio je razen tega poročal, da kakih 700 kitajskih in severnokorejskih delavcev sedaj gradi »zgodovinsko poslopje v korejskem slogu, v katerem bodo podpisali premirje«.

V OZN SE BOJE NOVIH ZADRŽKOV

New York, 21. julija (Tanjug). Na sedežu Združenih narodov so znova optimistični glede sklenitve sporazuma o premirju na Koreji. Dejstvo, da se je v Pan Mun Jomu prvikrat sestala vojaška komisija za premirje, si tukaj razlagajo kot dobro znamenje, da bo sporazum v kratkem podpisan. To razpoloženje pa motijo nekatera znamenja, ki kažejo, da lahko nasprotovanje južnokorejskega predsednika še vedno škoduje ugodnemu razvoju dogovorov v Pan Mun Jomu. Opažovalci v Združenih narodih izražajo nezadovoljstvo tudi zaradi tega, ker del ameriškega tiska še vedno podpira pristransko ravnanje Sing Man Rija.

V Združenih narodih so začeli vnovič govoriti o morebitnem sklicanju izrednega zasedanja Generalne skupščine. To izredno zasedanje je bilo določeno za sredi tega meseca, so ga pa odložili, ker premirja še niso podpisali. Generalna skupščina bi morala takoj po sklenitvi premirja odločiti o nekaterih podro-

nostih politične konference, na kateri bodo razpravljali o Daljnem vzhodu.

Predsednik zunanjepolitičnega odbora senata ZDA Wiley je izjavil, da je pristane generala Nam Ila na razpravljanje o podrobnostih premirja »do zdaj najboljša stvar«. Wiley je podprlo tudi več senatorjev, ki pa so dodali, da se lahko za tem še vedno skriva »kakšna spletk«. Severnokorejcev in Kitajcev. Wiley je nadalje dejal, da bi bilo premirje le prvi korak. »Če želimo resnični mir na Daljnem vzhodu,« je dodal, »je treba rešiti tudi vprašanje vojne v Indokiniji. Na koncu je izrazil upanje, da bo Sing Man Ri spoštoval premirje. Senatorju Georgesu, vodilnemu demokratu v zunanjepolitičnem odboru, se zde stvari veliko jasnejše. Ta senator sodi, da bo v kratkem sledil zadnji korak za sklenitev premirja. Tudi predsednik vojaškega odbora senata Saltonstall je izrazil upanje v skorajšnje premirje.

Indija zahteva pojasnilo

Washington, 21. jul. (r.). Indija je pozvala vladi ZDA in Kitajske, naj razjasnita vlogo njenih čet, ki morajo oditi na Korejo, da bi sodelovale v nevtralni komisiji za nadzorstvo nad tistimi kitajskimi in severnokorejskimi ujetniki, ki zavračajo vrnitev v domovino. Indijska vlada je sporočila, da zahteva to pojasnilo, ker sicer ne bo sposobna svoje misije uspešno opraviti zaradi nasprotovanja Sing Man Rija, ki je pred tedni zagrozil, da se bodo južnokorejske čete s silo uprle prihodu indijskih čet na ozemlje Južne Koreje.

Naročnikom in bralcem sporočamo, da bo jutri »Ljudska pravica-Borba« redno izšla

Bralcem, naročnikom, sodelavcem in vsem delovnim ljudem Slovenije čestitamo k Dnevu vstaje slovenskega naroda!

Uredništvo in uprava
»Ljudske pravice-Borbe«

Čestitka predsednika Tita slovenskemu narodu

Brioni, 21. julija

Predsednik republike Josip Broz-Tito je poslal predsedniku Izvršnega sveta LR Slovenije tovarišu Mihi Marinku ob Dnevu vstaje ljudstva Slovenije naslednjo čestitko:

»Ob praznovanju obletnice ljudske vstaje v Sloveniji pošiljam Vam, prek Vas pa tudi vsemu slovenskemu narodu najpriskrnejše čestitke in najlepše želje za srečo in vsestranski napredek vaše republike.

Ob praznovanju tega velikega zgodovinskega datuma, 22. julija, se bo ljudstvo Slovenije ponosno spominjalo, da je na ta dan leta 1941 stopilo na pot oboroženega boja proti okupatorju in domačim izdajalcem ter skupaj z ostalimi narodi izbojevalo ne samo neodvisnost, marveč tudi največjo revolucionarno pridobitev — možnost, da zdaj v svobodni skupnosti narodov Jugoslavije gradi socializem.

Naj živi in procvita Federativna ljudska republika Jugoslavija!

Josip Broz - Tito«

Čestitka Blaža Jovanovića

Titograd, 21. jul. — Ob Dnevu vstaje slovenskega naroda je poslal predsednik Izvršnega sveta LR Črne gore Blažo Jovanović predsedniku Izvršnega sveta LR Slovenije Mihi Marinku naslednjo brzojavko:

»Za 22. julij, Dan vstaje slovenskega naroda, sprejmite najpriskrnejše pozdrave Izvršnega sveta in moje osebne želje za nadaljnje uspehe v graditvi socializma.

Naj živi 22. julij, Dan vstaje slovenskega naroda! — Predsednik Izvršnega sveta LR Črne gore Blažo Jovanović.

Čestitka Pere Brajovića

Ljubljana, 21. jul. — Od bivšega načelnika štaba IV. operativne cone polkovnika Pere Brajovića je prejel Izvršni svet LR Slovenije naslednjo brzojavko:

»Pošiljam plamenite pozdrave Vam in junakemu slovenskemu narodu ob Dnevu vstaje z željo za čim večji procvit Slovenije in za srečo socialistične Titove Jugoslavije! — Polkovnik Pero Brajović.

Po zgledu junakov NOB v boj proti ostankom starega

Ob odkritju spomenika borbenim ženam na trgu revolucije v Ljubljani je govoril tovariš Franc Kimovec-Ziga

Ljubljana, 21. julija. Na okrašenem trgu Revolucije v Ljubljani je danes tov. Franc Kimovec-Ziga odkril spomenik revolucionarnim ljubljanskim ženam, ki so pred desetimi leti na tem mestu golih rok nastopale proti oboroženemu okupatorju ter zahtevale pravico.

Svečanemu odkritju spomenika, ki spada v okvir Dneva vstaje slovenskega naroda in v okvir mnogih letošnjih praznovanj ob desetletnici množičnih demonstracij ljubljanskega prebivalstva proti okupatorju, so prisostvovali tudi predsednik Ljudske skupščine Slovenije Ferdo Kozak, član CK ZKS Boris Zihel, predsednik glavnega odbora sindikatov

PRAZNIK SLOVENSKEGA LJUDSTVA

Pred 12. leti je prvi strel na okupatorjevega hlapca bil znak za pričetek oborožene vstaje slovenskega ljudstva. »K orožju!« je šel julija 1941 glas po vsej med tri okupatorje razkosani Sloveniji. Se posebno je bil ta odziv močan na Gorenjskem. V slovenskih gozdovih so začele rasti prve partizanske čete, tako Rašiška, Podlipoglavška, Kamniška, Mengeška, Kranjska, Jelovška, Ribniška, Trboveljska, Celjska, Savinjska, Jeseniška in Pohorska četa. Vse te čete so že prej začele napadati sovražnika, po nalogu Glavnega štaba slovenskih partizanskih odredov pa so bile 22. julija izvedene prve načrtne partizanske akcije, ki so se širile in konec julija dosegle vrhunec zlasti na Gorenjskem in v okolici Kamnika.

Slovensko ljudstvo je na poziv Komunistične partije dvignilo glavo in s puško v roki začelo skupno z ostalimi jugoslovanskimi narodi zgodovinski boj na življenje in smrt. Danes proslavlja slovensko ljudstvo v bratskem krogu jugoslovanskih narodov obletnico začetka te velike bitke. Ta dan proslavlja s ponosno zavestjo, da je po skoro tisočletnem suženstvu z velikimi žrtvami priborilo svobodo, ponosno na velike zmage, ki so jih delovni ljudje naše domovine izbojevali v prav tako hudih bitkah pobojnega obdobja. Praznik vstaje slovenskega ljudstva je tesno povezan s prizadevanji vseh ostalih jugoslovanskih narodov, saj je bila prav ta povezanost, bratstvo in enotnost, tista sila, ki je v prvi vrsti omogočila, da je iz krvi stotisočev življenj, iz nečloveških naporov zrasla čudežna roža svobode in boljšega življenja.

Slovenije narodni heroj Janko Rudolf in večstisočglava množica. Tovariš Kimovec je v začetku omenil, da je uspešna borba in končna zmaga našega naroda bila možna samo zato, ker smo imeli tako dobro organizirano Komunistično partijo pod vodstvom tovariša Tita. Potem je govoril o velikih žrtvah, ki jih je Ljubljana dala med NOB in o velikih zaslugah ljubljanskih žena, ki so med okupacijo predstavljale najštevilnejšo organizacijo v mestu.

Po vojni pa, zlasti zadnja leta, kakor je dejal, tovariš Ziga, lik pravega komuniste in borca blede, često popuščamo v naših načelnih vprašanjih in tako dajemo možnost, da se razširjajo neres-

Novi narodni heroji

Z ukazom predsednika Federativne ljudske republike Jugoslavije so bili za veliko junstvo v boju proti ljudskim sovražnikom in za zasluge v narodnoosvobodilni borbi od 1941 do 1945 odlikovani z redom narodnega heroja: dr. Aleš Bebler, Jože Boldan-Silni, Andreana Družina-Olga, Albert Gruđen-Blisk, Janez Hrihar, Rudolf Hribernik-Svarun, Albert Jakopič-Kajtimir, Mile Kilibarda, Ivan Kovačič-Efenka, Anton Okrogar-Nestl in Vinko Robek.

Z drugim ukazom predsednika FLRJ Jugoslavije so bili za veliko junstvo v boju proti ljudskim sovražnikom in za zasluge v narodnoosvobodilni borbi od 1941 do 1945 odlikovani z redom narodnega heroja padli borci: Matija Blej, Tončka Čeč-Olga, Karel Destovnik-Kajuh, Dušan Jereb, Milka Kerin, Antonija Kuglar, Jože Mihevc-Rudar, dr. Dušan Mravljak-Mrož, Maks Pečar, Miha Pintar, Valentin Rožanc-Tine, Ivan Sulič-Car, Alfonz Sah-Iztoč in Vida Janežič.

ZASEDANJE SVETOVNE UNIVERZITETNE ORGANIZACIJE

Pomoč univerzam nerazvitih dežel

(Od posebnega dopisnika »Borbe«)

Carigrad, 21. julija. — V Carigradu je bila končana konferenca svetovne univerzitetne organizacije, ki sta se je udeležila sekretar Zveze Jugoslavije Miloš Nikolić in Tone Lah. To konferenco sklicujejo vsako leto. Na carigradskem zasedanju so sprejeli načrt za pomoč univerzam nerazvitih držav. Največ gromitnih sredstev so določili za pomoč univerzam v Indiji, Indoneziji, Burmi, Afriki itd.

Jugoslovanska predstavnika sta predlagala, da bi proučili, kakšno so možnosti za ustanovitev narodnih komitejev te organizacije v Ekvatorialni Afriki, da bi povečali pomoč tem državam. Predlagala sta tudi, naj bi

poslali delegacijo v Južno Afriko, ki bi stopila v stike s tamkajšnjimi domačimi študentskimi organizacijami in univerzitetnimi oblastmi. Oba jugoslovanska predloga sta bila sprejeta.

Na konferenci so dodelili Jugoslaviji 15 tisoč švicarskih frankov za nabavo strokovnih knjig in instrumentov. Jugoslovanska predstavnika pa sta obljubila, da bo tudi naša država plačala v ta sklad organizacije določeni znesek. Razen tega sta izjavila, da bosta izposlovala pri pristojnih jugoslovanskih oblasteh dve štipendiji za študenta iz Nigerije, ki naj bi študirala na jugoslovanskih univerzah. Z. P.

MAR JE MOGOČE ZEMLJO PUSTITI LASTNIKU?

Čeprav so bili sestanki z okrajnimi komisijami že pred mesecem dni in so na njih obravnavali nejasna vprašanja, se vendar še vedno pripeti, da se zakon o zemljiškem skladu ponekod uveljavlja počasi, tako da je videti, da naloga ne bo pravočasno izpolnjena.

Zato je republiška komisija za zemljiški sklad LR Srbije sklicala posvetovalno sestanek okrajnih komisij, na katerih razpravljajo, kaj so glede tega že storili.

Ugotovili so, da delajo okrajne komisije skupno. Vsa komisija obišče vsako vas, kar zavlačuje delo, namesto da bi se člani komisije razdelili in opravili posel hkrati v nekaj vaseh. Tudi nimajo zadosti tehničnega osebja. Stvari ne urejajo hkrati, to se pravi, da po končani razpravi v vasi ne napišejo takoj odlokov in ne razdelijo zemlje zadrugi ali kmetijskim organizacijam.

Posamezne komisije delajo zamotano, zlasti kar se tiče volil, dot in kupoprodaj, čeprav so bila ta vprašanja pojasnjena že na prejšnjih posvetovalnih.

Pokazalo se je, da komisije ne upoštevajo razlag posameznih članov pozneje izdanih zakonov. To zadeva zlasti razlago člena zakona, ki določa, da je treba pustiti zemljo lastnikom. V posameznih okrajih in vaseh ne morejo zemljo nikomur dodeliti, ker ni organizacije, ki bi jo sprejela.

In komisije puščajo zemljo lastnikom, toda to je mogoče storiti samo, če gre za gospodarstva, ki imajo mnogo članov in ki jih je odvzem zemlje hudo prizadel. Če pa ni organizacije, ki bi ji lahko dodelili zemljo, jo je treba ustanoviti. Zdej je ljudem bolj jasno, komu je treba dati zemljo iz zemljiškega sklada kakor sprva, ko so hoteli predvsem ustanovljati kmetijska posestva. Zdej teže bolj za tem, da bi zemljo dobile zadrugi, kjer pa to ni mogoče, bodo ustanovili posestva. Kaže, da bodo agronomi postali upravniki novih kmetijskih organizacij. Zato bodo zanje priredili seminarje, da bi se čimbolje pripravili in da bi zakon tudi politično razumeli ter tako dosegli, da bodo te gospodarske organizacije postale jedro socialističnih odnosov na vasi.

Ker se bo čez mesec dni začela jesenska setev, bi bilo treba vse naloge glede uveljavljanja zakona dotlej opraviti, da bi mogli zemljo za prihodnje leto že izkoristiti.

Živahni sestanki organizacij ZK, ki proučujejo pismo CK ZKJ

Komunisti ostro kritizirajo tiste tovariše, ki postavljajo osebne koristi nad koristi skupnosti

Beograd, 21. julija. V vseh organizacijah Zveze komunistov Jugoslavije se nadaljuje proučevanje pisma CK ZKJ z drugega plenarnega sestanka na Brionih. Naši dopisniki vsak dan iz vseh krajev države poročajo, da komunisti na mnogih sestankih razpravljajo o pojavih in problemih, poudarjenih v pismu.

Naš dopisnik iz Rume poroča, da je v Sremu večina organizacij proučila pismo. Te dni je imel okrajni komite rumskega okraja plenarni sestanek, ki se ga je udeležil tudi sekretar Pokrajinskega komiteja ZK Srbije za Vojvodino Stevan Dronjski. Takšne sestanke so imeli tudi v okrajnih komitejih šidskega, staropavovskega in zemunskega okraja. V osnovnih organizacijah so največ govorili o čistosti lika komunistov. V vaseh Ležimiru, Sašicah, Jarku in Šišatovu so poudarjali, da so v vrstah ZK tudi takšni posamezniki, katerih lastnosti niso v nobeni zvezi z likom komunistov.

Na sestanku občinskega komiteja v Rumi, ki so se ga udeležili tudi sekretarji 13 osnovnih organizacij, so ostro kritizirali nekatere člane Zveze, ker postavljajo osebne koristi nad koristi skup-

nosti. Tako so kritizirali tudi predsednika kmečke delovne zadruge »9. maj« Mirka Svonjo in organizatorja sestanka kmetov, ki sta se izrekla za izstop iz zadruge. Svonja je z nekaterimi komunisti pospešil likvidacijo zadruge, da bi čimprej prišel do svojega posestva.

Organizacije Zveze komunistov v Nišu se sistematično pripravljajo na proučevanje pisma CK ZKJ. Mestni komite je na zadnjem sestanku obravnaval nekatere pojave v mestu. Isto so storile tudi osnovne organizacije in občinski komiteji. Mestni komite bo te dni organiziral s sekretarji osnovnih organizacij sestanek, na katerem bodo analizirali vse delo in položaj v mestu, kar bo komunistom znatno olajšalo razumeti bistvo pisma.

V kosmajskem okraju bo proučevanje pisma CK ZKJ kmalu končano. Razprave na sestankih komitejev so bile zelo živahne in večina članov je poudarjala, da je prišlo pismo pravočasno. Ne zahtostuje pa pismo samo proučitev, poudarjajo v Okrajnem komiteju. Na sestankih osnovnih organizacij je treba nekatere probleme, zlasti tiste, ki se na-

našajo na ideološko in politično delo in vzgojo komunistov, podrobneje razčleniti in proučiti.

Na skupnem sestanku Okrajnega in Občinskega komiteja v Vrhu so proučili pismo CK ZKJ. Sestanka se je udeležil tudi član Centralnega komiteja ZKJ Pal Soti. Na sestanku so ugotovili, da je glavna pomanjkljivost komunistov nezadostno politično in ideološko delo. Splošni zaključek sestanka je bil, da se pismo CK in v njem izražena ocena v celoti nanašata tudi na delo komunistov vršanskega okraja.

ZVIŠANJE DNEVNIC ZA SLUŽBENA POTOVANJA IN TERENSKO DELO

Beograd, 21. julija. Zvezni izvršni svet je sprejela uredbo o potnih in selitvenih stroških in sklenil zvišati sedanje dnevnice za službena potoovanja za 100 din, tako da bodo odslej znašale: za uslužbence, razporejene od IV. plačnega razreda, največ 800 dinarjev, za uslužbence, razporejene od IX. do V. plačnega razreda in za visoko kvalificirane delavce do 700 dinarjev, za ostale uslužbence in delavce pa 600 dinarjev.

Spremenjen je tudi predpis o višini dnevnice za službena potoovanja v mejah okraja. Kadar gre za takšno potoovanje, lahko ljudski odbor določi manjši znesek dnevnice, toda znižanje ne more znašati nad 40 % polne dnevnice. Doselej pa so bili ljudski odbori pooblašteni, da so lahko znižali dnevnice tudi do 75 %. Po novih predpisih bodo uslužbenec, ki jih začasno pošljejo na delo kam drugam, prejeli prvih 30 dni celotno dnevno, potem pa 75 %. Doselej so uslužbenec v takšnih primerih prejeli polno dnevno samo prvih 14 dni, pozneje pa 75 %.

Pisma uredništva

Še o sodnikih porotnikih in o porotnem sojenju

Tovariši uredniki!

V »Borbi« z dne 6. maja t. l. sem pisal na tem mestu o nekaterih izkušnjah iz sodne prakse o sodnikih porotnikih in o poroti. Pozneje so se še drugi javno dotaknili tega vprašanja. Zato Vas prosim, da mi dovolite nekaj besed o njihovem mnenju.

Nisem se izrekel za uveljavljanje porote po zahodnoevropskem zgledu, marveč sem glede na izkušnje naše prakse, to vprašanje samo sprožil, odgovore pa prepustil tistim, ki to gradivo proučujejo, ko pripravljajo osnutek novega zakona o ureditvi ljudskih sodišč.

Toda ne zdi se mi, da je zanesl naših ljudi na vasi že tako razvita, da bi že zdaj lahko uveljavili poroto. S takšnega stališa bi se lahko človeku zdele prezgodnje tudi druge pridobitve buržoazne demokracije. Mi pa vemo, da postane šele v socialistični demokraciji možna tudi uporaba načel buržoazne demokracije v njihovi čisti obliki. »Zahodnoevropska porota, katere pogoj je bila zmaga meščanskih čimteljev o sodstvu je postala v razdobju vedno ostrejših razrednih spopadov med buržoazijo in delonimi množicami buržoaziji nezaželena in zato se trudi, da se je znebi tako, da ji daje nepametno vlogo in uveljavlja uradniško sodstvo.« (dr. Hrnčević.) Nezaželena za buržoazijo postaja tembolj zaželena za delovne množice, zlasti v socialistični demokraciji, v kateri jo šele moremo uveljaviti v čisti obliki. Samo takšno uveljavljanje bi res moglo pokazati pravo vrednost tega načela buržoazne demokracije.

Drugo vprašanje pa je sedaj, ali so pri nas pogoji za uveljavljanje porote, ki je ni bilo doslej v nobeni naši državi. V Bosni in Hercegovini smo imeli za Avstrijo petčlanske sodne senat, v kateri so bili trije sodniki-uradniki, dva pa tako imenovana »prisidelniki« iz vrst prebivalstva. Vseh pet članov je odločalo tako glede ugotovitev, kakor tudi o pravnih vprašanjih. Takšne sodne senat smo imeli tudi v Srbiji, dokler ni smo dobili o biški Jugoslaviji enotnega kazenskega postopka, toda z razliko, da je oseh pet članov kot porota odločalo porota o vprašanjih ugotovitev, potem pa so porotniki iz vrst prebivalstva zapustili senat, ostali trije stalni sodniki pa so sklepali o pravnih vprašanjih in izrekli razsodbo. Bosensko-hercegovski način je izenačen »prisidelniki« s sodniki-uradniki, srbski pa ravnajo obratno. Srbski sistem je bil blizu stvarnosti, ker lahko stalnega sodnika še nekako izenačimo s porotnikom, zlasti če je tudi sam izvoljen kakor slednji, medtem ko ostane obratno izenačenje dozdno.

V takšnem mešanem senatu ostane sodniku porotniku največkrat samo vloga »prisidelnika« oziroma »prisodbe«. Tu ne moremo pomagati niti najboljši izbor porotnikov, ki jih babilo na razpise po določenem redu, razdeljeno pa bi bilo, da bi jih za zavarovanje nepristranosti izbirali za vsak primer z žrebanjem. V Srbiji so za vsako porotno razpise žrebali ne samo porotnike iz vrst prebivalcev, marveč tudi vse stalne sodnike.

Od sodnika porotnika ne moremo pričakovati, da bi poznal množico zakonov in drugih predpisov in jih znal tolmačiti in uporabljati. Če pa ne bi moral soditi na temelju paragrafov naših zakonov, marveč na temelju njihoveh osnovnih načel, zakaj ne bi potemtakem tako sodil tudi stalni sodnik, ki je tudi o manjšini? Očitno bi s tem šli predaleč. Družan Popović je o tem problemu pisal svoj čas v »Radničkim novinama«: »Presojanje dokazov po lastnem preudarku, porota, je samo po sebi lepa stvar. Mi poroto ne nasprotujemo. Smo pa za to, da poroto sodi — porota.«

Te pripombe, povezane s tistimi, ki sem jih poslal v »Borbi« z dne 6. maja t. l., bi kazalo upoštevati pri obravnavanju tega vprašanja.

Dr. Dragoslav Ljubibratić

Opozorilo

vsem upokojencem in invalidom

Za vse uživalce pokojnin in invalidnin socialnega zavarovanja je bil otroški dodatek za avgust že nakazan pred razglasitvijo novih predpisov o višini otroškega dodatka, zato jim bo otroški dodatek za avgust izplačan še v dosedanjih višini, preveč izplačana razlika pa se jim bo odračunala od pokojnine oz. invalidnine oz. otroškega dodatka v naslednjih mesecih.

Zavod za socialno zavarovanje LR Slovenije

Podružitev vžgalic

Iz trgovinskih podjetij za promet s tobačnimi izdelki in vžgalicami prihaja vest, da sta tovarni »Drevna« in »Osljeka« na Lašvi zvišali cene vžgalic. Namesto škatlice s 10 vžgalicami, ki je veljala doslej 8 din, bodo odslej prodajali škatlice s 10 vžgalicami po 10 din. Škatlice s 10 vžgalicami bodo prodajali po 8 din (prej 7 dinarjev). Trgovska podjetja imajo še nekaj zalog po stari ceni, toda čez nekaj dni bodo te zaloge izpraznili in vžgalice bodo prodajali po novi ceni.

Čudno je samo, da zdaj, ko vse kaže, da se bodo posamezni predmeti pocenili (nekateri so se že), cene vžgalic naraščajo. Tovarni poselskega to s podražitvijo surovini. Ali ne gre to morda za izkoriščanje monopolističnega položaja tovarni vžgalic?

Z otvoritve mednarodne razstave barvne fotografije v Moderni galeriji. Med častnimi gosti (v sredi) belgijski poslanik G. Delcolgne.

Zvezni izvršni svet je izdal odločbo o ustanovitvi izpostav socialnega zavarovanja v podjetjih

Beograd, 21. julija.

Zvezni izvršni svet je izdal tudi odločbo o ustanovitvi podružnic in izpostav zavodov za socialno zavarovanje. Po tej odločbi lahko zavodi za socialno zavarovanje okrajev in mest ustanove svoje podružnice in izpostave, ki bodo opravljale službo zavodov na posameznih področjih oziroma v posameznih krajih ali večjih podjetjih in ustanovah. Odlok o ustanovitvi podružnic in izpostav izda skupščina zavoda za socialno zavarovanje okraja oziroma mesta.

Podružnice zavodov za socialno zavarovanje okrajev in mest se ustanove za določena področja, ki se lahko, ne pa se morajo kriti s področjem ene ali več občin. Izpostave zavodov za socialno zavarovanje okrajev in mest se ustanove za posamezna mesta oziroma naselja ali za posamezna večja podjetja (obrade, delovišča) oziroma ustanove na področju zavoda.

Podružnice zavodov za socialno zavarovanje okrajev in mest upravljajo zavarovanci prek izvoljenih skupščin. Skupščina podružnice izvoli iz svoje srede izvršni odbor, po potrebi pa tudi druge odbore za posamezne panoge poslovanja. Redno poslovanje podružnice neposredno vodi upravnik, ki ga imenuje izvršni odbor zavoda na predlog skupščine.

V vseh gostilnah, kavarnah in restavracijah zahtevajte ljudsko pravico-Borbo.

Poziv državnim organom, zavodom in podjetjem, ki izplačujejo svojim uslužbencem plače vnaprej

Kakor je bilo objavljeno, stopajo novi predpisi o višini otroškega dodatka v veljavo že 1. avgusta, po navodilu Sekretariata za socialno zaščito Zveznega izvršnega sveta št. 9176/53 z dne 14. 7. 1953 pa se mora uslužbenec, ki so plačani vnaprej, za avgust izplačati otroški dodatek že v novih zneskih. Zato pozivamo vse državne organe, zavode in podjetja, da sestavijo sezname za izplačilo otroškega dodatka za uslužbence, ki so plačani vnaprej, za avgust izjemoma na dosedanj način, a brez navedbe zneskov otroškega dodatka, pač pa z natančno oznako številke odločbe o pravici do otroškega

dodatka, ki jo je izdal pristojni okrajni (mestni) zavod za socialno zavarovanje. V tako sestavljene in predložene sezname za izplačilo otroškega dodatka morajo okrajni (mestni) zavodi za socialno zavarovanje sami vpisati nove zneske otroškega dodatka.

Za vse upravičence, ki se jim otroški dodatek izplačuje za nazaj, se bo izplačal dodatek za julij po dosedanjih predpisih, zato se bodo seznami za izplačilo otroškega dodatka za delavce in uslužbence, ki so plačani za nazaj, sestavili in potrjevali ta mesec še na dosedanj način.

zavode tistih mest, ki imajo v svoji sestavi občine, marveč bi bila splošna oblika, prikladna za vse krajevne zavode, pri katerih je občutiti potrebo po ustanovitvi samostojnih področnih organov.

Z odlokom Zveznega izvršnega sveta je bila pri Zveznem zavodu za ljudsko zdravje ustanovljena komisija za zdravila, ki bo začela opravljati upravne posle iz pristojnosti federacije v vprašanih proizvodnih zavodih in prometa z njimi.

Praznovanje 22. julija v koprskem okraju

Koper, 21. julija. Praznovanje obletnice oborožene vstaje slovenskega naroda, ki jo bodo praznovali tudi v jugoslovanski coni STO, se je začelo danes tu s partizanskimi zbori in akademijami v raznih krajih koprškega okraja. Davi so iz Pirana, Sečovelja, Boršta in Ankarana odšle partizanske patrulje, ki obiščejo uporišne kraje v okraju, zvečer pa se sestanejo v vasi Ost nad Trstom. Pred gradom, ki stoji tik ob meji jugoslovanske in angloameriške cone STO, bo jutri velik partizanski miting.

Zemljo bodo kmalu odkupili

Zrenjanin, 21. julija. — V vaseh tamškega okraja zaključujejo odkup presežkov zemlje. Okrajna komisija za zemljiški sklad je te dni začela izdajati kmetovalcem odločbe o odkupu presežkov. Strokovnjaki že merijo in knjižijo nova zemljišča. V tem okraju bodo odkupili nad 12.000 oravov zemlje. Večino zemlje bodo dali kmečkim delovnim zadrugam, ki bodo po reorganizaciji poslovale kot kmetijska podjetja.

Uvrstite se med poverjenike Prešernove družbe! — Vsak poverjenik obdrži 10 % pobrane članarine

Nova potniška ladja

Te dni so izročili Jadranski linijski plovbi novo potniško motorno ladjo »Aleksa Santić«. To je peta ladja iz serije potniških ladij tipa »Opatija«, ki jih grade v ladjedelnici »Uljanik« v Pulju. Nova ladja, ki bo prevažala potnike vzdolž naše obale, vozi 15 morskih milj na uro in ima prostora za 800 potnikov. Sredi septembra bodo dogradili tudi šesto ladjo iz te serije, »Ivan Cankar«.

Z obiskom v bolnišnici »Franje« bodo proslavili Dan vstaje

V proslavo Dneva vstaje slovenskega naroda in na pobudo bivših borcev, sedaj uslužbencev Bolnišnice za dojenčke in Dečje doma obišče delovni kolektiv tega zavoda partizansko bolnišnico »Franjo« v Cerknem. S komemoracijo in položitvijo vencev na grobove borcev bodo dostojno počastili njihov spomin.

Včeraj dopoldne je odšla na počitnice v inozemstvo prva skupina študentov, dijakov in vajencev. Letovali bodo v Steinbergu pri Gradcu. Kolorija šteje 60 članov, organizirala pa jo je Počitniška zveza Slovenije skupno s Svetom za zdravstvo in socialno politiko

V ognju zgodovinske borbe za obstoj našega ljudstva

Razgovor s tovarišem Edvardom Kardeljem ob Dnevu vstaje slovenskega ljudstva

Na aprilskem plenumu CK KPJ v Zagrebu leta 1941 ste bili določeni, da kot predstavnik CK KPJ sodelujete s partijskimi vodstvi na Hrvaškem in v Sloveniji v pripravah za oboroženo vstajo. Ali nam lahko poveste, kaj je bilo za to obdobje vstaje v obeh deželah najznačilnejše in kakšne so bile zveze med osvobodilnim gibanjem v Sloveniji in na Hrvaškem?

Ob 22. juliju, Dnevu vstaje slovenskega naroda, se je urednik »Ljudske pravice — Borbe« Ivan Stanković obrnil na tovariša Edvarda Kardelja s prošnjo, da bi povedal nekatere svoje vtise o osvobodilnem gibanju v Sloveniji, kakor tudi v drugih predelih države, »hkrati pa tudi kaj več o svojem življenju med osvobodilno borbo.

Tovariš Kardelj se je prošnji odzval in odgovoril na naslednja vprašanja.

Med Ljubljano in Zagrebom smo imeli v začetku dobre zveze, zlasti v aprilu in maju. V Zagreb je prihajal tov. Miha Marinko, največkrat pa Tone Tomšič.

V tem času ste večkrat prišli iz Zagreba v Ljubljano. V kateri smeri je teklo politično delo v Ljubljani in kakšni spomni Vas vežejo na te dni?

V Ljubljano sem prišel, zdi se mi, konec maja. Takrat smo imeli v Ljubljani širše posvetovanje s partijskimi kadri iz cele Slovenije zaradi priprave za oboroženo vstajo. V juliju in avgustu sem potem še dvakrat potoval v Zagreb. V Ljubljani sem večinoma živel tiste čase v Šiški pri železniškem uradniku Petru Romahnu, dobrem tovarišu, ki je bil pozneje ustreljen kot talec. Nekaj časa sem stanoval tudi pri Hacinovih, v zavedni delavski družini na Šmartinski cesti in po raznih drugih stanovanjih. Pod Rožnikom, pri Romihu, pa sem bil šele 1942. leta, ko sem se vrnil iz Srbije.

Razmere v Ljubljani so bile takrat take, da nisem nikoli prejel v ilegalnem delu pred vojno imel občutka tako svobodnega gibanja, kakor tiste dni. Vse je bilo na naši strani. Svobodno sem hodil po cestah in primerilo se je celo, da so me nekateri slovenski policisti, ki so me poznali, pozdravljali. Izolacija okupatorja je bila takrat še popolna.

zapustim vlak, se peš odpravim do Nove Pazove in potem z drugim vlakom nadaljujem pot v Beograd. Toda zgodilo se je, da v Stari Pazovi ni bilo nič kaj posebnega. Ko pa smo prišli na beograjsko postajo, smo našli na policijski kordon. Ljudi so po vrsti legitimirali in pregledovali. Moje pismo od Rdečega križa in uradna legitimacija sta jih kar takoj prepričala in so me pustili dalje. Mojo spremljevalko, ki pa je imela vse dokumente v najlepšem redu, so aretirali.

Odšel sem na javko in potrkal na vrata, toda nihče se ni oglašil. Zvedel sem, da je to žensko prejšnji dan iskal gestapo in da je odšla. Zato ni kazalo drugega, kot da sem se vrnil v Zagreb na enak način, kot sem prišel. Denarja pa mi je ostalo komaj toliko, da sem še plačal vozovnico tretjega razreda. V Zagrebu sem dobil novo javko in zopet sem odpotoval v Beograd. Ko je vlak pripeljal na postajo v Stari Pazovi, je bila na obeh straneh razpostavljena policija in skrajna nihče ni smel zapustiti vlaka. Bil sem si takoj na jasnem, da bi položaj utegnil postati resen, kajti dokumenti, ki sem jih imel pri sebi, so bili slabo izdelani. Na srečo pa je tedaj privozil iz Beograda lokalni vlak in iz njega se je vsula množica ljudi. Nastal je vrvež, izkoristil sem priložnost ter preskočil iz svojega v ta vlak, s njim v njem pomešal med ljudi, z njimi vred izstopil ter neopazno brez težav prišel s perona.

Da bi se izognil kontroli v Beogradu, sem se iz Nove Pazove peljal z vlakom samo do Zemuna in potem z ladjo čez Savo. Pa tudi pri vkrcaju na ladjo je bila kontrola, nisem pa vedel, kakšen dokument bi moral tu imeti. Oziral sem se po ljudeh, da bi našel koga, ki bi ga kaj takega lahko vprašal. In res sem ugledal delavca, ki je bil simpatičen na pogled in začel sem se z njim pogovarjati o splošnih stvareh. V pogovoru mu je mimogrede ušla beseda o peti koloni, zato sem se zanesel nanj, da je pošten, da je naš. Pa sem ga vprašal naravnost, kakšno legitimacijo bi moral imeti. Pokazal mi je svojo, bila je legitimacija za prehod čez Savo z ladjo. Bila je zelene barve. Legitimacija ljubljanskega uradnika, ki sem jo imel s seboj, je bila na vso srečo zelena, le malo bolj temne barve. Sredi med gosto množico sem se odpravil na ladjo mimo pregledovalcev, jim prav ravno dušno pomolil svojo legitimacijo in bil sem skozi.

Prišel sem na javko in že drugi dan dobil zvezo. V Beogradu je takrat že vladala atmosfera stalnih gestapovskih racij, zato so bile s stanovanji velike težave. Ker sem zamudil, so tovariši že odšli v Stalice. In preden sem dobil novo zvezo in možnosti za odhod iz Beograda, se je posvetovanje v Stolicah že končalo.

Iz Beograda Vas je pot peljala v Vrhovni štab, ki je bil takrat na srbskem ozemlju. Med drugim ste organizirali tudi Slovensko četo v Užicu.

Iz Beograda sem se odpeljal na kmečkem vozu z ljudmi, ki so se vračali s trga v svojo vas. Bili smo nekako 10 do 15 kilometrov od Beograda, na začetku Lipovčke šume, ko nas je ustavila prva partizanska patrulja. Vse nas je legitimirala, jaz sem ji bil najbolj sumljiv, ker nisem povedal, kdo sem in po kaj sem prišel, ter sem trdil, da sem uradnik Rdečega križa iz Slovenije. Pa me je vendar pustila dalje. Kmalu smo našli na drugo patruljo, tu je šlo gladko. Tretja pa me ni več pustila dalje. Aretirala me je in odpeljala v štab bataljona, vključnega v Posavski odred, ki ga je vodil takrat Koča Popović. Komisar bataljona je bil Ljubče Španac, ki me je po imenu poznal. Za spremstvo mi je dal drugo patruljo, ki me je odpeljala v štab k Popoviću, od tu pa sem nadaljeval pot v Krupanj, kjer sem našel tovariša Tita, Vrhovni štab in Centralni komite. Tu sem delal v Vrhovnem štabu in CK KPJ v glavnem po političnih vprašanjih. Baval sem se tudi z organizacijo ljudske oblasti, Narodnoosvobodilne fronte. Ustanovili smo Glavni narodni odbor v Užicu, na terenu pa smo začeli ustanavljati narodne odbore. Ureje-

val sem tudi »Borbo«. Takrat so pravzaprav bila dognana in postavljena osnovna načela, ki so kasneje obveljala v organizaciji naše ljudske oblasti.

Res smo organizirali tudi Slovensko četo. Politkomisar ji je bil Pavle Zavar, komendant pa Albin Pibrovac, ki je kasneje v Sloveniji padel. Četa ni bila posebno velika, toda v borbi se je dobro držala. V njej so bili skoraj sami delavci. Nekateri so nasilno prisilili v Srbijo, nekateri pa so že prej bili tam. Od vsega začetka se je hrabro borila, utrpela je velike izgube pri Han Pjesku v Bosni, nato pa je bila vključena v spremljevalni bataljon Vrhovnega štaba.

Kar se pa tiče slovenskih intelektualcev, ki so prišli v Srbijo, je treba reči, da so bili večinoma precej oportunistični in kolebljivi, ni jih uspelo zaktivizirati. Sicer niso bili sovražniki ali izdajalci ter so bili tudi do srbskega prebivalstva lojalni, toda za borbo niso pokazali kakšne posebne pripravljenosti.

Kaj Vas je po formiranju prvih proletarskih brigad napotilo v Slovenijo? Kakšen je bil tedaj položaj v partijskih organizacijah Zagreba? Kako ste prišli v Ljubljano in katere glavne naloge so bile izvedene do vašega odhoda julija 1942 na partizansko ozemlje?

Po nemški ofenzivi smo bili v težkem položaju. Partizanska vojska je bila močno zmanjšana, med odredi v Bosni pa je nastalo veliko kolebanje, tako da ni bilo jasno, kaj nam bo od teh čet uspelo odbrzati v naših vrstah. Prav ustanovitev prvih dveh proletarskih brigad je v prvih mesecih 1942 naglo in bistveno spremenila položaj, toda takrat pozimi stvar še ni bila jasna. Zato je bilo sklenjeno, da je treba razen ustanavljanja proletarskih brigad poživiti partijsko delo v zaledju ter spraviti Hrvatsko, Slovenijo in Srbijo v večje partizanske akcije. Lola Ribar, Vukmanović-Tempo in jaz smo bili določeni, da odidemo na partijsko delo na okupirano ozemlje. Tempo v Sarajevo, Lola Ribar in jaz pa v Zagreb in v Slovenijo, da bi ustvarila nekako poverjenišvo CK KPJ na okupiranem ozemlju in okrepila politično delo. To je veljalo posebno za Hrvatsko, pa tudi za Slovenijo. Z menoj je tedaj šel tudi Ivan Maček-Matiija, ki je prišel v Užice takrat, ko so pobegnili iz mitroviških zaporov.

V Zagrebu sem bil nekaj več kot 2 meseca od januarja do marca. Prav takrat je ob provali Hebrang padel v roke ustašem. Dan ali dva, preden so ga prijeli, sem s Hebrangom živel še v istem stanovanju pri Srebrnjaku, to pa zato, ker smo imeli takrat v Zagrebu velike težave s stanovanjem. Človek nikoli ni vedel, kje in kako bo spal. Partijska organizacija je doživela težke udarce, vendar ni bila razbita in se je junaško borila.

Kmalu sem dobil podatke, da se je Hebrang v zaporu izdajalsko držal. Zvedel smo, da je izdal Centralni komite in da sva bila z Ribarjem v Zagrebu, toda trdnih dokazov za to takrat še nismo imeli. Kasneje, ko je Hebrang prišel iz zapora, nas je uspel prepričati, da so bile vesti o njegovem izdajalskem zadržanju neresnične. V drugi polovici marca 1942 sem prišel v Ljubljano z namenom, da ostanem tu

le nekaj časa, potem pa se spet vrnem v Zagreb. Šel sem prek Karlovca, kjer je bila organizirana javka. Toda nisem je našel. Peš sem šel čez mejo, s splavom čez Kolpo in potem v Metliko. Tam sem našel tovariša Mačka, ki je šel nekaj dni pred menoj iz Zagreba. Vodil me je Crnivec, ki je pozneje padel. V Metliki mi je železniški strojevodja, ki je vozil vlak iz Ljubljane v Metliko, preskrbel železniško legitimacijo, dal oguljeno železničarsko uniformo, kapo in svetilko in me kot svojega pomožnega kurjaka vzel na stroj. V tej uniformi sem se pripeljal v Ljubljano. Tu je odklopil tovarne vagon in zapeljal s strojem na vagon na Dunajski cesti med obe zapornici, ker je vsepoved drug-

do 2. julija v Ljubljani, v glavnem zaradi tega, ker sem imel namen iti najprej v Zagreb in ker smo takrat pripravljali z zagrebško skupino radijsko postajo, da bi se povezali z Vrhovnim štabom. Da oddajne postaje takrat nismo prišli, preprečila nam jo je sovražna ofenziva, bile pa so tudi tehnične težave. V Tomačevem smo dolgo časa postavljali postajo, ki je pa nismo mogli spraviti v obrat. Zato smo konec koncev poklicali na osvobodeno ozemlje radiotelegrafista z aparatom iz Zagreba. Šele po prvi ofenzivi 1942. leta smo uspeli vzpostaviti svoj radijski oddajnik, s katerim smo nekaj časa vzdrževali zvezo z Vrhovnim štabom in tovarišem Titom prek Moskve, nato pa direktno.

Tovariš Edvard Kardelj, Marjan Breclj, Franc Leskošek in Pepca Kardelj v Kočevskem Rogu

je bila stroga kontrola. Sredi ceste je ustavil lokomotivo, da sem skočil z nje, dvignile so se zapornice in tako sem se znašel v mestu. Odšel sem na Dolenjsko cesto h Karlovškemu mostu. Tu je bil pri Stanetu Dolenju bunker, v katerem sem našel Kidriča, Leskoška, Rusa in druge člane izvršnega odbora Osvobodilne fronte. Izvršni odbor je bil tedaj v bunkerju zato, ker so prav tedaj Italijani vršili sistematčne racije po vseh hišah, rajon za rajonom. Iz tega bunkerja sem se čez nekaj časa, potem, ko je prva faza racij prenehala, preselil v Streliško ulico, zatem pa k Romihu pod Rožnik.

Osnovna naloga, ki smo si jo takrat postavili, je bila pospešitev in zaostritev oborožene vstaje na slovenskem ozemlju, zlasti v coni, ki so jo okupirali Italijani. Imeli smo že močne odrede, toda bilo je še vedno precej oportunističnega odpora proti zaostritvi oborožene borbe, zlasti v malomeščanskih krogih, ki so širili svoj vpliv tudi na OF in KP. Po našem prvotnem načrtu naj bi predvsem prišli do osvobodene ozemlja na Gorenjskem, toda razvoj borbe je pokazal, da so pogoji za osvoboditev večjega ozemlja hitreje dozorevali na Dolenjskem. Pospešili smo akcijo in meseca maja je že prva skupina članov Izvršnega odbora lahko odšla na teren. Konec maja so odšli Kidrič, Rus in drugi, junija je šel Leskošek. Jaz pa sem ostal

Prav tedaj se je začela Nemška ofenziva. Naše ljudi zanimala, kako ste jo preživel.

Iz Ljubljane sem odšel tik pred veliko ofenzivo, ki se je začela 16. julija. Imel sem s seboj številne podatke o pripravah nanjo, toda nisem jim v celoti verjel. Zdeli so se mi precej pretirani. Toda, da se pripravlja resna ofenziva mi je bilo tedaj povsem jasno.

Poprej sem imel namen, da bi se vrnil v Zagreb, ko pa sem videl, da pripravljajo ofenzivo, sem se premislil ter se odpravil na partizansko ozemlje, kajti imel sem nekaj izkušenj iz prve velike nemške ofenzive v Srbiji ter sem sodil, da nam bodo te izkušnje lahko koristile v borbi proti ofenzivi in njenim političnim posledicam.

Pri Faberjevem križu smo se poizkušali prebiti skozi italijanski obroč. Tam smo se razbili, čeprav je glavna skupina ostala skupaj. Sedem ali osem se nas je izgubilo v hudi temi, sploh nismo vedeli, kje smo. Našli smo se šele zjutraj, ko se je zdanilo. Poskušali smo priti skozi italijanski obroč. Ko smo prišli na bližnji hrib, smo od utrujenosti zaspali. Šele kasneje smo ugotovili, da smo bili komaj sto metrov oddaljeni od italijanskega taborišča. Z nami sta bila dva partizana, eden je stražil, drugi pa je z nami zaspal. Kar naenkrat pa je ta, ki je bil na straži, prišel in zavpil: »Italijani!«

(Nadaljevanje na 4. strani)

Tomšičevci po kapitulaciji Italije v Ribnici

maja ali aprila, ko so nastali uvedli svoj teror nad srbskim prebivalstvom. Del partijskega kadra v teh krajih in v Zagrebu samem se ni takoj znašel v tej situaciji glede na to, ker CK KPJ takrat še ni dal gesla za splošno vstajo. Ti tovariši niso razumeli, da je treba iti v korak s spontano vstajo ljudstva, da je treba prevzeti njeno vodstvo, ko je že sama od sebe izbruhnila. V Zagrebu smo imeli posvetovanje z našimi kadri na Hrvaškem in Marko Orešković je bil poslan v Liko z nalogo, da bi Partija vzela vstajo v svoje roke in jo sistematčno razvila.

Po juniju mesecu se je tudi na Hrvaškem v delu partijskega kadra pojavil odpor proti politiki razvijanja oborožene vstaje. Tako stališče je zastopal tudi Hebrang. On je zagovarjal stališče, da bi se morali kadri čimveč držati v mestih, da bi morali pa ustvariti sabotažne skupine, ne pa da bi odšli kadri na teren in organizirali partizanske enote ter začeli partizansko borbo. Opravičeval je to stališče z argumenti, da je na Hrvaškem poseben položaj zaradi obstoja NDH in da zato še ni pogojev za oboroženo vstajo.

Po dolgi in naporni razpravi smo dosegli, da je bila vrsta kadr poslana na teren. Tako se je tudi v hrvaških krajih začelo razvijati partizansko gibanje. Stavljalo ga je splošno predvsem delavstvo, zlasti zagrebško, ki je tako postalo jedro partizanstva med hrvaškim prebivalstvom. Gibanje so se seveda pridružili tudi srbski kmetje, ki so se že prej uprli zaradi ustaškega tororja. Bil pa je problem ravno v tem, kako mobilizirati tudi hrvaške kmečke množice. Prav zaradi tega je bilo tudi potrebno poslati predvsem delavske kadre iz hrvaških mest na deželo.

Politično delo je bilo do junija 1941 v glavnem usmerjeno na ustvaritev enotne fronte proti okupatorju, pri čemer smo se predvsem oprli na ljudi, s katerimi smo delali že tik pred vojno, na tiste iz Zveze delovnega ljudstva, Zveze prijateljev Sovjetske zveze, pa tudi na tiste, ki jih je sama okupacija aktivizirala za borbo proti osvajaocu. Sploščeta je ta fronta nosila splošno ime antiimperialistične fronte. Kasneje, zdi se mi 23. ali 24. junija 1941, na plenumu za Bežigradom, pa je prevzela ime Osvobodilna fronta. Na tem plenumu je bil sprejet predlog KPS, da tudi Osvobodilna fronta neposredno pozove slovensko ljudstvo k oboroženi vstaji.

V septembru 1941 ste odšli na vojaško posvetovanje v Stalice, ki se ga pa niste mogli udeležiti. Kako je bilo s tem potovanjem?

V Stalice smo šli Franc Leskošek-Luka, Miha Marinko in jaz. Luka in Marinko sta šla na Sarajevo in peš na Stalice, mene pa je CK KPJ napotil preko Beograda. Tovariši iz Beograda so mi sporočili, da bom od tam dalje lahko potoval skupaj z Lolo Ribarjem in nekaterimi drugimi tovariši.

S seboj sem imel ponarejeno legitimacijo ljubljanskega mestnega uradnika in prav tako ponarejeno pooblastilo slovenskega Rdečega križa, da potujem zaradi tega, da bi vzpostavil zvezo s Slovenci, ki so bili v Srbiji. V Zagrebu sem dobil javko za Beograd ter neko tovariljico za spremstvo, kajti tako je bil človek manj sumljiv. Opozorili so me še, da bo nekoliko natančnejši pregled samo v Stari Pazovi, na beograjski postaji pa da pregleda ni. Zato so mi svetovali, naj v Stari Pazovi

V vrhovnem štabu NOV in POJ. Na sliki od leve proti desni: dr. Bakarić, Milutinović, Edvard Kardelj, maršal Tito, Aleksander Ranković, Svetozar Vukmanović-Tempo in Milovan Đilic

Tovariš Kardelj o ljudski vstaji v Sloveniji

(Nadaljevanje s 3. strani)

Planili smo pokonci, Italijani so bili od nas komaj 50 do 80 metrov. Začeli so po nas peklensko streljati. Pošteno smo jo uverili, ker drugega izhoda ni bilo. Kroglo so žvižgale okoli nas, toda nobena ni zadela. In še danes ne vem, kako se je moglo to zgoditi. Pač pa sta dva tovariša, ki sta se oddvojila od naše skupine, takoj zatem padla v drugo italijansko zasedo in bila ubita. Mi smo kmalu nato našli našo glavnino. Prišli smo iz obroča, zopet smo se zbrali. Kasneje, ko so nas pa Italijani ponovno napadli pri Sempetru, so se člani Centralnega komiteja in Glavnega štaba ter Izvršnega odbora razdelili v dve skupini. V eni smo bili Leskošek, Fajfar, Vidmar, Marijan Breclj, Avšič in jaz, v drugi pa: Kidrič, Maček in drugi. Naša skupina je odšla proti Ljubljani, druga pa je ostala na Rogu. Sli smo na Podlipoglav ves čas neposredno za hrbtom italijanske ofenzive, ki je še divjala po Suhi krajini in se nato obrnila proti Gorjancem. Hoteli smo se čimbolj približati Ljubljani.

Kaj Vas je napotilo, da ste se po Roški ofenzivi za nekaj časa preselili v Ljubljano? Kako je bilo tu s partijsko organizacijo?

Bistvo stvari je bilo v tem, da nam je bil takrat z italijansko ofenzivo prizadejan precej hud udarec ne le v vojaškem, marveč

slabiti enotnost osvobodilnega gibanja, zlasti Osvobodilne fronte.

Sodili smo, da je treba preprečiti takšne procese zlasti v Ljubljani, ker je bila Ljubljana s svojo enotnostjo dotlej, kakor tudi potem, v veliki meri opora in vzgled ostali Sloveniji. Razen tega smo smatrali, da je treba v Ljubljani okrepiti Delavsko enotnost, ki naj bi postala jedro Osvobodilne fronte, da bi v njej preprečili predominanco malomeščanskih vplivov, kajti prav ti so tedaj začeli majati enotnost Osvobodilne fronte.

Naloga so bile predvsem tri: prvič, sklicati Vrhovni plenar Osvobodilne fronte in utrditi njeno enotnost, drugič, organizirati akcijski odbor Delavske enotnosti, ki bi močnejše povezal delavce komuniste z drugimi delavci, a zlasti s socialisti in krščanskimi socialisti in bi se tako ustvaril enoten blok delavstva proti raznim destruktivnim tendencam, tretjič, utrditi partijsko vodstvo v Ljubljani, ki bi se organiziralo tudi kot poverjenstvo CK KPS za vso ostalo Slovenijo. Delovalo bi v nekaki paraleli s CK na osvobodjenem ozemlju, povezano bi bilo po ilegalnih političnih kanalih z ostalimi pokrajinami Slovenije, ter bi v primeru, da bi bile prekinjene zveze s Centralnim komitejem, lahko samostojno delovalo. V Ljubljano sem prišel na dan, ko je bil ubit Natlačen. Tako sem skoraj padel v italijansko zasedo. Kidrič pa je pri-

udarce, predvsem pa je bilo za nas važno in potrebno, da se vstaja razširi, oziroma okrepi in zaostri tudi na drugih področjih, zlasti na Primorskem, Gorenjskem in Stajerskem. Zato smo morali biti čim bližje centra, da smo si tako olajšali zveze z Gorenjsko, Primorsko in Stajersko pa tudi s samo Ljubljano, preko katere smo držali velik del političnih zvez. Takrat še ni bilo široke mreže železnih stanic, zato nam je bil Rog preveč na periferiji. Ko se je pozneje gibanje spet okrepilo in so se zveze solidno uredile, vprašanje centra ni bilo več tako važno, zato smo se mogli vrniti na Rog, kjer so bili pogoji za delo vodstva, seveda, najboljši.

Ko se sedaj spominjam teh sklepov, mi je vedno bolj jasno, da je bil naš sklep za Dolomite izredno koristen, da je bil tako rekoč odločil za to, da smo lahko hitro premagali posledice italijanske ofenzive.

Zdi se mi, da je bilo to razdobje dela v Centralnem komiteju in Glavnem štabu izredno plodno. Dejstvo, da nam je takrat v Ljubljani uspelo utrditi enotnost v Vrhovnem plenumu OF, organizirati Delavsko enotnost in doseči, da je njen glavni odbor sprejel resolucijo o neobhodnosti popolne enotnosti Osvobodilne fronte ter za vodilno vlogo delavskega razreda v njej, nam je omogočilo, da smo se lahko lotili razčiščevanja situacije v samem Izvršnem odboru Osvobodilne fronte, zlasti s Kocbekom. V IOOF je bilo precej mučnih razprav. Njih rezultat je bila znana izjava treh skupin. Z njo je bila enotnost v organizaciji utrjena. Sicer so tudi še pozneje nekajkrat skušali, da bi jo razbili, toda nikdar več te tendence niso bile tako nevarne, kakor v jeseni 1942, ko jim je šla na roko splošna situacija po italijansko-nemški ofenzivi.

Na vojaškem področju pa je bilo odločilno, da so se tedaj utrdile brigade, ki smo jih formalizirali iz prejšnjih odredov. Z ustanovitvijo naših brigad po izkušnjah Titovih proletarskih brigad iz nemške ofenzive 1941, se je naša vojska začela naglo utrjevati vojaško in politično. Tako smo že v zgodnji spomladi 1943 lahko spet prešli v ofenzivo proti okupatorju, osvobodilno gibanje se je okrepilo in naš položaj se je spet utrdil.

Kje Vas je zatekla kapitulacija Italije? Gotovo imate iz tistih dni dosti spominov. Takrat je bila ustanovljena tudi I. motorizirana brigada v Sloveniji. Katere so bile njene prve akcije?

Sredi 1943. leta so nam zahodni zavezniki vrgli s padalom iz letala 4 protitankovske topove, toda eden se je ob padcu razbil. Glavni štab NOV Hrvatske nam je razen tega tudi dal en top. To je bila prva artilerija NOV na Slovenskem. Prvič smo te štiri topove uporabili pri našem napadu na Žužemberk. Tedaj je prišel k meni nekdo iz propagande. Tam, so imeli s seboj trobila, skozi katera so trobili parole, namenjene Italijanom. Vprašal me je, kaj naj vpijejo. V šali sem rekel, vpijejo, da je Mussolini odstopil, čeprav za to nisem imel nobene konkretne osnove. Edina osnova je bila politična kalkulacija. Dva dni nato je Mussolini res padel. Italijanski oficirji so morali biti presenečeni, od kod smo to zvedeli. Bil pa je čisto navaden poizkus, kako demoralizirati italijanske vojake.

Ob kapitulaciji Italije sem bil v Otočcu, kamor sem 1943. leta

večkrat odhajal, in kjer je bil tedaj Centralni komitej Hrvatske in tudi Glavni štab. Tam je bilo centralno vprašanje spet vprašanje politične linije zaradi mobilizacije hrvatskih kmečkih množic za narodnoosvobodilno vstajo. Hebrang je vodil izrazito sektaško politiko proti radičevskim množicam. Ta politika jih je odbijala od nas. Obenem pa je Hebrang

Letos bomo slavili desetletnico Kočevskega zhora. Morda bi nam povedali, kaj je vodilo k temu, da je bil sklican in katere so njegove osnovne značilnosti.

Kočevski zbor je bil uspeh naše vojske in politične zmage. Ob tem je bilo treba kovati konkreten kapital za okrepitev oblasti

puško v roki in je reagiral na vse mogoče negativne pojave vse drugače, kakor marsikje danes reagirajo neki komunisti, ki se jih je oprijela birokratska in malomeščanska rja.

Sledilo je drugo zasedanje AVNOJ v Jajcu.

V Jajce sem odpotoval takoj po Kočevskem zboru in sem bil tam na političnem delu v Centralnem komiteju. Pripravljali smo II. zasedanje AVNOJ-a. Politbiro je sklenil, kakor je znano, da svojih namenov na tem zasedanju ne bo sporočil v Sovjetsko zvezo. Vedeli smo namreč, da bi nam Moskva skušala preprečiti nameravane korake. Da smo prav postopali, to nam potrjujejo poznejši dogodki.

Se eno vprašanje, tovariš podpredsednik: V marcu 1944, po zasedanju SNOS, ste odšli v Drvar in tam skupaj s tovarišem Titom preživeli nemški napad. Morda bi nam povedali še nekaj o tem.

S tovarišem Titom sva pravzaprav bila v vasi Bastasi v bližini Drvarja. Tisto noč pred napadom pa sva prišla v pečino. Če bi ostala v Bastasi, ki je pravzaprav bila za hrbtom delavskega področja, bi naju padalski napad ne zajel. Tako pa sva prišla ravno v sredo napada. Pod ognjem je bila vsa pot pod votlino, v kateri je bil Vrhovni štab. Spustili smo se po vrvi preko slapa in krenili po strugi potoka. Zaščiteni od skal smo se pomaknili v breg, ki je bil ves v dosegu nemških mitraljezov, toda prikrivalo nas je grmovje. Nemci nas niso opazili. Na vrhu pečine je bila planota, ki so jo Nemci neoprestano bombardirali. Pod avionskim bombardiranjem smo umikali, s seboj smo odveli ves arhiv in

Pepca in Edvard Kardelj ter Boris Kidrič v Kočevskem Rogu v bližini baze Izvršnega odbora

kazal izrazito nacionalistične težnje proti Srbom. Njegova politika je bila objektivno — a morda tudi subjektivno — le voda na mlin ustašev, ki so držali v svojih krempljih velik del HSS, to je hrvatskih kmetov, samo zato, ker se jim komunisti niso znali približati.

Jaz — kakor tudi drugi tovariši iz hrvatskega CK smo to Hebrangovo politiko tedaj kritizirali; dosegli smo, da se je ta politika spremenila in da se je Komunistična partija začela sistematično in intenzivno boriti za enotnost hrvatskih delovnih množic — to se pravi tudi radičevskih — proti ustašem. Ta nova politika je omogočila, da so se osvobodilnemu gibanju na Hrvatskem vse bolj množično pridruževali tudi hrvatski kmetje.

Ko je Italija kapitulirala, sem se vrnil iz Hrvatske v Slovenijo. Z menoj je bila patrolja 15 partizanov. Pri prehodu čez železnico pri Generalskem stolu, so nam kmetje povedali, da je med Italijani v Generalskem stolu nastala zmešnjava in da ne vedo, komu naj bi se predali, ali nam ali Nemcem. Računali smo, da je Italijanov od 50 do 100, pozneje pa smo videli, da jih je bilo 500. Bil je to neki fašistični »Me« bataljon, ki je našim petnajstim partizanom prepustil večji del lažjega in skoraj vse težko orožje, od ostanka orožja pa so jih seveda druge naše enote popolnoma osvobodile, še preden so zapustile našo zemljo.

Prvo motorizirano brigado v Sloveniji smo ustanovili v Velikih Laščah. S Kvedrom sva šla s to motorizirano brigado v Ilirsko Bistrico. Na Mašunu smo, zdi se mi, formalizirali še dve brigadi. Motorizirana brigada, v kateri so bili sami odlični fantje, je postala jedro te sile. Svoj ognjeni krst je prestala v Ilirski Bistrici, ko se je spopadla z Nemci. Fantje so se dobro držali. Brigada je sicer v borbi izgubila dva tanka ali dva oklopnjaka — tega se ne spominjam več dobro — toda uničila je pa več nemških.

delovnega ljudstva, za socialistično revolucijo. Treba je bilo utrditi oblast, organe oblasti, v katerih sta morala imeti vodilno vlogo delavski razred in Komunistična partija. Dovolj smo že bili močni, da smo lahko rekli, da ne priznamo več ne londonske vlade, ne ostankov stare oblasti

Pot v skrito partizansko bolnišnico

ter da izvedemo načelo oblasti delovnega ljudstva. To je morala biti prva konkretna afirmacija zmagovite socialistične revolucije, ki se je ves čas prepletala z našo narodnoosvobodilno vojno in tej dajala tudi svojo moč. Tedaj je delovno ljudstvo prevzelo oblast in s tem opredelilo pot razvoja za vso bodočnost. Zato ima Kočevski zbor v zgodovini našega gibanja izreden politični pomen. Marsikdo se spominja Kočevskega zbora, kjer je delovni človek dominiral kot ljudski poslanec s

nismo ničesar pustili v votlini. Srečno smo se umaknili čez vrh na drugo stran. Zame pa je bilo to še prav posebej težavno, ker sem bil pred tem močno bolan. Takrat sem hudo oslabil, tako da sem se na umiku pošteno namučil. Zatem se je Vrhovni štab preselil na Vis.

Ob koncu se vprašanje o vaših ilegalnih imenih.

Imel sem več ilegalnih imen: Golja, Peter, Lev, Bevc, Krištof in druga.

Seje Izvršnega odbora Osvobodilne fronte so bile v partizanih večkrat sredi host, pod milim nebom

tudi v političnem oziru. Vojska se je precej zmanjšala, izgubili smo osvobodeno ozemlje, pojavljali so se znaki demoralizacije, in sicer tako v partizanskih vrstah, kakor tudi na terenu. Glavna naloga je bila ustaviti ta proces demoralizacije, čimprej utrditi vojsko in partijske organizacije ter Osvobodilno fronto. Bilo je potrebno čimbolj skrajšati obdobje defenzive in čim hitreje usposobiti vojsko in OF za nove ofenzivne akcije proti okupatorju. Pojavi demoralizacije so se pokazali zlasti tudi v okviru Osvobodilne fronte. Razni malomeščanski in tuji elementi so začeli izpodkopavati enotnost Osvobodilne fronte. Dezerterske tendence so se pojavljale kot tendence po samostojnih skupinah in organih. Zlasti je oživela akcija po neki samostojni katoliški skupini kot posebni organizaciji, ki se je razvijala na platformi kapitalističnih in oportunističnih parol. Očitna je postala nevarnost, da bi okupatorjev udarec začel

šel nekaj dni kasneje. V Ljubljani sva ostala nekaj tednov, Kidrič do srede novembra, jaz pa sem se odpravil v Dolomite prve dni decembra. Svoje naloge smo v Ljubljani opravili. Takrat smo začeli izdajati tudi list Delavsko enotnost. Tudi to pot sem prišel v Ljubljano z vlakom v uniformi železniškega uslužbenca, a stanoval sem v vili dr. Neubergerja za kolodvorom. V Dolomiti pa sem se odpravil v uniformi poštnega uslužbenca z motorjem in z orodjem za plezanje po telegrafskih drogah in povezovanju žic.

Cemu so bili Dolomiti izbrani za središče osvobodilnega gibanja? Kako ste decembra 1942 prišli tja? Katere so značilnosti tega obdobja?

Za Dolomite smo se odločili zaradi tega, ker smo sodili, da je to neobhodno potrebno v trenutku, ko naša vojska na Dolenjskem še ni bila sposobna, da bi sovražniku prizadejala resnejše

Sava Nikolić: Partizani

NA ŠTAJERSKEM OB PRAZNIKU USTAJE - 22. JULIJU

Tudi prebivalci Pohorja, Kozjaka, Slovenskih goric in Prlekije, pa vse tja do Prekmurja so se kar najbolj dostojno pripravili na prazno zgodovinske obletnice Dneva vstaje. Po vseh okrajih severozahodne Slovenije obiskujejo partizanske patrolje kraje in družine.

Od Hodoša do Maribora, od Lendave do Kidričevega in od Ruše do Slovenjegra Grada so danes popoldne izobesili številne zastave. Nocoj bodo po vseh grških in hrbihih zagoreli tudi kresovi, ob katerih se bodo zbrali prebivalci in poslušali pripovedovanje bivših borec.

V ptujskem okraju so odšle na pot tri glavne patrolje, ki bodo nocoj ob 18. uri prispele v Ljudski vrt v Ptuj, kjer se bodo udeležile velikega mitinga. Patrolje so med potjo obiskale med drugim Sagadinovo hišo, kjer je bil med okupacijske bunker za zdravljenje partizanskih ranjencev, nadalje Muretnice, kjer je delovala tehniška Jožeta Lacka od februarja do avgusta 1944. leta, ko so jo zaradi povečane okupatorjeve nevarnosti

prestavili v Gornje Haloze, kjer je ostala do osvoboditve. Ustavili so se tudi v Zavrču in na Turškem vrhu, kjer so prebivalci množično podpirali NOB in skrbeli za zvezo naših enot s hrvatskimi, zlasti z Zagorsko brigado.

V mariborskem okoliškem okraju je odšlo na pot danes popoldne 18 partizanskih patrolj iz raznih krajev. Med potjo so iskali družine padlih borec in prebivalce, ki so podpirali NOB, jutri dopoldne ob 11. uri pa se bodo patrolje udeležile spominske svečanosti na kraju, kjer je junakom padel slavni Pohorski bataljon. O liku teh tovarišev bosta govorila preživeli borec Pohorskega bataljona ter predsednik Okrajne odbora ZB NOV Maribor-okolica tov. Leon Zalaznik, nakar bodo pri spomeniku položili vence. V vseh večjih krajih bodo nocoj proslave in akademije. V Oplotnici se bo patrolja udeležila akademije, nato pa bo skupno s prebivalci odšla na Osankarico, kjer bodo taborili do jutri zjutraj. Tudi v Limbušu bo vso noč tabor-

jenje, združeno s partizanskim veseljem. V Slovenski Bistrici bodo izvedli partizanski napad ter obdarili partizanske vdove. Jutri ob 8. uri bo tudi proslava na Planici, znani partizanski vasi, ki so jo Nemci požgali, v Rušah pa bo v tem času obdaritev 100 ljudi, ki jim je okupator uničil domove. Lepa proslava bo tudi v Račah, kjer bodo 2. avgusta odkrili veličasten spomenik padlim borcem, na Džakovčevem na Ostrem vrhu pa bodo v počastitev Dneva vstaje odkrili 2. avgusta spominsko ploščo, hkrati pa bo zagorela tudi elektrika.

Partizanskim patroljam se bodo pridružili tudi borci iz Maribora, ki bodo jutri na Pohorju počastili spomin padlih borec Pohorskega bataljona, mnogo pa jih bo obiskalo partizanske vasi Planico in Džakovčev. Razen tega bodo bivši borci Kozjanskega odreda odšli na odkritje spominske plošče na Kozjanskem, kjer bodo izročili tudi zbranih 400.000 din za spomenik, za elektrifikacijo in za partizanske družine. J. S.

„Tovariši, vzemite še mene!“

»Trst?«
»Ne! Tam je Tržič,« je Marko tolnačil s pritajenim glasom. »Trst je zadaj na levo, za Krasom.«
Bilo je že čez polnoč in le redko puščanje je še kalilo nočni mir.
Daleč na zahodu je migetala vrsta lučk, ki je spominjala na Rimsko cesto na nebu. Tam je Videm. Gorica tik pod nami. Vrste svetilk so označevale ulice skozi Solkan in naprej tja daleč, kjer se je izza Sovodenj blestela Soča v rahli mesečini.
Nekje pri Volčji Dragi se je oglašala brzostrelka. Med Ajševico in Lijakom je brnelo neko vozilo brez luči. Sicer vse tiho. Zublji plamenov neke stavbe v bližini Šempetra, ki je zagorela ob popoldanskem napadu nemškega aviona, so bili vse manjši, šibkejši.
Tako je bilo že teden, še več! Od onega dne, ko so razoroženi »nosilci rimske kulture« šli čez Sočo proti svojim domovom v trdnem prepričanju, da je vojna končana, se je okoli Gorice šele razbesnela borba. Ko je gologlav Caven pokazal v jutranjem svitu prve obrise, so se začele praske nestrpnih patrolj. Potem so zarezgetale »Brede« in »Sarci«...
Naši so že tik pred mestom. Navdušenje raste. Zasedli so že glavni kolodvor. Juriš se je razširil prav v mesto. »Dol s fašisti, Gorica je naša,« so vpili kmečki fantje po goriskem predmestju, se borili in nespretni, nepriljubljeni in pijani od navdušenja padali pred nemškimi tanki...
Morali so se umakniti. Strelske jarke so izkopali v večjem loku okoli mesta.
Bilo je skoraj polnoč, ko smo

krenili iz taborišča blizu Trnovca. Malo nas je bilo takih, ki smo šli že drugič isto pot, mogoče na isti položaj, v isti jarek, ki smo ga pustili pred dvema dnevoma. Bilo je polno novicev: nek visok fant iz Lakovca je imel samo velik revolver, katerega, kot je trdil, je vzela njegova sestra bežečemu karabinjerju. Zatrjeval je,

avstrijsko puško, ki jo je komandir z nezaupanjem opazoval.
»Potakajte. Jutri bodo verjetno prinesli nove karabinke,« ga je prepričeval.
Šli smo mimo neke kmetije. Pri vodnjaku na vogalu hiše je sedela neka ženska. Po glasu se je poznalo, da je to mlado dekle. »Ste žejni, imate cigarete?« je

dolino, tem bolj je dišalo sadje. Izza nekega ovinka je udarjal v nas močan duh gnilih jabolk. Lastnik, oni, ki je vsako leto skrbno obiral, vlagal v košare, sedaj verjetno prav tako nestrpo pričakuje svita, bdeč v kakem jarku pri Rdeči hiši, Vrtojbi ali za zidovi svetogorske postaje.
Ustavili smo se zadaj za nekim hlevom pri Krombergu. Ura je bila komaj pol treh in privoščili smo si uro počitka. Govorjenje komandirja poleg mene, ki je med prvimi kršil disciplino stroge tišine, me je zbudilo.
»Dosti jih imam, kaj bom s tako četo, kdo bo potem odgovarjal,« je v kratkih ločenih stavkih z nizkim glasom ugovarjal. Proti nebu okoli njega pa si lahko razločil pet glav; en širok klobuk, nekaj titovk in dve glavi s kodri do ramen.
»Vsi naši so tukaj nekje. Brata sta prišla iz Italije, jih še nisem videla, oče pa je prišel predsmočnjim.« — »Vzemite še mene.«
Po glasu sodeč, je bila mlajša žena ali dekle, ki jo je govorica izdajala za Vipavko.
»Pojdite na štab, pokazal vam bom pot,« je vztrajal komandir. Ko se je zdaniilo, smo bili že

razvrščeni v nekem odtočnem jarku. Skozi razcefrane latnike in okleščene breskve se je svetlikal stolp goriškega gradu. Iz rahle jesenske megle, ki je pokrivala Gorico od Sabotina do Doberdoba, je naraščalo brnenje, ropot in šum. Nekaj nenavadnega! Nekaj, česar ni bilo prejšnje dni.
In res. Komaj so začele prve strojnice svoj jutranji smeh, se je brnenje toliko približalo, da se je lahko že izoblikovala razdalja in smer posameznih nemških tankov. Padale so bombe, bencinske steklenice, regljale strojnice, vmes pa so se zdaj pa zdaj menjala ostra povelja komandirjev. Tresla se je zemlja, hreščalo in lomilo se je drevje, kri je tekla po zmečkani koruznici...

Cez dve uri so že bili tanki pri Ajdovščini in Vipavi, drli so proti Trnovem, čez Prevalje — povsod. To prvo razočaranje pa je bilo le izkušnja enot NOV. Cez dober teden so ponovno zapale naše strojnice na Lokovcu, Trnovem, Renčah. Začela se je načrtna, trdovratna in taktična borba, ki je vse bolj utrjevala prepričanje v končno zmago.

K. Makuc

Branko Šotra: Kolona

da lahko na razdaljo 200 metrov zadene »kot nič«, in če smo mu ugovarjali, nam je zameril Visok, suhljat škafar (menda iz Lokve) je imel čudno predelano

spraševala. Ustavili smo se za hip. Neke ženska iz Cerknega, ki je imela izpahnjeno nogo, je z ostala.
Cim bolj smo se spuščali v

Slavnostno okrašeno Novo mesto pričakuje partizanske patrulje

Novo mesto, 21. julija. Letošnji 22. julij je za dolenjsko metropolo še poseben praznik: odkrit bo prvi umetniški spomenik, posvečen talcem Dolenjske.
Tako slovesne podobne Novo mesto v zadnjih letih morda še ni imelo. Včeraj in danes se je ustavljalo ob spomeniku nešteto ljudi.
Iz vseh krajev okraja prihajajo poročila o občinskih partizanskih patruljah.
V ponedeljek zvečer se je udeležilo mitinga na trgu v Dolenjskih Toplicah nad 1000 ljudi. Govorila sta predsednik občine Šobar in predsednik OLO Viktor Zupančič.
V Verdunu so prišli patrulji z Roga naproti vsi prebivalci, borci so objemali in jih vabili v hiše.
Zvečer so bili partizanski mitingi in prireditve v Mirni peči, Trebelnem, Dobrniču, na Dvoru, Žužemberku, pa Trati, v Gaberju, Šmarjeti, Otočcu in Javorovici, kraju tragične smrti borcev Cankarjevega bataljona. Marsikje so v patruljah tudi nad 50 let stari borci in bivši aktivisti.
Včeraj zvečer je imel LO mestne občine Novo mesto slavnostno sejo. O prazniku slovenskega ljudstva je govoril predsednik občine Lojze Ivanetič.
V torek so prenočile patrulje na sedežih občin. V sredo jutraj jim bodo šle naproti patrulje starih borcev in rezervnih oficirjev iz Novega mesta. Ob 9. dopoldne bo na Glavnem trgu slavnostni sprejem in pozdrav partizanom. Z obiskov pri partizan-

skih družinah, z grobov padlih junakov, iz krajev slavnih bitk in zmag bodo prinesle patrulje pozdrave delovnih ljudi vsega okraja, ki se bodo združili s poštativijo žrtev ob odkritju spomenika talcem v dostojno počastitev državnega praznika slovenskega ljudstva.

POHOD V GADJE GNEZDO

(Odlomek iz življenja tržaških ilegalcev)

Že leta 1942. je tov. Vidko Hlaj, načelnik VOS za Primorsko, začel organizirati najbolj pogumne in predane partizane iz raznih enot v tržaški VOS. Njihova vloga je postala nad vse odgovorna in pravyzprav je velika škoda, da o akcijah, sabotajah in poveljih nalogah tržaških ilegalcev skoraj nimamo pisanih spominov. Njihovo delo, vzbujanje vere v osvoboditev pri naših in strahu pred polomom pri fašistih je bilo za osvobodilno borbo na Primorskem ogromnega pomena.
Tisti, ki pripoveduje o svojih junastvih ali pa o junastvih tovarišev, ki so že zdavnaj padli, in oni ki ga poslušajo, obema se zdi sedaj po tolikih letih nekako nerazumljivo, kako je bilo mogoče tako agilno sodelovati v mestu, ki je bil center fašizma in italijanskega šovinizma, preplavljen z vojsko in policisti. Res, žrtve je bilo veliko tudi na naši strani — toda v Trstu skoraj ni bilo dneva, zlasti zadnje čase vojne ne, da ne bi skupnice sabotajnikov opozarjale naše ljudi in sovražnike: tukaj smo.
Pa ne mislite, pravi tov. Danilo Fertot, znan tržaški ilegalce, da so bila to kakšna mila in pohlevna opozorila. Še bolj živo kot opisi, kako je vse okoliško slovensko prebivalstvo skrbelo za prehrano ilegalcev in kritje njihovih zločinov, kakšno so se skrivali v bunkerjih, stopajo pred oči posamezne akcije. Datume in primke človek hitro pozabi. Ne da pa se nikoli pozabi duha, ki je povezal ljudi, ki so bili pripravljeni žrtvovati vse za čimprejšnjo osvoboditev in tov. Danilo Fertot za sebe tudi ni pozabil mnogo podrobnosti iz dogodkov, ki so pomagali izpodkopalati oblast nasilju in približevati dan razsula fašističnih okupatorjev.
Beseda za besedo in že smo pri eni takih akcij. Fertot, Vinčo Dolgan in tov. Egidij so dobili povelje, da izplačajo zločine šefa gestapa za Slovensko in Hrvatsko lstro, ter mu prepričajo bodoloča zločinstva in umore. Ko so se ob osmih zvečer v hladnem zimskem času leta 1944 drug za drugim bližali okraju San Marko, so vsi trije vedeli, kako velikega pomena je, če jim akcija dobro uspe. Nekaj korakov so bili oddaljeni drug od drugega, zaplivovali opazovali okolico, tovarišu Danilo pa je bil listek z naslovom kaj malo v pomoč. Zaradi goste megle ni mogel razbrati hišne številke in ugotoviti, kje stanuje gestapovski komandant. V bližnji gostilni je zvedel, da stanuje prav v tisti hiši v drugem nadstropju. Tovariša sta počakala pri vratih, sam pa je stopil po stopnicah. Naslova na vratih ni bilo presenečen pa je ugotovil, da sta presenečeno v četrtem nadstropju polnujevo v četrtem nadstropju polnujevo, o čemer prej ni bil obveščen. Da je bila zmeda še večja, je neki vrag prinesel hišnico, ki si je su-

mljivo ogledovala Danila in ga spraševala, koga išče. Povedal ji je, in pokazal mu je bližnja vrata ter ga opazovala. Sedaj ni bilo več časa, da bi stopil po tovariša, kajti hišnica je že sama pozvonila. Prav nič po duši ni bilo Danilu, da so se vrata zapirala na avtomatičen zapah, kar je ugotovil takoj, ko je stopil za ženo, ki mu je odprla. Peljala ga je v kuhinjo in dogodki so naglo sledili drug drugemu. Štirje moški so uprli pogled v Danila, trije so stali ob ognjišču, četrty je sedel za mizo in večerjal. S precej suhim grlom je Danilo vprašal po imenu šefa gestapa. Samogibno se je obrnil do sedečega. Ta mu je prikimal, se z rokami uprl ob mizo in se počasi dvignil.
Pismo imam za vas, je dejal Danilo, segel v žep, sprožil in se ozrl po ostalih treh, ki so se v strahu vrgli po tleh. S silo je iztrgal ženi ključ od kuhinje in prigan v predstobo. Vrat ni mogel odpreti. Pogled skozi okno mu je povedal, da bodo šle noge prav gotovo na drobne kosce, če si tu poišče izhod in ne da bi premišljeval je s strelji razbil ključavnico na vratih ter planil na

stopnišče. Znašel se je sredi policistov ki so pridrli iz vrhnjega nadstropja in med ljudmi hitečimi iz gostilne, ki jih je zbegal strel. Z zaskrbljenim glasom je vpil o napadu, se izmuznil na cesto in odhitel po stranski ulici z Vinčkom in Egidijem, ki nista prav nič vedela, kako je potekala, opasna akcija. Vsi trije so se srečno umaknili v skrivališče. Se isti večer so mnogi Tržičani olajšano zadihali, ko so zvedeli, da je komandant gestapa dočkal plačilo.
Vinko, Danilo, Pavle, Lavra, Marjan, Dečko in še koliko in koliko imen nekaterih še sedaj živih, drugih že zdavnaj padlih tovarišev je povezano z zgodovino ilegalnega dela in akcij v našem Trstu. Napadi na bolnišnice, da so rešili zastražene tovariše, sabotaje prekinitve telefonskih in komunikacijskih zvez, napadi na fašistične in nacistične krvnike, ki so imeli na vesti največ naših ljudi, vse to je očitovalo dejstvo, da je tudi v tem mestu divjala borba za svobodo, da je bilo tudi tu veliko številno svobodoljubnih ljudi, ki so bili pripravljeni pomagati ilegalcem, jih ščititi in kriti pred policijo.

Šaleška dolina se je uprla

Središče Šaleške doline je Soštanj, mesto z bogato revolucionarno zgodovino. Tu se je dolga desetletja slovenski življenj obupno boril za svoj obstanek. Nedaleč od Soštanj, kakih četr ure hoda, čepi v zavetju vedno zelenih host prikupna hišica. Odtod so korakov vstran bobne vlaki in teče majhna rečica. Odtod do prvih hiš v Prelogah ni daleč. Tu je bil nekdanji mirni dom Alojza Stropnika, delavca v velenjskem rudniku. Zdaj živi v njem osamel vdova Marija. V nekem čudovitem skladju sta vdova Marija in njena hišica: obe osamljeni in prikupni, nemi in čudovito zgovorni, vse obenem. Zakaj to, kar skrivata v sebi, mali dom za zidovi čedne kuhinje, Marija pa v sreči in svetlih spominih, pripada že zgodovini.
»Pri nas je bilo zmerom živahno,« pripoveduje nekdanja partizanka Marija. »Resda nevarno včasih, pa prav zaradi tega tako lepo, da bi si tistih časov še želela, ko bi se mogli vrniti. Neko noč leta 1925 je pri nas na vratih trikrat potrkalo. Moj Lojze (čudila sem se, zakaj je bil ves večer nemiren in zakaj ni hotel leči) je šel takoj odpirat. Vstopili so naš oča Jože, moj tast, za njim pa sami rudarji, Polde Kališnik, Jože Lekš — in kdo bi se spomnil še vseh imen. Okno v kuhinji so zadelali z odejo, posedli in se začeli prijetno pogovarjati. Čeprav mi žilica ni dala miru, nisem hotela vstati, vendar pa sem potlej, ko so odšli, Lojze pestila in pestila z vprašanji. Ni mi hotel povedati, zakaj so se šli. Jaz pa sem tudi brez tega uganila, da se puntajo proti oblasti, proti tistim pijavkam v rudniku, proti Vošnjakom in Havkejem, ki so ošabno nosili glave in nam tenko rezali kruh. In tako se je začelo: dan na dan, noč za nočjo so jeli prihajati k nam znani in čisto neznani ljudje, iz Celja literatura, ki smo jo takoj stlačili v kozarce za vkuhanje in zakopali v zemljo. Nekajkrat se je pozno ponoči pojavil človek z visokim čelom, mlirnega, pristranskega obraza in zmerom prijazne besede. To je bil Slavko Slander, zobotehnik iz Celja. Večkrat se je skrivl pri nas Peter Stante, leta 1925 pa celo neki tovariš s Hrvatskega. Kdo ve, če ni bil kdo od njih sam Tito.«
Kadar koli se je oglašil pri nas tovariš Slavko, so šostanjski nemčurji vedeli za njegov obisk. Sina Karlija so zvito vpraševali: »Cuj, Karli, kdo pa je bil tisti lepi človek z visokim čelom, ki je večera nekaj govoril v kuhinji, tam pri oknu?« — »O, to je pa naš stric iz Celja,« se je odrezal

otrok. Ko smo Slandru to povedali, se je nasmehnil: »Slehnri naš korak zasledujejo, gadje, toda tudi mi vemo, kaj naklepajo!« Karli je kmalu odrasel in potem je s svojim motorjem, včasih tudi podnevi, vozil Slandra in druge po revolucionarnih potih. Karli se mi je večkrat z vzhicem zaupal: »Čeprav ti ne bom povedal, kje sem bil, ti lahko povem, da sem srečen. Lepo je biti tovariš, mama!«
Prišel je čas, ko smo prvič morali plačati davek za svoje upornišvo: bržda zaradi ovačstva šostanjskih nemčurjev (žal so bili njihovi očetje zavedni Slovenci) so naše može zolotili neke noči konec maja 1935 na sestanku v naši kuhinji in jih vse pozaprl. Cez leto dni so jih sodili in tisti človek, ki se mi danes že od daleč smeja in me prijazno ogovarja, župnik Gril, je tedaj vpil s prižnice: »Glejte jo, garjava ovco, ki vas bo vse zastupila s svojim puntanjem proti oblasti, ki je od bogal!«
Moj Lojze se je vrnil iz zapora, toda več let za tem se je vrnil vanj vsakokrat, če se je kje pripetilo kaj neprimernega za oblast. Ko pa je jel fašizem trkati na naša vrata in so bili naši nemčurji na zmagovitem pohodu, so mi moža s pozivom na orožje vaje zvalili v Ivanjico, v taborišče za uporne ljudi. Kraljevski režim je napravil Vošnjakom in Havkejem predposlednjo uslugo.

Nemci so prežgali našo zemljo in sprejeli so jih njeni grobarji, nemčurji in domači izdajalci. Zupan Falk (s pravim imenom Novak) gosti Hitlerjevo vojsko z nalitimi čašami vina na pragu svoje hiše, dovtorejšnji Sokoli jih pozdravljajo z dvignjenimi desnicami. Redki so tedaj ostali zvesti sebi in svojemu narodni Trem hišam so Nemci takoj odredili hišni zapor, med njimi tudi naši, in vse novice od zunaj nam je sveže prinašal Karli, ki si je pri svojem nemčurskem starem stricu, županu Novaku, izposloval milostno dovoljenje, da lahko hodi po mleko, dokler bo trajala konfinacija. Zapor (hišni namreč) je bil končno ukinjen, toda ne nadzor domaćih izdajalcev, ki so nas zalezovali na vsakem koraku. Vtem so Nemci pozaprl domače izobražence, duhovništvo ki je tedaj izgubilo vero v pravico Tretjega rajha) in nekaj najvidnejših komunistov. Pri nas se sestanki niso nehali, pač premestili zaradi varnosti v farovski ležen (gozd onkraj vode). Tu nam je Tone (Urlih) govoril o nujnosti organiziranega upora, o previdnosti in nezaupanju.

Ive Subić: Borba

Na tem sestanku je bil še brat mojega moža, Miha, Franc Skornšek in jaz, ki so me s tem dnem dokončno priznali za enakopravnega člana pri uporniškem delu. Tiste dni me je doletela nova nesreča. Lojza, moža, so Nemci ponoči (ko bi bili ljudje in internirali v Smartnem pri Slove-pnj podnevi) dvignili in internirali v Smartnem pri Slove-njem Gradcu. Ko se je mož slednjič le vrnil iz Šmarnega, ker iz njega niso mogli kaj izveči, so padli prvi strel na izdajalca v Skalah. Pretresljivi dogodki so si potem naglo sledili. 7. julija gestapovci (sami domači odpadniki, ki še nemško niso znali obkolijo hišo in jo nadzorujejo več dni zapored. Možu Lojzu se je posrečilo zbežati, od Karlija, ki so ga tedaj zaprli, in mene, pa niso ničesar izvedeli. Neko noč, ko so desetletja ogroženo uporno trdnjavo vnovič obkolili, so me zgrabili, a sem jih s prošnjo, da grem na stranišče, pretentala in jim čez žito in vočo prek železnice zbežala v gozd. Z možem sem se sešla šele na stricievi parni (seniku) in poslej dobrih pet let nisem videla doma.

Vtem je dozorel načrt o napadu na Soštanj, o eni najdrznejših zgodnjih partizanskih akcij, ki so Nemcem naglale strah v kosti in jih prvič opomnile, kdo je gospodar na Slovenskem. 8. oktobra 1941 so od več strani napadle Soštanj, partizanske čete. Po ulicah se je razlegalo razločno vpitje Ivana Pirečnika, očeta izgubljene in spet najdenega Ivana, in drugih vodij, ki so poveljevali: »Prvi bataljon levo, v napad, drugi na desno krilo, za menoj!« — in Nemci, misleč, da imajo opravka z dobro oboroženimi bataljoni, če ne celo s partizansko divizijo, so se kakor polti kužki poskrili ženam za hrbe in materam pod krila. Vso noč, do poznega jutra jih ni bilo na izpregled in partizani so ostali dobri dve uri gospodarji središča Šaleške doline. Proti jutru se je ena četa umaknila proti Graški gori, druga pa proti St. Vidu. Kako so se Nemcem razpotegnili obrazi, ko so izvedeli, da jih je vso noč držal v šahu strah pred partizansko divizijo, iznenadilo pa jih je bore 35 partizanov...

»Ej, lepi so bili ti časi,« je vzdihnila vdova. »Zdaj so pa še lepši,« je dodala čez čas in potem: »Ko bi jih le mogla uživati z vsemi, z možem in s Karlijem, ki sta hleplela po svobodi in delala zanj. Vsem privoščim to življenje, to svobodo, prav vsem, ki so pošteni. Le tistim ne, ki jim je nase širokogrudnost spregledala njihove grehe, tistim, ki so me nekdanj zaničevali in preganjali, danes pa žive mirno in so prijazni in vsakomur uslužni. Kakor nekdanj so ti ljudje! Toda, če se bo treba še kdaj boriti, bom še vedno znala prijeti za puško!« o rekli se je partizanka Marica ponošno zavrnila in človek bi ji ne prisodil več kot štirideset let, čeprav ji pleča teži prejkone pet križev.

MATEJ BOR:

Srečanje

Nek jesenski večer v mračni obkroški hosti zmotili čudni gosti so tvoj mir.

Vzeli smo izpod mahu, kar ni posrkala vase zemlja te dolge čase, odkar si tu,

ozeli, kar v zimskih nočeh lisiče so pozabile, ki so skoz metez nosile te v lačnih zobeh.

Položil na presje sem toojo razbito lobanjo, dolgo strmel sem vanjo ves tih in nem.

Kje je jasna oči, kje sta ustni opajni? Vame v grozoti spokojni dooje votlin reži.

Kje si? Ne, to nisi ti, ti si se skrila vame, tu te smrt ne zajame, tu so še tvoje oči.

Tu je ponosni tvoj slas, k meni gibko se privoja, kadar burja zavija v nočni čas,

kadar sam s sabo sprt v ulice slepe zablodim, s tabo ko v danjih dneih nate oprt.

Laž zre iz teh votlin, nič ne bom gledal nanje, zemlja, vzemi lobanje, meni pusti spomin.

Ljuba, pridi nocoj, dabi te mesečina, dabi te sila spomina, dabi te ljubi tož.

IZ VZHODNE NEMCIJE

Pieck navdušen za vsenemško konferenco

Hilda Benjamin, novi pravosodni minister vzhodnonemške vlade, obtožuje svojega prednika Fechnerja

Berlin, 21. jul. (Reuter) Predsednik vzhodnonemške republike Wilhelm Pieck je izjavil, da so izkušnje v zadnjih 8 letih pokazale, da je mogoče le s skupno akcijo Nemcev iz Vzhodne in Zahodne Nemčije ustvariti enotno, demokratično in miroljubno nemško državo in premagati sile reakcije, fašizma ter napadalnosti, ki v Nemčiji dvigajo glavo.

Po Pieckovih besedah bi morali na vsenemški konferenci določiti praktične ukrepe, ki so nujno potrebni za izvedbo svobodnih volitev v vsej Nemčiji. Na tej konferenci naj bi proučili tudi ustanovitve vsenemške vlade in izdali učinkovite ukrepe za čim hitrejšo sklenitev mirovne pogodbe z Nemčijo in umik okupacijskih čet iz države. Po mnenju Piecka bi vsenemška konferenca prispevala k sporazumu štirih velesil o Nemčiji.

Britanska zunanjepolitična razprava

London, 21. julija (r.). V britanskem Spodnjem domu se je danes popoldne začela dvodnevna zunanjepolitična razprava. Vrhilec dolžnosti britanskega predsednika vlade Butler je govoril o nemškem vprašanju in med drugim izrazil upanje, da bo SZ sprejela poziv treh zahodnih ministrov, naj se udeležijo konference štirih zunanjih ministrov o nemškem in avstrijskem vprašanju.

Butler je dodal, da je treba za rešitev nemškega vprašanja izvesti najprej svobodne volitve v vsej Nemčiji, sestaviti enotno nemško vlado, nato pa z njo skleniti mirovno pogodbo.

Vrhilec dolžnosti britanskega zunanjega ministra lord Salisbury, ki se je sinoči vrnil iz washingtonske konference treh zunanjih ministrov, pa je danes poročal britanski vladi o svojih razgovorih v Washingtonu. Njegovo poročilo so popoldne prebrali tudi med zunanjepolitično razpravo v Spodnjem domu.

TRI MESECE PO HUDI POMORSKI NESREČI

RAZPRAVO PROTI KAPITANU LORETSONU BODO NADALJEVALI

(Od stalnega dopisnika »Borbe«)

Carigrad, 21. julija. — Ze tri mesece čaka poškodovana švedska ladja »Naboband«, zasidrana v Zlatem Rogu, na odločitev o njenih nadaljnjih usodi in o usodi poveljnika kapitana Loretsona. Pred nekaj dnevi se je spet začela razprava, ki so jo doslej že dvakrat prekinili. Ugotovljajo krivca najhujše nesreče, ki se je kdaj pripetila v turških morskih ozidih — potopitve podmornice »Dumlupinar« in smrti 81 ljudi.

Branilec kapitana Loretsona ni priznal pristojnosti sodišča v Canakaleu. Višje sodne oblasti pa se s tem niso strinjale in so zadevo spet vrnilo temu sodišču.

Ta primer je doslej raziskovalo že nekaj komisij. Dogodek so spet obnovili: V Dardanelski ožini sta se na mestu nesreče in ob istem nočnem času srečali ladja in podmornica pri svetlobnem znamenju, ki danes označuje mesto, kjer se je potopila podmornica »Dumlupinar«. Ladja in podmornica sta vozili z isto hitrostjo in v isti smeri, vodila pa sta ju kapitan Loretsen in preživel poveljnik podmornice Sabri Celebioglu.

Ladjo in podmornico je ob tej priložnosti nadzorovala komisija strokovnjakov, med katerimi je bil tudi angleški strokovnjak kapitan Reeds, Ugotovila je, da je nesreče kriv kapitan Loretsen zaradi nepozornosti in nepazljivosti. Toda zdi se, da je kapitan Reeds kasneje izpremenil svojo sodbo.

Zahteval je, naj mu podaljšajo rok za strokovni izkaz. Pred nedavnim pa je oddal svoje poročilo, v katerem pravi, da je glavni krivec te nesreče kapitan podmornice Celebioglu, manjši del krivde ima Sved. To je bilo največje presenečenje na tej razpravi in jo osvetljuje z nove strani. Ta del razprave bo najbrž odločen.

Na razpravi v Canakaleu je tudi član stockholmskega Vrhovnega sodišča profesor Fritz Sterzel, ki je pred nekaj dnevi prišel v Turčijo. Odvetniki civilnih strank, družin umrlih, so zdaj zahtevali od švedske agencije, ki je lastnik ladje, odškodnino 200 tisoč turških lir.

Kapitan Loretsen je že nad 100 dni interniran v bolnišnici. Ima hudo živčno depresijo. Ves dan se s sklonjeno glavo spre-

Pravosodni minister vzhodnonemške vlade Hilda Benjamin je obtožila Maxa Fechnerja, ki je do pred kratkim zavzemal njen dosedanj položaj, da je skušal poskus »fašističnega državnega udara z dne 17. junija« prikazati kot stavko.

Hilda Benjamin je nadalje obtožila Fechnerja, da je po junjskih neredih izjavil, da daje ustava delavcem pravico do stavke, kar je »povzročilo nemire med ljudstvom in nove vstaje, v katerih je bila povzročena državna politična in gmotna škoda«.

Hilda Benjamin je nadalje dejala, da so neredi z dne 17. junija »huda preizkušnja za vzhodnonemško republiko«.

Prodaja živeža za vzhodnonemške prebivalce v zahodnem Berlinu

NOVA SOVJETSKA NOTA TURČIJI

Obisk tujih vojnih ladij — vojaška „demonstracija“

(Od stalnega dopisnika »Borbe«)

Carigrad, 21. julija. — Današnji carigradski tisk je z velikim presenečenjem zabeležil novico radia Pariz, po kateri je SZ večeraj izročila turški vladi noto zaradi obiska 27 vojnih ladij britanske mornarice in 10 enot ameriškega sredozemskega brodogoja v Carigradu. Vsebinska nota je povzročila, kot poročajo tuje agencije, veliko začudenje v turških političnih krogih, ker je že običajno, da številna brodogoja obiskujejo Carigrad.

V sovjetski noti je rečeno, da so postali obiski v carigradskem pristanišču, ki leži ob črnomořski ožini, preveč pogosti in da so »nekakšna vojaška demonstracija«. Sovjetska zveza zahteva od Turčije, razen obvestil, ki jih je sovjetsko poslanstvo v Ankari že dobilo od turškega zunanjega ministrstva, še nadaljnja obvestila o teh obiskih.

V carigradskem pristanišču je sedaj tudi jugoslovanska ladja »Galeb«. Danes pričakujejo prihod enot indijskega brodogoja. Jutri bo priplula ameriška težka križarka »Salem«, ki ji poveljuje viceadmiral Casady, in še devet ladij ameriškega sredozemskega brodogoja. Ob obisku admiral Mountbatena v Turčiji bo 27. t. m. zaplulo v carigradsko pristanišče tudi veliko britansko brodogoje, v katerem bo 27 enot.

V ankarških političnih krogih poudarjajo, da še ni znano, čemu gre pri tej sovjetski noti za protest vlade ZSSR ali pa če nota zahteva le nadaljnjih obvestil. Prav tako poudarjajo, da prihod enot ameriškega in britanskega brodogoja v Carigrad in Izmir ni drugače kot golo naključje. Montreuska konvencija ne omejuje niti števila niti tonaze tujih eskadr, ki prihajajo na prijateljski obisk v turška pristanišča ob Dardanelah.

Z. Pečar

Z VSEH STRANI SVETA

Protestna nota ameriškemu veleposlaniku

Dunaj, 21. julija. (AFP). Češkoslovaško zunanje ministrstvo je poslalo ameriškemu veleposlaniku v Pragi noto, v kateri protestira proti spušcanju balonov s propagandnimi letaki na češkoslovaško ozemlje. Nota med drugim pravi, da je to pizivanje nadaljevanje takojšenovne hladne vojne in politike oviranja mirolnih mednarodnih odnosov. Na koncu pravi nota, da pošiljajo balone na Češkoslovaško ameriški državljani, ki žive na Bavarskem.

Manifestacije v Teheranu

Teheran, 21. julija. (Reuter). V Teheranu so bile danes manifestacije ob obletnici vrnitve predsednika vlade dr. Mosadeka. Člani Nacionalne fronte, ki podpirajo Mosadekovo vlado, so davi manifestirali na trgu pred parlamentom, manifestacije komunistične stranke Tudeh pa so bile na istem kraju novej.

Orožje za Japonsko

Washington, 21. julija. (Reuter). V dobro obveščenih krogih se je zvedelo, da namerava ameriška vlada podariti japonski vladi za več milijonov dolarjev orožja. ZDA bodo dali lahke tanke, različno lahke orožje, puške in strelivo. To orožje bodo uporabili za opremo japonskih sil notranje varnosti.

Charles Bohlen odpotoval v Evropo

New York, 21. julija. (AFP). Ameriški veleposlanik v Moskvi Charles Bohlen je sinoči odpotoval z letalom v Pariz. Bohlen je pred kratkim na

poziv ameriške vlade odpotoval iz Svica v Washington, kjer je na konferenci treh zahodnih zunanjih ministrov razložil svoje mnenje o odstranitvi Berlina.

Bohlen bo vnovič odpotoval v Svičo, kjer je njegova družina na odhodu, v Moskvo pa se bo bržkone vrnil konec julija.

VZHODNA NEMCIJA Nove obsodbe zaradi junijskih dogodkov

Berlin, 21. julija. Po poročilu vzhodnonemške uradne agencije je sodišče v Dresdenu obsodilo 18. julija 16 udeležencev junijskih demonstracij v mestu Niesky pri Dresdenu. Sodišče je ugotovilo, da je demonstrante vodil neki Markvitz, ki so ga obsodili na došmrtno ječo, medtem ko so druge na različne zaporne kazni do 13 let ječe. Poročilo pravi, da so bili ti »izjivni« fašisti.

Sovjetska živila za Vzhodno Nemčijo

Berlin, 21. julija. Na zahtevo vzhodnonemške vlade je Sovjetska zveza sklenila poslati nekaj hrane, ki ni določena v trgovinski pogodbi med Vzhodno Nemčijo in Sovjetsko zvezo za leto 1953.

Sovjetska zveza bo poslala hrano in surovine na posebno zahtevo vzhodnonemške vlade za proizvodnjo potrošnega blaga. Ta posebna zahteva je v zvezi z nedavnimi ponudbami ZDA, da pomagajo Vzhodni Nemčiji, ki pa jih je Sovjetska zveza zavrnila.

VIETNAM Potopljena francoska topničarka

Peking, 21. julija. Kakor poroča agencija Nova Kitajska so Ho Si Minhove čete v delti Rdeče reke 55

kilometrov vzhodno od Hanoja potopila francosko topničarko. Ladja je bila potopljena, ko so skušale francoske sile 16. julija napasti mesto Fale v delti Rdeče reke.

SINGAPUR Izredno stanje podaljšano

Singapur, 21. julija. (Reuter). Zakonodajni svet Singapura je odobril predlog o podaljšanju izrednega stanja v tej britanski koloniji še za tri mesece.

Kolonijalni tajnik Blithy je izjavil, da bodo izredni ukrepi potrebni, da bosta obe državi v prihodnjem času »izmenjali svoja diplomatska predstavnik«.

JAPONSKA Diplomatski odnosi z Avstrijo

Tokio, 21. julija. (Reuter). Japonsko zunanje ministrstvo je danes sporočilo, da sta Avstrija in Japonska obnovili diplomatske stike. Poročilo pravi, da bosta obe državi v prihodnjem času »izmenjali svoja diplomatska predstavnik«.

Diplomatski odnosi med Avstrijo in Japonsko so prenehali 12. marca 1938, ko je bila Avstrija okupirana.

GRČIJA Protest v Rimu zaradi zaplenjene ladje

Atene, 21. julija. (Tanjug). Grški zunanji minister Stefanopoulos je izjavil, da je Grčija protestirala pri italijanski vladi zaradi zaplenbe grške ladje »Abileos«. To ladjo, ki so jo zadržali v Italiji na račun reparacij, je zaplenila italijanska trgovska družba zato, ker so ostala nepojasnjena neka vprašanja o reparacijah. Stefanopoulos je dejal, da je italijanska vlada dovolila zaplenbo, ne da bi se poprej posvetovala z grško vlado.

Današnji »Etnos« piše, da je grško javno mnenje ogorčeno zaradi tega »samovoljnega dejanja«, ki je v popolnem nasprotju z napori za zboljšanje grško-italijanskih odnosov.

stiki z Egiptom in Sudanom temeljili na medsebojnih gmočnih koristih. Da bi ta cilj dosegli, so začeli že zdaj v Sudanu obdelovati 50.000 fedanov zemlje. Računajo, da bo v to delo vloženi trud in kapital v obliki treh žetev na leto kmalu prinesel velik dobiček. Sedanja obdelovalna površina Sudana pa znaša komaj dober milijon fedanov, vtem ko 40 milijonov fedanov dobre zemlje čaka na obdelavo, za katero primanjkuje predvsem delovne sile in kmetijskih strojev. Sedanja egiptovska vlada vidi v poglabljanju gospodarskih stikov najboljše pot, da Sudanecem pokaže, da je njihova bodočnost na gospodarskem in političnem področju v sodelovanju z Egiptom, ne pa z Veliko Britanijo.

Da pa na tej poti ne gre vse najbolje, dokazujejo vesti, ki so prišle pred dnevi v Kairo iz Kartuma. Egiptovska vlada je namreč nedavno poslala v Sudan državnega podtajnika za vprašanje te dežele El Dardiri Ahmet Ismaila, da bi Sudan prepotoval in ji poročal o ondotnem političnem položaju. Ahmet Ismail je povabil mnogo uglednih Sudanec, naj bi kot gostje egiptovske vlade 23. julija, na dan obletnice egiptovske revolucije, prispeili v Kairo. Te dni so egiptovskemu odposlancu uradno sporočili, da lahko pride v Kairo samo 25 Sudanec, ne da bi nastale v državnih poslih motnje. V Kairu vidijo v tem sklepu znak nove krize v zvezi s sudanskim vprašanjem. Iz Kaira so takoj sporočili, da je major Salah Salem, ki naj bi te dni obiskal Sudan, potovanje odgodil.

Sudanci, razna plemena te velike in nerazvite dežele, pa pričakujejo, da jim bodo bližnje volitve in bodoči režim prinesli predvsem pogoje za boljše življenje in bodočnost, ki bo lepša, kakor je bila minulost v senci dveh zastav.

Sudanci, razna plemena te velike in nerazvite dežele, pa pričakujejo, da jim bodo bližnje volitve in bodoči režim prinesli predvsem pogoje za boljše življenje in bodočnost, ki bo lepša, kakor je bila minulost v senci dveh zastav.

Sudanci, razna plemena te velike in nerazvite dežele, pa pričakujejo, da jim bodo bližnje volitve in bodoči režim prinesli predvsem pogoje za boljše življenje in bodočnost, ki bo lepša, kakor je bila minulost v senci dveh zastav.

Sudanci, razna plemena te velike in nerazvite dežele, pa pričakujejo, da jim bodo bližnje volitve in bodoči režim prinesli predvsem pogoje za boljše življenje in bodočnost, ki bo lepša, kakor je bila minulost v senci dveh zastav.

Sudanci, razna plemena te velike in nerazvite dežele, pa pričakujejo, da jim bodo bližnje volitve in bodoči režim prinesli predvsem pogoje za boljše življenje in bodočnost, ki bo lepša, kakor je bila minulost v senci dveh zastav.

Sudanci, razna plemena te velike in nerazvite dežele, pa pričakujejo, da jim bodo bližnje volitve in bodoči režim prinesli predvsem pogoje za boljše življenje in bodočnost, ki bo lepša, kakor je bila minulost v senci dveh zastav.

Sudanci, razna plemena te velike in nerazvite dežele, pa pričakujejo, da jim bodo bližnje volitve in bodoči režim prinesli predvsem pogoje za boljše življenje in bodočnost, ki bo lepša, kakor je bila minulost v senci dveh zastav.

Sudanci, razna plemena te velike in nerazvite dežele, pa pričakujejo, da jim bodo bližnje volitve in bodoči režim prinesli predvsem pogoje za boljše življenje in bodočnost, ki bo lepša, kakor je bila minulost v senci dveh zastav.

Sudanci, razna plemena te velike in nerazvite dežele, pa pričakujejo, da jim bodo bližnje volitve in bodoči režim prinesli predvsem pogoje za boljše življenje in bodočnost, ki bo lepša, kakor je bila minulost v senci dveh zastav.

Sudanci, razna plemena te velike in nerazvite dežele, pa pričakujejo, da jim bodo bližnje volitve in bodoči režim prinesli predvsem pogoje za boljše življenje in bodočnost, ki bo lepša, kakor je bila minulost v senci dveh zastav.

Sudanci, razna plemena te velike in nerazvite dežele, pa pričakujejo, da jim bodo bližnje volitve in bodoči režim prinesli predvsem pogoje za boljše življenje in bodočnost, ki bo lepša, kakor je bila minulost v senci dveh zastav.

Sudanci, razna plemena te velike in nerazvite dežele, pa pričakujejo, da jim bodo bližnje volitve in bodoči režim prinesli predvsem pogoje za boljše življenje in bodočnost, ki bo lepša, kakor je bila minulost v senci dveh zastav.

Sudanci, razna plemena te velike in nerazvite dežele, pa pričakujejo, da jim bodo bližnje volitve in bodoči režim prinesli predvsem pogoje za boljše življenje in bodočnost, ki bo lepša, kakor je bila minulost v senci dveh zastav.

Sudanci, razna plemena te velike in nerazvite dežele, pa pričakujejo, da jim bodo bližnje volitve in bodoči režim prinesli predvsem pogoje za boljše življenje in bodočnost, ki bo lepša, kakor je bila minulost v senci dveh zastav.

Sudanci, razna plemena te velike in nerazvite dežele, pa pričakujejo, da jim bodo bližnje volitve in bodoči režim prinesli predvsem pogoje za boljše življenje in bodočnost, ki bo lepša, kakor je bila minulost v senci dveh zastav.

Sudanci, razna plemena te velike in nerazvite dežele, pa pričakujejo, da jim bodo bližnje volitve in bodoči režim prinesli predvsem pogoje za boljše življenje in bodočnost, ki bo lepša, kakor je bila minulost v senci dveh zastav.

Sudanci, razna plemena te velike in nerazvite dežele, pa pričakujejo, da jim bodo bližnje volitve in bodoči režim prinesli predvsem pogoje za boljše življenje in bodočnost, ki bo lepša, kakor je bila minulost v senci dveh zastav.

Sudanci, razna plemena te velike in nerazvite dežele, pa pričakujejo, da jim bodo bližnje volitve in bodoči režim prinesli predvsem pogoje za boljše življenje in bodočnost, ki bo lepša, kakor je bila minulost v senci dveh zastav.

Sudanci, razna plemena te velike in nerazvite dežele, pa pričakujejo, da jim bodo bližnje volitve in bodoči režim prinesli predvsem pogoje za boljše življenje in bodočnost, ki bo lepša, kakor je bila minulost v senci dveh zastav.

Sudanci, razna plemena te velike in nerazvite dežele, pa pričakujejo, da jim bodo bližnje volitve in bodoči režim prinesli predvsem pogoje za boljše življenje in bodočnost, ki bo lepša, kakor je bila minulost v senci dveh zastav.

Sudanci, razna plemena te velike in nerazvite dežele, pa pričakujejo, da jim bodo bližnje volitve in bodoči režim prinesli predvsem pogoje za boljše življenje in bodočnost, ki bo lepša, kakor je bila minulost v senci dveh zastav.

Sudanci, razna plemena te velike in nerazvite dežele, pa pričakujejo, da jim bodo bližnje volitve in bodoči režim prinesli predvsem pogoje za boljše življenje in bodočnost, ki bo lepša, kakor je bila minulost v senci dveh zastav.

Sudanci, razna plemena te velike in nerazvite dežele, pa pričakujejo, da jim bodo bližnje volitve in bodoči režim prinesli predvsem pogoje za boljše življenje in bodočnost, ki bo lepša, kakor je bila minulost v senci dveh zastav.

Sudanci, razna plemena te velike in nerazvite dežele, pa pričakujejo, da jim bodo bližnje volitve in bodoči režim prinesli predvsem pogoje za boljše življenje in bodočnost, ki bo lepša, kakor je bila minulost v senci dveh zastav.

Sudanci, razna plemena te velike in nerazvite dežele, pa pričakujejo, da jim bodo bližnje volitve in bodoči režim prinesli predvsem pogoje za boljše življenje in bodočnost, ki bo lepša, kakor je bila minulost v senci dveh zastav.

Sudanci, razna plemena te velike in nerazvite dežele, pa pričakujejo, da jim bodo bližnje volitve in bodoči režim prinesli predvsem pogoje za boljše življenje in bodočnost, ki bo lepša, kakor je bila minulost v senci dveh zastav.

Sudanci, razna plemena te velike in nerazvite dežele, pa pričakujejo, da jim bodo bližnje volitve in bodoči režim prinesli predvsem pogoje za boljše življenje in bodočnost, ki bo lepša, kakor je bila minulost v senci dveh zastav.

Sudanci, razna plemena te velike in nerazvite dežele, pa pričakujejo, da jim bodo bližnje volitve in bodoči režim prinesli predvsem pogoje za boljše življenje in bodočnost, ki bo lepša, kakor je bila minulost v senci dveh zastav.

Sudanci, razna plemena te velike in nerazvite dežele, pa pričakujejo, da jim bodo bližnje volitve in bodoči režim prinesli predvsem pogoje za boljše življenje in bodočnost, ki bo lepša, kakor je bila minulost v senci dveh zastav.

Sudanci, razna plemena te velike in nerazvite dežele, pa pričakujejo, da jim bodo bližnje volitve in bodoči režim prinesli predvsem pogoje za boljše življenje in bodočnost, ki bo lepša, kakor je bila minulost v senci dveh zastav.

Sudanci, razna plemena te velike in nerazvite dežele, pa pričakujejo, da jim bodo bližnje volitve in bodoči režim prinesli predvsem pogoje za boljše življenje in bodočnost, ki bo lepša, kakor je bila minulost v senci dveh zastav.

Sudanci, razna plemena te velike in nerazvite dežele, pa pričakujejo, da jim bodo bližnje volitve in bodoči režim prinesli predvsem pogoje za boljše življenje in bodočnost, ki bo lepša, kakor je bila minulost v senci dveh zastav.

Sudanci, razna plemena te velike in nerazvite dežele, pa pričakujejo, da jim bodo bližnje volitve in bodoči režim prinesli predvsem pogoje za boljše življenje in bodočnost, ki bo lepša, kakor je bila minulost v senci dveh zastav.

Sudanci, razna plemena te velike in nerazvite dežele, pa pričakujejo, da jim bodo bližnje volitve in bodoči režim prinesli predvsem pogoje za boljše življenje in bodočnost, ki bo lepša, kakor je bila minulost v senci dveh zastav.

Sudanci, razna plemena te velike in nerazvite dežele, pa pričakujejo, da jim bodo bližnje volitve in bodoči režim prinesli predvsem pogoje za boljše življenje in bodočnost, ki bo lepša, kakor je bila minulost v senci dveh zastav.

Sudanci, razna plemena te velike in nerazvite dežele, pa pričakujejo, da jim bodo bližnje volitve in bodoči režim prinesli predvsem pogoje za boljše življenje in bodočnost, ki bo lepša, kakor je bila minulost v senci dveh zastav.

Zadnja poročila

ZDA in Daljni vzhod

Dulles in republikanci tudi po premirju v Koreji proti sprejemu Kitajske v OZN

Washington, 21. jul. (AFP). Zunanji minister Foster Dulles je na sestanku z novinarji izjavil, da je za sklenitev premirja v Koreji v zadnjem času tako slabo kazalo, da se ne bi smeli udajati prenašaljenemu optimizmu. Pristavil je, da pa tudi ni treba biti pesimist, če bi tako naneslo, da premirja ne bi sklenili ali pa da ga ne bi sklenili v določenem roku. Pristavil je, da ostane v tej zvezi še nekaj nerešenih vprašanj, na primer določitev demarkacijske črte, praktični ukrepi o raznih kategorijah ujetnikov in organiziranje skupine prevajalcev. Dulles je poudaril, da bi se ZDA morale začet pogajati z južnokorejsko vlado za varnostni pakt in ameriško gospodarsko pomoč. Obe vladi bi se morali sporazumeti tudi o politični konferenci po premirju. V primeru novega napada na Korejo je dejal, bodo ZDA takoj posredovale.

Na koncu je Dulles poudaril dve stvari: 1. čeprav ameriška vlada vojsko in gospodarsko podpira kuomintanško vlado, ne podpira naravnost Cankajskovih sil v njihovih vojnih operacijah; 2. ZDA ne bodo dopustile, da bi politično konferenco o Koreji izprijemili v propagandno areno nasprotnih strank.

London, 21. jul. (Tanjug). Ameriški senator William Knowland, ki nadomestuje obolelega Tafta v vodstvu republikanske večine v senatu, je v razgovoru z dopisnikom laburističnega »Daily Herald« izjavil, da premirje v Koreji še ne pomeni, da bodo ZDA takoj šteto priznale kitajsko vlado. Premirje tudi ne bo spremenilo ameriškega nasprotovanja proti sprejemu Kitajske v OZN in tudi ne bo pripomoglo k ukinitvi prepovedi izvoza strateških surovin v Kitajsko.

Senator Knowland je nadalje omenil, da so ZDA zelo razočane, ne zaradi britanskega priznanja pekinške vlade, kar da je napravilo vtis, da se Velika Britanija in ZDA v politiki na Daljnem vzhodu ne strinjajo.

Senator je menil, da bodo ZDA lahko trgovala s Kitajsko šele, ko bo kitajska vlada dokazala, da spoštuje pogoje premirja, in ko bo privolila v združitve Koreje.

Ob tej izjavi opozarja »Daily Herald« zlasti na Knowlandovo nasprotovanje proti sprejemu Kitajske v OZN in poudarja, da bo po sklenitvi premirja na Koreji taka politika povsem nerealna.

Washington, 21. julija (AFP). Ameriški predstavniki dom je

danes s 379 glasovi proti enemu sprejel deklaracijo proti sprejemu Kitajske v OZN.

Sestanek pri Eisenhowerju zaradi Koreje

Washington, 21. julija (AFP). Predsednik ZDA Eisenhower je imel danes sestanek s pomočnikom ministra zunanjih zadev Robertsonom, ki se je pred nedavnim kot osebni odposlanec predsednika ZDA razgovarjal s predsednikom Južne Koreje Sing Man Rijem o korejskem vprašanju. Robertson in Dulles, ki se je tudi udeležil sestanka, po sestanku nista hotela komentirati razgovorov s predsednikom.

Po še nepotrjenih vesteh je predsednik ZDA Eisenhower poslal predsedniku Južne Koreje Sing Man Riju spomenico, v kateri zahteva, naj izpolni svoje obveznosti in naj ne nasprotuje sklenitvi premirja na Koreji. Vesti o spomenici izvirajo iz diplomatskih progov v Washingtonu in se niso uradno potrjene.

Sing Man Ri se še vedno upira

Tokio, 21. jul. (UP). V Seulu je južnokorejski zunanji minister Pjong Jung Tai izjavil, da so zagotovila, ki so jih zastopniki Združenega poveljstva dali severni delegaciji, da bo južnokorejska vlada spoštovala premirje, delno v nasprotju z zagotovili, ki jih je Južna Koreja zahtevala od ZDA. Poudaril je, da je južnokorejska vlada privolila v premirje le pod pogojem, da ZDA sklenejo z njo pogodbo o vzajemni varnosti in da podpro združitve Koreje na politični konferenci, pa tudi po konferenci, če ta do določenega roka ne bo zaključena. Pjong Jung Tai je poudaril, da so tudi po tajnih razgovorih med Sing Man Rijem in Robertsonom mnoga vprašanja ostala nerešena in da njegova vlada sedaj pričakuje pojasnil iz Washingtona.

Medtem pa južnokorejski krogi zagotavljajo, da bo Sing Man

LETALSKI NAPADI NA MALAJI

Singapur, 21. julija (UP). Britanska letala so danes bombardirala džunglo na ozemlju južnega Džohora, kjer mislijo, da taborijo malajski gverilci. Uradno poročilo o tem pravi, da so na to področje odvrgli več kot 30 ton bomb. Rezultate bodo lahko ugotovili šele, ko bo pehota skozi goščo džunglo prodrla do napadenih krajev. Sodiijo, da bodo za to potrebovali teden dni.

Prijateljstvo z Indijo

Beograd, 21. jul. (Tanjug). Na kosilu, ki ga je podpredsednik Zveznega izvršnega sveta Milovan Djilas danes priredil v čast podpredsednika indijske republike Sarvepala Radhakrishnana, je gostitelj pozdravil svojega gosta z zdravico, v kateri je rekel med drugim:

»Nimam namena priporočati vam svojo domovino, ker vem, da boste ob pomoči g. Sena zelo lahko razumeli bistvo dogajanja v naši državi in cilj borbe njenih narodov.

Rad bi vam voščil le dobrodošlico in želim, da bi dobili vsaj nekaj takih vtisov, kot sem jih jaz odnesel iz vaše domovine, dežele s staro zgodovino, toda dežele v preobrazbi in mlade po naravi in življenju.

Ob tej priložnosti naj mi bo dovoljeno izraziti prepričanje, da odnosi med Indijo in Jugoslavijo, ki postajajo globlji in tesnejši, ne temelje na kakih navadnih gnetih koristih, temveč na človeških idealih, za katere se bore najvišji in najplemenitejši duhovi kakor drugi ljudje, lahko za zgled nečesa novega v odnosih med narodi in državami zgled stvarnega in nesebičnega prijateljstva.

V odgovoru na zdravico Milovana Djilasa je Sarvepala Radhakrishnan dejal, da se Indija in Jugoslavija borita proti istim sovražnikom: zaostalosti, bedi in boleznim. Nato je dejal: »Vaša dežela je srazomerno majhna, toda je najlepši zgled za enotnost v obrambi svoje neodvisnosti. Pri tem je dosegla velik uspeh. Pred nedavnim je neki Indijec rekel: Indija bi raje izvršila samostojno kot pa se pokorila diktatu.«

Na koncu je Radhakrishnan govoril o pomenu socialistične graditve Jugoslavije in dejal: »Jugoslavija je pomembna ne le zaradi svojega boja za neodvisnost, tem-

več zaradi velikega poizkusa, ki ga izvaja. Vi poskušate s komunističnimi metodami urediti probleme humanizma in človeške svobode. Pri tem izpolnjujete naloge, ki so važne ne le za vas, temveč za ves svet.«

Zvečer je bil Radhakrishnan v sindikalnem domu »Braća Stamenkovići« na prireditvi ansambla ljudskih plesov Srbije.

Zunanjepolitična debata v obeh angleških zbornicah

London, 21. (Tanjug). V zgoraj omenjenem domu je vršilec dolžnosti zunanjega ministra Salisbury poročal o nedavnih konferenci treh zahodnih velešil v Washingtonu. Namen vlade, je dejal, je podpreti politiko, ki jo je britanski predsednik Winston Churchill razložil v svojem govoru 11. maja, in pristavil, da ima vlada dva cilja: sestanek med tremi zahodnimi silami in Sovjetsko zvezo in nadaljnja krepitev enotnosti zahodnih držav.

Do izvršitve prvotnega načrta o sestanku štirih predsednikov vlad kot je to predlagal Churchill, ni prišlo zaradi Churchillove boleznin in nekaterih drugih vzrokov. V Washingtonu so v glavnem razpravljali o stališču do Sovjetske zveze in satelitskih držav. Na koncu je Salisbury izrazil upanje, da bo sovjetska vlada pozitivno odgovorila na noto zahodnih sil, tako da bo decembra končno prišlo do konference štirih zunanjih ministrov.

Po Butlerjevem ekspoziciji se je v spodnji zbornici oglasil vodja laburistov Attlee, ki je vprašal, ali so v Washingtonu v zvezi z napovedano konferenco štirih ministrov na sestanku štirih ministrov predsednikov, kakor je o njem

Sprejem v proslavo Dneva vstaje

Ljubljana, 21. julija. Predsednik Izvršnega sveta Slovenije Miha Marinko je nocoj priredil v proslavo jutrišnjega Dneva vstaje svečan sprejem vodilnih oseb iz narodnoosvobodilne borbe in iz zgodovinskih let Zveze komunistov Slovenije. Sprejem so se udeležili tudi mnogi partijski borci iz posameznih krajev Slovenije.

Jutri bodo vsi udeleženci nocojšnjega sprejema odšli v razne kraje Slovenije, kjer se bodo udeležili partijskih prireditev v proslavo Dneva vstaje.

Sprememba francoske ustave

Pariz, 21. julija (AFP). Francoska poslanska zbornica je nocoj sprejela s 486 glasovi proti 126 načrt o spremembi ustave iz leta 1946. Po tem ustavnem zakonu bo imela vlada pravico prekiniti poslovanje poslanske zbornice, če bo njeno zasedanje trajalo neprekinjeno 7 mesecev. Na ta način bo vlada lahko poslala zbornico na počitnice in sama opravljala zakonodajno delo z dekreti.

Ri nemara spremenil svoj sklep, da ne bo nasprotoval sklenitvi premirja, če bo pred podpisom premirja dobil iz Washingtona nadaljnja zagotovila glede prizadevanj za združitve Koreje

Indija zahteva pojasnila o svoji nalogi v Južni Koreji

New Delhi, 21. jul. (AFP). Indijska vlada je danes od ZDA kot predstavnik Združenih narodov in od Kitajske uradno zahtevala, naj pojasnijo svoja stališča glede na sedanji položaj v Koreji in razlože način, kako naj bo opravljena naloga, ki jo je Indija dobila v nevtralni komisiji za nadzorstvo premirja na Koreji.

Hkrati je indijska vlada že izdala navodila skupini svojih predstavnikov, ki bo v indijski misiji v Koreji in ki bo krenila v Korejo, čim bodo podpisali premirje. Skupino vodi pomočnik generalnega tajnika zunanjega ministrstva R. K. Nehru.

PRED SPREMENBAMI TUDI V ALBANIJ

Priština, 21. jul. Radio Tirana poroča, da je predsednik albanske vlade in generalni tajnik albanske stranke dela govoril v Gino-kastri ob »desetletnici prirese, da bodo osvobodili te kraje«, v katerem je napovedal vrsto sprememb v albanski notranji politiki.

VOHUNI V ZAHODNI NEMČIJI

Bonn, 21. jul. (UP). Tu so danes objavili, da so britanske oblasti aretirale 6 Nemcev, med njimi dve ženski, in jih obtožile, da so vohunili za Sovjetsko zvezo. Sodna razprava proti njim bo v petek v Düsseldorfu.

Vohune so ujeti 9. julija. Med njimi je ženska, ki je bila še pred nedavnim uslužbena v vojaški telefonski centrali. Med ariteranimi je tudi neki bivši poročnik nacističnega letalstva, ki je bil dve leti član KP Zahodne Nemčije.

Plemiški naslovi in podržavljenje

dve točki na konferenci britanskega sindikata prevoznih delavcev

(Od stalnega dopisnika »Borbec«) London, 21. julija.

Ko je Clement Attlee kot predsednik laburistične vlade predlagal kralju Juriju, naj odlikuje Winston Churchill s redom blažne podveze, je vodja konservativcev to zavrnil. Najvišje britansko odlikovanje pa je sprejel letos, ko mu ga je kraljica ob kronanju osebno podarila. Hkrati je dobilo naslov »sir« več sindikalnih voditeljev, ki sicer pripadajo laburističnemu gibanju. Lete ni motilo, da so dobili to odlikovanje na predlog konservativcev. Bilo pa je precejšnje število sindikalistov in laburistov, ki so videli v tem politični škandal.

Na konferenci najstevnejšega sindikata Zveze prevoznih delavcev South Shieldsu, ki je bila večeraj končana, so sprožili tudi to vprašanje. Pri tem so nastala različna gledišča.

»Mar naj gledamo naše voditelje, kako preidejo od zadovoljstva kot mačke, zato ker so dobili naslov, ki pripada razredu, ki ga hočemo uničiti? Končno jim moramo sporočiti, da nečemo videti naših ljudi, kako se kinčajo s to šaro... Mar to ne potrjuje, da ko nekdo sprejema te naslove, jih sprejema kot nagrado za usluge, ki jih je napravil torijevcem?«

Delegat Crank je celotno vprašanje obravnaval s stališča hišnega miru: »Moški,« je rekel Crank, »pa tudi ženske se nagibajo k snobizmu. Pri tem mislim na vsakogar, ki ima ženo in dve do tri hčerke. Če bi se tak odrekel plemstvu, ko mu ga ponudijo, bi ga vrgli iz lastne hiše.«

Nekateri delegati so se strinjali s Stevensonom, ki je branil plemiške naslove, mnogi pa so pritrjevali Cranku. Vse pa je pomiril generalni tajnik tega najmočnejšega sindikata, najplivnejši funkcionar kongresa Trade uniona — Arthur Deakin, ki je že tudi pred kongresom branil nove plemiške pred očitki njihovih tovarišev, navadnih smrtnikov. Le-ta je vstal, ko je bila razprava najbolj napeta in je pretila, da bo zavzela neslušen obseg. Spregovoril je vzlic protestom vseh prijavljenih govornikov, ki so videli v njegovem posredovanju očiten poskus, da bi razpravo o tem zaključili.

»To so drobnarije,« je vpadel izurjeni sindikalist. »Na tem sestanku imamo opravka s pomembnejšimi vprašanji. Glede te zadeve pa vam lahko rečem, da Arthur Deakin ne bo nikdar postal sir Arthur. Največje odlikovanje, ki ga ustege kdo dobiti, je to, da si pridobi zaupanje svojih tovarišev. Kar zadeva resolucijo, ki nam priporoča, naj ne sprejemamo odlikovanj od razreda, ki bi ga radi uničili, pa mislim, da nečemo nikogar uničiti, temveč da hočemo doseči privilegije, ki jih ima sedanji privilegiran razred.«

Velika večina resolucij, s katerimi so hoteli zavreči pravice sindikalnih funkcionarjev, da sprejemajo odlikovanja iz rok konservativcev, je bila zavrnjena. Gledišče Arthura Deakina, da bi morali Trade unioni sodelovati s katerokoli vlado v prid delavskega razreda, je prineslo novo zmago; vendar je tudi zaostalo razpravo med sindikalnimi člani, ki čedalje bolj zaskrbljeno opazujejo proces oddaljevanja sindikatov od laburističnega gibanja.

Ko je odpravil z dnevnega reda to »drobnarijo«, se je Arthur Deakin lotil svojega nadaljnjega obračunavanja z laburisti, točneje z njihovim levim krilom — bevanisti. Le-ta je, kakor je to konservativni tisk z zadovoljstvom zabeležil, »izlil vrh hladne vode na razbeljene glave bevanistov.«

Konec septembra bo v Margateu kongres laburistične stranke. Glavna točka dnevnega reda bo proučevanje osnutka programa bodoče laburistične vlade, ki ga je z imenom »poziv Britaniji« predlagal laburistični izvršni odbor. Ta program določa ponovno podržavljenje tistih industrijskih panog, ki so jih konservativci denacionalizirali in podržavljenje nekaterih novih industrijskih panog — bodisi delno ali popolno. Vsekakor to močno diši po državnem kapitalizmu. Ni slabo, je napisal Bevanov Tribune, lahko pa bi bilo še bolje.

Bevanisti so za še temeljitejšo podržavljenje, za udeležbo in nadzorstvo države v proizvodnji, pri čemer se opirajo na čedalje bolj glasne zahteve sindikalnih članov. Vodstvo Trade unionov se je uprlo bevanističnim težnjam in uporabilo veto k nadaljnjem podržavljenju. Sad teh trenj je program bodoče laburistične vlade, ki določa ustvaritev državnega sektorja polg izredno močnega zasebnega sektorja. Arthur seveda ni naravnost napadel podržavljenja, vendar pa se je določeno izrekel proti njemu. Pozval je delegate, naj dobro razmislijo, preden zavzamejo svoje stališče. Argumenti, ki so nam že dobro znani,

so imeli smoter »ohladi razbeljene glave«.

Deakin je skušal delegatom na svoj način pestro predočiti, do kakšne zmede in padca življenjske ravni bo prišlo, ko 'bodo jeli izvajati nacionalizacijo. Predočil je velikansko odgovornost vlade, ki bi se odločila, za takšen tvegani »korak v negotovost in mrak« itd.

Današnji »Tribune« je že po hitel z odgovorom Deakinu: »Deakin se je zaletel v podržavljenje, ki ima, kar tudi mi priznavamo, slabosti. Toda na kongresu Trade unionov v Margateu je dobil napotke za sodelovanje pri programu, ki določa razširitev nacionalizacije in sodelovanje proizvajalcev pri lastnini. A kaj on dela? Cim odpre usta, že napravi glavni naslov za Daily Telegraph.«

Že tretjič se je zgodilo, da je prišlo med bevanisti in Deakinom do hudega in odkritega spopada. Prvikrat ob podeljevanju plemiškega naslova Lincolnu Ewansu, ko je moral izvršni odbor posre-

dovati in preprečiti razdor. Drugikrat ob razpravi o strankinem programu v izvršnem odboru, ko se je Deakin prav tako uprl podržavljenju. Tretjič pa sedaj, ko sta obe vprašanji, odlikovanje sindikalnih funkcionarjev in podržavljenje, ponovno prišli na dnevni red.

Do kongresa v Margateu bo nemara še prišlo do resnih spopadov med razgibanimi bevanisti in žolčnim Deakinom. Ali bo to rodilo kakšne posledice (z njimi pričakujemo konservativci razcep v stranki in temu podobno), je težko soditi, gotovo pa je, da bo ta kongres izmed vseh dosedanjih najbolj vihar, saj bevanisti in večina članstva Trade unionov in laburistične stranke zahteva več pobude in javne kontrole v proizvodnji, kot to določa program. Voditelji Trade unionov so večidel za zmanjšanje programa nacionalizacije ali bolje rečeno za odpravo tega programa.

B. Pešič

POLITIČNO ŽIVLJENJE V TURČIJI

Poskus ponovnega vzpostavljanja kalifata in oblasti dervišev

(Od stalnega dopisnika »Borbec«)

Ob pričetku proučevanja političnih problemov Turčije se nam ti problemi kažejo v izredno jasni luči, in sicer črno-belo: napredni in reakcionarni elementi. Človeku se zdi, da se povsem lahko odloči, kako bi ocenil sleherno politično dogajanje. Toda to v resnici ni točno. Treba je dobro proučiti zadnjih 30 let političnega razvoja Turčije, seznaniti se z njenimi gospodarskimi problemi in možnostmi in šele potem razlagati in razčleniti sedanji politični položaj.

Člani Demokratske stranke na primer sploh ne priznavajo, da je bilo do njihovega prihoda na krmilo kakršnokoli politično življenje v državi. Bila je le ena stranka — Republikanska narodna stranka — ustanovljena od zgoraj. Volili so po sistemu deligiranih delegatov, ki so redno dobivali svoja poslanska mesta; izvoljeni poslanci niso sploh nikdar prihajali med svoje volivce in tudi niso upoštevali njihovih potreb in življenja ter so sprito tega dobili naziv: poslanci — državni funkcionarji.

Nezadovoljnejši so leta 1946 izstopili iz te stranke in ustanovili novo — Demokratsko stranko. Po nekaj letih so leta 1950 premagali na volitvah republikance in prišli na krmilo. To je bila skupina pod vodstvom Dželala Bajerja, Menderesa, Köprülüja, Koraltana in drugih. V krilu te novoustavljene stranke so se kaj kmalu pojavili nezadovoljnejši in leta 1948 je neka skupina poslancev zapustila svojo dotlejšnjo stranko in ustanovila tako imenovano Milet — »ljudsko« stranko.

Turški invalidi

To je ena stran nastanka, delovanja in razvoja treh največjih političnih strank v Turčiji. Druga stran pa je preizkusni kamen sleherne politične akcije v Turčiji, odnos teh strank in politikov do Kemalovih reform. Značilno je, da so vse tri stranke v svojih programih posebej poudarjale, da sprejemajo reforme. Toda med programi, lepimi besedami in dejanji je globoka vrzel.

Prepoved stranke Milet s sodnim odlokom je vzbudila živahne razprave v turških političnih krogih. Tajnik Republikanske stranke in član izvršnega odbora sta izjavila, da velika stranka, kakršna je bila Milet, ne more biti

prepovedana tako, kot da »gre za nekakšno športno ali kulturno organizacijo«.

Ugledni turški javni delavec in glavni urednik opozicijskega glasila »Dünja« Rifki Atay piše sprito tega: »Za nas pomeni odlok o prepovedi stranke v »restriktivne smote« ali da bi se izognili tekmuju na prihodnjih volitvah, da nas vodijo naravnost v despotizem.«

Predsednik vlade Menderes je sprito dogodka okrog stranke Milet in njene ustanovitve, razvoja in njenih faz, skozi katere je šla, izjavil: »Ta stranka se zateka izključno k reakcionarnemu mračnjstvu in je usmerila svojo dejavnost v izzivanje neredomov v deželi.« Po njegovem mnenju bi radi reakcionarno usmerjeni voditelji te stranke prišli za vsako ceno na krmilo in jim v ta namen pride prav tudi vera. (Te stranke in njenih mračnijaških metod se poslužuje tudi ZSSR, katere ekspozenti so tudi v njenem vodstvu, v njenih organizacijah pa sodelujejo tudi derviši — kominform-ski agenti, ki so jih posebej poslali iz Sovjetske zveze v Turčijo, da bi se borili proti mladi turški demokraciji in Kemalovim reformam.)

Ko je govoril o svobodni zavesti, je Menderes dejal, da stranka Milet prikazuje demokrate, češ da so proti svobodni zavesti, kar pa ni resnično. Opozoril je, da je Demokratska stranka dovolila, da smejo peti »ezan« v arabščini, da sme državni radio prenašati »mevljude« in omogočati, da je prišlo ob petkih na spored oddaj državnega radia tudi branje »korana«.

Te koncesije Demokratske stranke verskim krogom, ki slone na volilnih obljubah, (ki pa jih še dandanes dajejo, pred kratkim je vlada odobrila romarjem na poti v Mekko, da smejo vzeti s seboj precejšnjo gnotna sredstva, pri čemer jim je dala precejšen popust pri potovanju z letali), imajo reakcionarni krogi za nezadostne. Celotna Republikanska stranka, ki se je za Kemala brezobzirno borila proti turškim duhovnikom in dervišem ter izgnala poslednje kalife vrhovnega verskega poglavarja in vseh muslimanov, odpravila pouk »ezana« v arabščini in uvedla pouk »ezana« v turščini, vnaša sedaj v svoj program nove in še večje koncesije, kot jih je sama sedanja vlada dala posameznim verskim krogom. To barantanje dveh glavnih političnih strank o koncesijah reakcionarnim verskim krogom pa spominja na nevarno igranje z ognjem.

Turška javnost resno komentira dogodek okrog stranke Milet: njen notranji razcep in zmago reakcionarnih elementov ter smotre, po katerih teži ta stranka.

Rifki Atay je ob tej priložnosti dejal: »Leta 1953 je bil v Ankari kongres neke politične stranke, ki bi nas rada pahnila nazaj v srednji vek.«

Reakcionarni elementi stranke Milet so stavili v svoj program tudi obnovitev kalifata, obnovitev Tekija, državljanski zakon, ki slovi na verskih načelih, ponovno uvedbo arabščine v šolah ter odpravo najpomembnejših reform Kemalove republike. S tem bi tudi pridobili še zmeraj dokaj zaostale množice v turški vsi. To so argumenti, s katerimi izpričujejo svojo demokratičnost, »ki je večja kot v drugih strankah«, da bi tako prišli na krmilo. Napredni ljudje v Turčiji pa se zavedajo, da demokracija ni obnavljanje reakcionarnih institucij in so zato pripravili podprti sleherni boj proti tistim, ki si žele vrniti nazaj.

Z. Pečar

Ali je res zašel naš turizem zaradi visokih cen v začato?

Pričakovali so, da bo na letovišča velik naval, zdaj pa so marsikje le napol zasedena — Gostje se zadržujejo le kratek čas pri nas — Preveč so se zanašali na tuje goste

Glede urejenosti gostinskih obratov in kakovosti njihovih uslug smo letos napravili gotovo velik korak naprej, čeprav so še vidne nekatere pomanjkljivosti. Turistična društva so s svojo zvezo na delu podvojila delo. Obsežna turistična propaganda v inozemstvu, ki smo jo do leta 1951 docela zanemarjali, bo po vseh znamenjih sodeč uspešna, četudi ne bo opravičila prvotnega pretiranega optimizma. Verjetno bo letos število inozemskih gostov najmanj dvakrat večje kakor lani. Drugo poglavje pa so seveda cene. Gostinska podjetja kategorije A in B so svoje cene letos zvišala za 150 do 300 din na dan, tako da doseže dnevna oskrba v luksuznih hotelih v Opatiji in Dubrovniku celo 1900 do 1600 din, na Bledu pa 1200 din. V hotelih kategorije B pa znaša povprečna cena 700 din, razen Dubrovniku in Opatiji, kjer je višja. V manjšem obsegu so zvišala svoje cene tudi ostala gostinska podjetja, sindikalni počitniški domovi pa so le nebitno spremenili cene. Tako so v mnogih gostinskih obratih postale letos penzionarke

cene težko dosegljive za večino delovnih ljudi. Zato opažamo, da so manjši turistični kraji, kjer so cene nižje, popolnoma zasedeni, drugod pa le deloma, zlasti v Dalmaciji, kjer so cene sorazmerno najvišje.

VEC GOSTOV, TODA MANJ NOČITEV
Razvoj turističnega prometa v Sloveniji kaže že od leta 1950 značilno tendenco naraščanja števila gostov ob č-

gostje pač zadovoljiti s krajšo dobo bivanja, ki je znašala lani povprečno le še 3,3 dni nasproti 4,2 oziroma 5,6 v prejšnjih dveh letih. Verjetno bomo letos zabeležili novo rekordno število gostov, toda ob še krajši dobi bivanja. Za prvih pet mesecev letošnjega leta raznamuje statistika turističnega prometa v Sloveniji povečanje števila gostov za 74 odstotkov, medtem ko je število nočnin naraslo le za 18 odstotkov. Precej večji promet v letošnjem maju v primeri z

ljudje. Od celotnega turističnega prometa v Sloveniji je lani odpadlo na inozemski turizem po številu gostov le 9 odstotkov, po številu nočnin pa 6,5 odstotka. Z letošnjimi visokimi cenami v podjetjih kategorije A in B, ki pridejo prvenstveno v poštev za inozemski turizem, ne moremo več uspešno konkurirati Italiji ali Avstriji, zato se inozemski gostje le kratko dobo zadržujejo pri nas, in še to bolj v mestih kakor v turističnih krajih. Letos v maju je bilo v Slo-

S poti na Komno je veličasten razgled na Bohinjsko jezero

Predsednik Tito boter otrokom štirih Krajišnikov

Banja Luka, 21. julija
Predsednik republike tov. Tito je prek svojih odposlancev botroval devetima otrokoma Paše Hadžića in Kamila Pašića iz okraja Banja Luka, desetemu otroku Spase Miličevića iz okraja Sanski most ter desetemu otroku Vide Beronje iz okraja Bosanska Krupa.

Odposlanci so izročili otrokom darila tov. Tita.

Žetev v Banatu končana

Zrenjanin, 21. julija. — V večini banatskih krajev so žito poželi. Mlačev bo letos trajala nekoliko dlje, kakor prejšnja leta, ker imajo polne roke dela. Tako bodo v bežejskem okraju matili kar 40 dni. V Banatu so uslužbenci »Zitoprometa« sklenili pogodbe za 11.000 vagonov nove pšenice.

Marsikaj uvažamo po nepotrebnem

Zato naj bi pogodbe o raznih nabavah iz tujine pregledovali tehnični in pravni strokovnjaki

Zagreb, 20. julija

V državnem tajništvu za narodno gospodarstvo Hrvatske je bila nedavno konferenca, na kateri so obravnavali uvoz in potrebo, da bi pogodbe o nakupu investicijske opreme in o tehnični pomoči iz tujine pregledovali državni gospodarski organi. Decentralizacija zunanje trgovine je v pogojih našega novega gospodarskega sistema na poslovanje naših uvoznih podjetij ugodno vplivala. Vendar pa so se pokazale nekatere pomanjkljivosti, ki povzročajo našemu gospodarstvu veliko škodo. Podjetja niso zmeraj dobila najugodnejših ponudb.

Ker so naša devizna sredstva omejena, je čedalje očitnejša potreba, da jih čim bolj ekonomično trošimo. Zato je treba dosedanje delo v zvezi s sklepanjem pogodb temeljito proučiti. Podjetja se doslej ob sklepanju pogodb niso posvetovala s širšimi forumi, ki imajo boljši pregled nad trgi, čeprav je to drugod po svetu običaj. Posamezne gospodarske mnogo močnejše države z raznimi ukrepi in strogo kontrolo uvoza ščitijo do-

dalje krajši povprečni dobi bivanja. Predlanskim in lani je bilo v Sloveniji po vojni največ gostov, kar pa turističnemu gostinstvu ni prineslo finančnega uspeha, ker je število nočitev močno padlo, in sicer lani na 961.000 nasproti 1.245.000 oziroma 1.368.000 v prejšnjih dveh letih. Ob višjih cenah so se morali

mačo industrijo, pri nas pa tega ni. Zato niso redki primeri, da posamezna podjetja uvažajo iz tujine naprave, ki bi jih lahko izdelali doma. Tako oddelek za majhne lokomotive v podjetju Djuro Djaković malone sploh ne obratuje, ker je povpraševanje po takih lokomotivah neznatno. Nekatera podjetja pa jih uvažajo iz tujine. Isto velja za nekatere druge izdelke, zlasti za investicijsko opremo, ki jo nekatera podjetja kupujejo v tujini, devize pa dobivajo iz glavnega levižnega sklada.

Zato so na konferenci v Zagrebu sklenili, da se bodo ob vsakem večjem naročilu podjetja najprej informirala, ali bi svoje potrebščine kupila doma ali v tujini. Pogodbe bodo morali pregledati tehnični in pravni strokovnjaki. Namen teh ukrepov je zaščititi našo domačo industrijo in koristi naše dežele. Na konferenci so sklenili poslati te predloge Izvršnemu svetu Hrvatske in odboru za gospodarstvo Zveznega izvršnega sveta, da bi ustrežni sklepi veljali tudi v drugih republikah.

lanskim tudi ne sme zapeljati k prenašljenim sklepom.

Po prehodu k ekonomskim cenam v turizmu se je znova pokazalo, da je življenjsko vprašanje našega gostinstva, kako podaljšati sezono. Podjetje, ki obratuje z dobičkom le dva do tri mesece v letu, tudi pri visokih pensijskih cenah ne more zaslužiti toliko, da bi krilo režijo v mrtvi sezoni. Doslej so gostinska podjetja le malo storila, da bi dosegla podaljšanje sezone in se vse preveč zanašajo na stimulacijo, ki jo nudi visok regres države za delavce in uslužbence, ki izkoriščajo svoj dopust izven glavne sezone. Naša zdravilišča pa dajejo le nezadostne popuste ustanovam socialnega zavarovanja, ki morajo plačevati za zavarovanje po 560 do 640 din na dan (le Laško računa samo 500 din), medtem ko zahtevajo zdravilišča na Hrvatskem od ustanov socialnega zavarovanja le od 460 do 500 din.

PREVEČ SO SE ZANASALI NA INOZEMSKO GOSTJE

Ob velikih naporih za večji obisk inozemskih gostov so mnoga turistična gostinska podjetja pozabila, da predstavljajo temelj turističnega prometa le domači gostje, se pravi naši delovni

Nova separacija v rudniku kroma

Peč, 21. julija
Včeraj so slovesno odprli novo separacijo rudnika kroma Deva pri Djakovici. Separacija bo v marsikaj olajšala pridobivanje kromove rude.

Doslej so morali vso izkopano rudo odvažati s kamioni v Peč, od tam pa z vlakom v separacijo blizu Skoplja. Računajo, da bodo samo z zalagami izkopane kromove rude, ki znašajo kakih 80 tisoč ton, prihranili na voznini 708 milijonov.

veniji sicer dva in pol krat več inozemskih gostov kakor lani, povprečna doba bivanja pa je znašala le 1,6 dneva nasproti 2 dneva v lanskem maju. Kratka doba bivanja inozemskih turistov pa je zlasti prekrizala račune nekaterim podjetjem v Dalmaciji, ki so že v aprilu odklanjali rezervacije domačih gostov, češ da bodo vse zasedli inozemci.

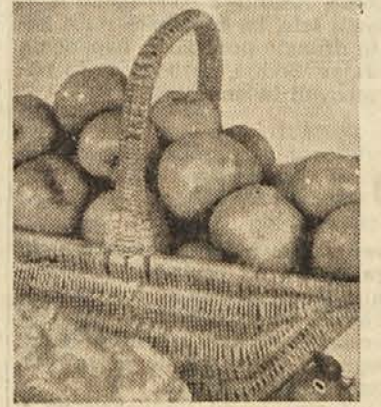
V Sloveniji bomo lahko pridelovali več sadja za domače potrebe in izvoz

V Sloveniji so med najboljši pomembnimi izvozniki sadja, plodna Vipavska dolina in hriboviti predeli okrog Nove Gorice. Na treh, štirih nakladalnih postajah odpremo s tega področja vsako leto več kot 4000 ton sadja v inozemstvo. Prevladujejo zgodnje sorte češenj, marelic, breskev, hrušk, grozdja, smokve itd. Tudi kostanj maroni tu lepo uspeva, vendar smo ga v povojnih letih največ porabili doma, okrog 80 odstotkov, ter smo izvozili le manjše količine: samo kakih 100 ton.

Navedene številke pa še ne predstavljajo skrajnih možnosti za izvoz sadja iz teh krajev. Se mnogo več sadja bi lahko nudili domačim in inozemskim potrošnikom, če bi pridelovalci mislili na še boljše vzgojo sadnega drevja. Pro dajo in izvoz ovira zlasti razdrobljenost gospodarstva, dalje dejstvo, da le po časi prodira naziranje, kako je najprej najboljše način plantazni način gojitve sadnega drevja v nasprotju z dosedanjim praksom, ko je posameznik gojil vse vrste sadja. Vrednost sadja pa bi bila lahko tudi večja, če bi pridelovalci pri obiranju plodov in pri dostavljanju v zbirališče pazili, da se sadje ne bi preveč potoklo in poškodovalo. Prosta trgovina in zdrava konkurenca bosta gleda-

tega storili gotovo več kot mnogo lepih besed in razlag.

V zadnjih dveh letih, zlasti pa lani, so pridelovalci sadja prodajali svoje pridelke nadvse ugodno. Suša je prizadela zlasti južne predele države, tako da ni bilo konkurence subotičkih in smerevskih pridelovalcev, marveč so cene formalni v Sloveniji. To je vplivalo na prodajo doma in na prodajo v inozemstvu. Sadje so zelo drago prodajali v domače republike, zaradi česar na izvoz

niso dosti mišlili. V povojnih letih izvažamo zlasti malo jabolč. Pred vojno smo izvozili letno običajno do 10.000 ton jabolč, po vojni pa smo to število presegli samo leta 1946, ko je bil izredno obilen pridelek, potem pa je od leta do leta izvoz padal. Najboljša in povsem neokužena jabolka gojijo v Sloveniji predvsem v Savinjski dolini in Brkinih. Toda potrebna je zvežega sadja doma, predelovanje v jabolčnik in marmelade zmanjšuje količine, ki bi bile cenejše in razpoložljive za izvoz.

Letošnja sadna letina količinsko veliko obeta. Toda vsi izvozniki, ne samo Sloveniji, temveč po vsej državi, se ozirajo na nad slabo vzdržljivost sadja. To je povzročilo muhasta deževna reme. Zato se še tem bolj občuti pomanjkanje hladilnih naprav in hladilnih »agronov«. Doslej je veliko koristila hladilnica v Sempetru pri Gorici, ki so jo to leto dogradili, na hladilnice pa mislijo tudi po drugih okrajih, da bi tako preprečili okvare sadja. Z boljšim gospodarstvom bo mogoče postopoma odpraviti tudi težave, ki jih imamo še z emulazno, prevozi in drugim, ter se bo Slovenija lahko v bodoče še bolj postavila na mednarodnem tržišču kot močan in soliden izvoznik sadja.

Nova slovenska poljudnozgodovinska revija

Sekcija za lokalno zgodovino Zgodovinskega društva za Slovenijo je začela izdajati »Kroniko — časopis za slovensko krajevno zgodovino«. Po tehnični vsebini prve številke sodimo, da bo revija odlično izpolnila vrzel, ki je nastala po prenehanju nekdanje Kronike slovenskih mest.

Naj posebej opozorim na razpravo »Bela krajina v uporu«, ki jo je prispeval Janko Jarc. Čeprav ne manjka podobnih razprav, se mi zdi Jarcova najbolj pregledna. Več lahko sedaj pričakujemo le od »Belokranjskega zbornika«, ki ga za desetletnica SNOS pripravljajo Dušan Bole, Regina Fir, Božidar Jakac, Janko Jarc, Janez Kramar, Janez Vitkovič in Lojze Zupanc skupno z ostalimi belokranjskimi borec, aktivisti in prosvetnimi delavci. Da zida tega zbornika nam bo kot priročnik o političnih dogajanjih v Beli krajini v razdobju 1918 — 1945 prav gotovo najbolj služila Jarcova razprava.

V dusedanjem priročnem delu razprave opisuje avtor boj belokranjskega ljudstva z monarhističnim režimom stare Jugoslavije in dogajanja v prvih mesecih sovražne zasedbe. Glavna odlika Jarcove razprave je v tem, da je zbral mnogo konkretnih podatkov, ki so mu omogočili pravilne zaključke.

Nekatera vprašanja, kakor vloga »Ljudske pravice«, sicer presegajo okvir Jarcove razprave, vendar jih je osvetlil. Po ugotovitvi, da prinese prav ustanovitve »Ljudske pravice« torej na začetku leta 1934 novi polet v politično delo Bele krajine, avtor

dojaja, da »se je kmalu za tem, ko se je razširila po Prekmurju, širila tudi po Beli krajini, kakor da bi s tem hotel popraviti drugi del trditve nepodpisane avtorja v »Tovarišu« št. 7 z dne 15. II. 1933: »Ljudska pravica« je 5. oktobra 1934 prvič izšla v Lendavi. Po nekaj letih, ki jo postala potrebna vsemu naprednemu slovenskemu ljudstvu, je izhajala v Ljubljani. Dejansko namreč ni bilo niti tiste časovne razlike, ki jo dopušča Jarc, da ne govorimo o večletni, ki sploh ni mogla nastati, ker je bila »Ljudska pravica« že po sedemnajstih mesecih izhajanja zatrta in je zatem izšla legalno pred vojno samo ena številka dne 15. decembra 1939 v Zagrebu in tri ilegalno januarja in februarja 1941.

V resnici so si še prve številke »Ljudske pravice« utrle pot po vsej Sloveniji, v Beli krajini pa nič pozneje kot v Prekmurju. Po nekaj mesecih so jo štitali tudi že Slovenci na avstrijskem Koroškem in Slovenci pod Italijo. Kot primer, kakšen naj bo ljudski časopis, pa so jo srbski in hrvaški študentje prenesli tudi v svoje domače kraje. Študenta Bogdana Jarcove iz Banje Luke je »Ljudska pravica« tako navdušila, da je s svojimi somišelniki začel dne 15. julija 1935 izdajati štirinajstletnik »Narodna pravda« v elirici. Bogdan Jerković je imel osebnostne stike z belokranjskim rojakom Janezom Marentičem, ki ima brez dvoma največ zaslug, da se je »Ljudska pravica« že leta 1934 močno razširila v Beli krajini. »Ljudska pravica« torej ni začela izhajati kot lokalni prekmurski časopis, ki

se je šele časoma razširil po Sloveniji, marveč je bil časopis, ki ga je Partija od vsega začetka namenila vsej Sloveniji in zamejskim Slovincem, čeprav je izhajal na periferiji Slovenije.

Za Janeza Marentiča, ki je bil na kongresu na Cebinovem 1937 leta izvoljen za člana CK KPS, ni treba posebej poudarjati, da je bil več kot samo belokranjski politični delavec, saj je njegova politična vloga že dovolj osvetljena, pač pa je treba nekaj dodati še k Špeharjevi politični vlogi, ker je Jarc povedal o njem pač tisto, kar je bilo važno za razumevanje političnega razvoja v Beli krajini.

Tudi Franc Špehar ni bil samo belokranjski politični delavec. Prav gotovo ne po letu 1938, ko je bil izvoljen za predsednika Slovenske kmečke stranke. Na to mesto je bil izvoljen s pristankom eksekutivne SKS in Mačkovega vodstva v Zagrebu, ki je računalo, da bo Špehar brez ugovaranja izpolnjeval navodila, ki jih bo kot predsednik SKS dobival od zgoraj. Dokler je HSS bila v opoziciji, s Špeharjem ni bilo težav, čeprav se je že takrat udeleževal mnogih sestankov Slovenskega kmečkodelavskega gibanja. Tako tudi novomeškega 1938, na katerem je bil, kakor ugotavlja Jarc, pridobil za stvar kmečkodelavskega gibanja in mu ostal dosledno zvest, ko pa je vodstvo HSS začelo pogajanja za vstop v vlado, in še bolj, ko je HSS postala vladna stranka, se je odrek eksekutivne SKS in Mačkovega vodstvu ter je s svojimi pristaši javno pristopil v Zvezo

delovnega ljudstva Slovenije. Kot takega so ga začeli preganjati in ker je podpisal oklic ZDLS, so ga celo aretirali in zahtevali od njega, da prekliche podpis, čemur se je odločno uprl.

Prav zaradi tega, ker poznamo tendenco, da bi se zmanjšal pomen ZDLS, je prav, da jo Jarc v svoji razpravi na več mestih omenja, čeprav ne opredeli njenega časovnega trajanja. Kakor je zapisal tudi Jarc, je bila ZDLS ustanovljena 3. septembra 1939 na delegatskem zborovanju v Celju, delovala pa je, kar je predvsem važno, skupno s svojimi 21 okrajnimi organizacijami vse do ustanovitve Osvobodilne fronte 27. aprila 1941.

Ni manj zanimivi niso Jarcovi podatki o tem, kako so oblasti pri petomajskih volitvah potvrdile volilne rezultate in kako je ljudstvo reagiralo na njihovo goljufije. Dne 6. maja 1935 je prišlo do velikih demokracij v več krajih Bele krajine, predvsem pa v Dragatušu, kjer je spopad z orožniki terjal celo smrtno žrtev. Prav isto se je ponovilo pri parlamentarnih volitvah 11. decembra 1938 (in ne pri občinskih volitvah, kakor sem pomotoma napisal v »Naših razgledih« št. 8 z dne 25. aprila 1953), ko je prišlo do demokracij v Podzemlju, Gradcu in Cermomlju.

Jarc tudi pravilno omenja, da je zborovanje ZDLS v restavraciji »Kmet« na Gosposvetki cesti 28. oktobra v resnici 29. oktobra 1939 razbila policija, toda ne pove, da so delegati, ki jih je uspelo zaupno napotiti v restavracijo Lloyd, tam neopaženi od policije delo nadaljevati in uspešno končati.

Ne da bi omenjal še druge važne podatke iz Jarcove razprave, naj ugotovim,

da avtor v zaključnem delu, ki obsega obdobje med dvema vojnama, ni prezel nobenega dogodka, ki bi bil bistveno važen za razvoj ljudskega gibanja v Beli krajini.

Naj sedaj registriram še ostale prispevke.

O izkopaninah pri tovarni za lepeno v Zagradu na Koroškem je Jaro Šašel napisal razpravo: »Zagrad pri Prevaljah«. Prispevek ilustrira 11 slik. Iz publicistične zapuščine Vladislava Fabjančiča je priobčena razprava: »Prvi ljubljanski livarji zvonov in topov« (k temu le to tehnično pripombo: Sodim, da je naslov te razprave stavljen iz premanjnih črk v primeri z velikostjo črk med tekstom reproduciranih napisov na zvonovih). Sledi prispevek: »Kranjski portalci, ki ga je s področja umetnostne zgodovine napisal Nace Sumi. Članek Rudolfa Golouha: »Iz zgodovine delavskega gibanja v Ljubljani« pa obravnava v ljubljansko delavsko gibanje po ustanovitvi prvih naših delavskih društev. V razpravi: »Maribor in slovenska univerza« razčlenjuje Vladimir Bonaf socialni sestav in dotok mariborskih študentov na ljubljansko univerzo. Slavko Smolej je prispeval članek: »Najstarejša livarna železa na Slovenskem«. Ni treba posebej poudarjati, da je Smolej, ki je znan fotografski mojster — amater, svoj prispevek o odkopanih topilnicah železa v Nornju v Bohinjskem kotu opremil z lepimi posnetki in risbami. Uspele reprodukcije ponazarjajo tudi odlomek potopisa angleškega zdravnika Browna (1669), ki ga komentira S. V. v prispevku: »Nov opis francoske Ljubljane« razlaga France Dobrovoške poleg Nodierjev predvsem Bresove (Jean Paul Brès)

beleške o Ljubljani. Jože Bertoncelj v prispevku »Trg v Kropi« na šaljiv način dokazuje potrebo po razširitev in ureditvi domačega trga. Silvo Kranjec je prispeval strnjen življenjski zgodovinarja Ivana Vrhovca. Sledi rubrika »Arhivi pripovedujejo« s poročili in podatki iz leta 1952 in stoletnic tega leta vključno s 1952 letom. Arhivski rubriki sledi muzejstva: »Muzejske novice«. Glede na to, da je bila redakcija »Kronike« vključena že decembra 1952, je zgubil prispevek v tej rubriki: »Razstava Ljubljana v narodnosvobodilni borbi«, ki ga je napisal Miroslav Luštek, na aktualnosti, saj sta tej razstavi sledili še dve: »Slovenska Koroška v boju za obstoj« in »Razvoj narodnosvobodilnega tiska 1941 — 1945«. Razen tega je v vsebini (na začetni notranji strani omota) naslov članka napačno označen: »Muzej NOB v Ljubljani« namesto »Razstava Ljubljana v narodnosvobodilni borbi«. V naslovu Muzeja pa je tudi napaka, ker se ne imenuje Muzej NOB, temveč Muzej na rodne osvoboditve. Se »razstave« datuma v tej rubriki je poročilo o razstavi partizanskega tiska v Novem mestu, ki ga je napisal Janko Jarc. O uspešnem delu pokrajinskega muzeja v Mariboru v letu 1952 je napisal poročilo Bogro Tepič. Rubrika »Iz naših revij« registrira zgodovinske članke, ki so jih pri čile revij, rubrika »Iz naših krajev« pa zgodovinske članke iz krajevnega časopisa. V vsebini ni označen prispevek dr. Jožipa Mala »Marginalije ob ljubljanskem mestnem muzeju«.

Zlečeti je, da bi se ta prepotrebna poljudnozgodovinska revija čimprej in čimbolj uveljavila v slovenskem javnem življenju.

Joan Krelt

IZ NAŠIH KRAJEV

VRATA V NOVO ŽIVLJENJE

Nekaj sličic iz Vzgojno poboljševalnega doma za mladoletnike na Dvoru pri Radečah

Pred poldrugim letom je bilo urejeno na Dvoru blizu Radeč pri Zidanem mostu prijetno bivališče mladoletnim fantom in dekletom, ki so kakorkoli zašli na kriva pota. Največ je takih, ki jih je zmamila tuja lastnina, pa jih je sodišče poslalo v Dom na Dvoru za eno do pet let, kot je pač kdo grešil. V nekdanjih sobanah lepega gradu se vrste snažne postelje druga ob drugi — moške spalnice. V prvem nadstropju so učilnice, v njih dopolnjujejo osnovnošolsko znanje tisti, ki še niso dovršili osnovne šole. Drugi pa, ki so se že učili kake obrti, preden so prišli na Dvor in obiskovali vaješko šolo, nadaljujejo tam, kjer so nehali. V delavnicah si mojstri skrbno prizadevajo, da bi fantje zapustili dom kot dobri mizarji, ključarji, kovači, mehaniki, čev-

zaskrbljeni glavi ali pa se je porodila v hipu. Spremljevalec je pogledal okrog, koga bi še enkrat povprašal, kod pelje pot v Dom. Minilo je nekaj trenutkov in ko se je ozrl, ni bilo dekleta nikjer več.

Ni minila ura, ko je že stopala spet v spremstvu skozi lep park, poln dragocenih dreves.

Po nekaj minutah sta se obe dekleti spet skupaj vračali mimo upravnika. Tedaj je nagovoril novinko.

»No, kako je?«
Namuznila se je in izmikajoče povabila oči in glavo.

»Kaj si se bala priti k nam?«
»Seveda.«

»Boš videla, da se boš privadila. Samo trmasta ne boš smela biti. Našla si boš prijateljice,

In prepričan je bil, da ima prav, da mu je svet krivičen. Morda mu je bil res krivičen... Toda sedaj je prišel v nov svet. Veliko volje bo treba, da bo ostal trden, ko se bo vrnil domov. Vzgojitelji v domu mu je bodo dali...

»Ni ga, ki bi me uklonil. Pri moji duši, da ga ni!« se je togotil pred upravnikom.

»Nikar se ne razburjaj. Jaz bi bolj smel kričati nate, ki sem že siv. Pa ne bom. Prav lepo mirno se bova pomenila.«

Upravniku se ni mudilo. Toliko sivih las je že pričakal, pa ne bi potrpeel mesec, dva in tudi več, če bo treba, da se bo s fantom lahko v miru pogovoril. Lepa beseda lepo mesto najde. In ga je res našla. Po nekaj mesecih je mladi upornik zadovoljno priznal: »Pa ste me le uklonili...« Lepa beseda, potrpljenje, ljubezen — to je bila dovolj močna sila.

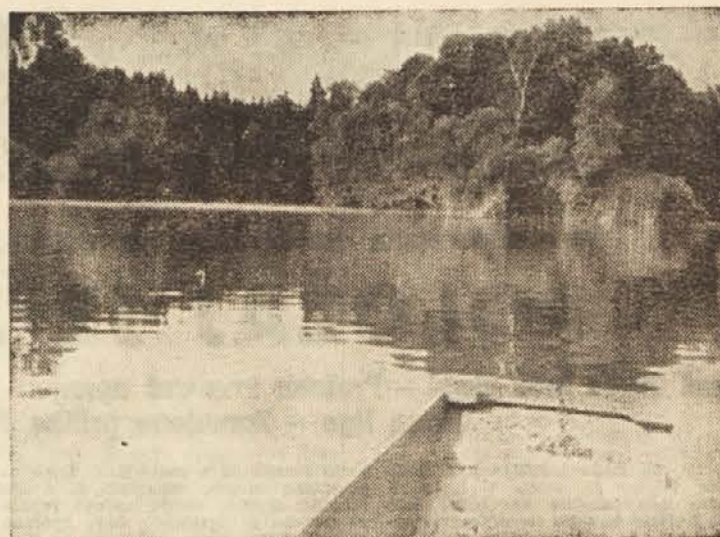
V Domu — v moškem, ki je v gradu, in v ženskem — nekaj minut stran v visokem belem poslopju — so povsod napeljeni zvočniki. Kadar utegnejo, oddajajo iz domačega studija »Kres-

niček«. Navadno pa priključijo svoj oddajnik kar na radio Ljubljana. Pogosto prirejajo celo glasbene nastope, ki jih oddajajo v majhnem studiju, ki so si ga sami uredili. Z zabavnimi oddajami pa skrbje za smeh in dobro voljo.

V soboto zvečer je bilo v Domu posebno živahno. Pevci in pevke ter člani tamburaškega zbora so bili zlasti nestrpni. Nočjo bodo prvi nastopili pred poslušalci izven Doma — v Radečah.

Pred poslušalci, ki so napolnili dvorano, so samozavestno zatajevali strah. Prisrčno in navdušeno ploskanje po prvi točki jim je dalo pogum, da so se bolj zbrano zabrenkali in zapeli. Radečani so želeli, da bi nekatere točke ponovili. Toda njih program je bil obširen in radi bi pokazali vsaj nekaj tistega, kar so se naučili: narodne, partizanske in umetne, vesele in poskočne pa tudi manj vedre so izvajali iz tamburice. Zadovoljni so bili vsi — poslušalci in nastopajoči. Se bodo nastopili... Naj ljudje zvedo, kako se uče v Domu!

B. M.

Krka pod Otočcem pri Novem mestu

Dolenjska vabi!

Kdor si želi mirnega oddiha na letnem dopustu, si bo izbral lahko deželico, ki jo morda še najmanj pozna: Dolenjsko. Pod Gorjanci in Kočevskim Rogom, na obeh bregovih Krke, ki si utira pot med vinogradi in zelenimi bregovi od tesni nad Žužemberkom vse tja do Cateža pri Brezicah, od planot Suhe krajine tja do Trebelnega in Črničke pod Kumom se razprostira pokrajina, ki nudi svojevrsno podobo. Posebno privlačna je Krka; lani se je pod Otočcem ustavil ob njej Anglež, ki je prepotoval skoraj ves svet in vzhlel vzkliknil: »Kaj lepšega doslej nisem videl!« Čudovit mir je razlil med dolenjskimi vinorodnimi bregovi, gozdovi in zleknjenim pogorjem.

Gorjancev. Kdor bi si rad umiril od dela in naporov prenapete živce, naj pride pogledat na Dolenjsko: s kolesom, avtobusom, vlakom ali s čolnom jo bo premeril in spoznal pokrajinsko in zgodovinsko tako zanimive kraje. Dolenjske, Šmarješke in Cateške toplice vabijo zdravlja potrebne, prelepa dolenjska pokrajina pa vsakogar, ki ljubi lepo domačih krajev.

Cene na celjskem živilskem trgu

Sezonske poljske pridelke prodajajo po nizkih cenah predvsem stojnice kmetijskih združenj in državnih posestev, medtem ko privatni pridelovalci še vedno navijajo cene za svoje pridelke. Zato torej ni čudno, če se pred stojnicami, kjer prodajajo ceneje, pojavijo dolge vrste, večših tudi neopravičeno. Zelenjave in sadja je bilo dovolj na celjskem trgu ves teden. Cene pa se gibljejo takole: sadje: jabolka 24—30 din/kg, hruške 30—40 din, slive 30 din, marelice 28 din, breskve 60 din, borovnice 40 din/liter. V nekaterih prodajalnah se dobi tudi prvo grozdje po 100 din za kilogram. — Zelenjava: krompir 12 din/kg, zelje 7—10 din, kumare 22—40 din, fižol v stročju 32—40 din, solata endivija 20—30 din, paradizniki 32—35 din, paprika 100 din, rdeča pesa 20 din, korenje 50 din, peteršilj 40 din, zeler 40 din, jedine buče 10 din, koleraba 30 din, karfiola 50 din; ostalo: mleko 30 din/liter, jajca 15 din/komad, zajci 400—500 din, piščanci 260 do 450 din par.

Ivanki Gasarjevi v spomin

Jesenice, 21. julija

Umrila je, stara 55 let. Bila je hčerka delavske družine in vse njeno življenje je bilo ena sama pot boja za osvoboditev. Njena pot je bila naporna in trajevala pot preproste, prostega dekleta in žene, pot tiste žene, ki ni nikdar omahovala, kadar je bila na tehnični pravici in ponos svobodnega človeka.

Bila je komunistka, partizanka in bolničarka. Ljubila je svoj narod do zadnjega diha. Zdej je podlegla tudi sama. Njen spomin pa bo živel večno v nas.

Pogreb ljubljene Ivanki je bil danes iz prostorov terenskega odbora Socialistične zveze delovnega ljudstva.

Mleko bi bilo lahko cenejše

če ga ne bi bilo treba voziti iz Murske Sobot

Med dopustom sem bil nekaj časa tudi na Mali in Veliki planini pri pastirjih in se pri njih napil mleka in najedel sira za vse leto. Kdor še ni hodil tod, ne ve, kako je to lepo.

S planšarico, ki je nama s tovarišem dala prenočišče v svoji koči, sva se marsikaj pogovorila. Sploh so nam pastirji pripovedovali veliko zanimivega: o bojih na Veliki in Mali planini in kako so Nemci požgali pastirske koče. Sebe po osvoboditvi so jih spet zgradili, lepše in popolnejše. In še za marsikaj so se zanimali, za naše politično in gospodarsko življenje.

Pastirjem v planinah pa se zdi zelo čudno, da se zdaj nihče več ne zanima za mleko, ki ga imajo ob letošnji obilni paši veliko. Planšarica, pri kateri sem bil, mi je rekla, da bi lahko samo na Veliki planini dnevno zbrali

500 litrov in še več mleka in ga spravili do Male planine, ki je od Velike oddaljena samo pol ure. Od tu naprej pa po žičnici do Crne, od koder bi ga lahko vozili v Ljubljano z avtom. Malo manj mleka bi lahko zbrali tudi na Mali planini. Na žalost pa ni nikogar v Kamniku, ki bi poskrbel, da bi ga pošiljali v Ljubljano. V Ljubljani bi s tem lahko dobili vsak dan do 1000 litrov dobrega mleka več. Kaj dela mlekarna v Kamniku?

»Vse leto po vojni se potrošniki v Ljubljani upravičeno pritožujejo, da morajo kupovati na trgu nezrelo sadje. Vprašujejo se, ali res ni mogoče poskrbeti, da bi prihajalo na trg ce se ne izbrano — to je menda nedosegljiv ideal — pa vsaj zrelo sadje. In na to vprašanje se nobeno leto niso dobili odgovora, dasi ga imajo pravico zahtevati. Sadja je pri nas dovolj in tudi drago je dovolj, da bi človek pričakoval, da bo tudi kakovost temu primerna, pa s prav redkimi izjemami ni.

Letos se je začelo s hruškami, nadaljuje se z marelicami in jabolki, končalo pa se bo menda z grozdem. Jabolka prodajajo celo z opozorilom, da so nezrela in samo za kuho. Vprašamo se, komu s tem koristijo? Gre namreč za najslabše sadje, ki črvo odpada, še preden je začelo zoreti. Takšnega sadja nikjer na svetu ne dobiš na trgu, ker ni užitno. Le pri nas ga prodajajo. Edini nagib je lahko pri tem izkupiček, kar pa je vredno vse obsodbe. Zadnje dni prodajajo na trgu marelice. Na kupu pred prodajalno je kakih deset ali petinajst lepih, zrelih, marelic, vse drugo pa je trdo, zeleno, nezrelo. Prodajajo jih po 60 din/kg. In če jih greš kupiti, dobiš same zelene. V četrti je nekdo na trgu kupil marelice in ko je prodajalko opozoril, da niso zrele, mu je odgovorila, da podjetje »Sadje-zelenjava« prodajalkam takšne pač pripelje. Sicer pa, je dejala, če vam ni prav, jih pa ni treba kupiti.

Spet nezrelo sadje na trgu

Menimo, da je takšen odnos prodajalca sadja in podjetja, ki sadje dobavlja, popolnoma napačen. Saj niso potrošniki tu zaradi prodajalca in podjetja, ampak nasprotno. Dolžnost podjetja je, da pošilja na trg zrelo sadje. Ne smelo bi na račun potrošnikov kalkulirati z morebitno škodo, ki nastane, če nekaj zrelega sadja zgine. Kalkuliralo naj bi tako, da bi bilo sadje cenejše, pa ne bi bilo nevarnosti, da bi neprodano zgnilo. Saj je v Ljubljani na tisoče otrok, ki sadja ne dobe, ker je predrago. Potrošniki imajo vso pravico zahtevati, da se razmere glede sadja v našem mestu končno uredi v njihovo korist.

J. Z.

V celjskem okraju dnevno dve nesreči

V celjskem okraju zabeležijo zadnje čase dnevno dve prometni nesreči, ki jih zakrivijo soferji zaradi svoje neprevidnosti. Zato je Notranji osek tudi sklenil, da bodo vsakemu soferju, ki bo zakrivil prometno nesrečo, odvzeli sofersko izkaznico, za krivično dejanje pa bo odgovarjal pred sodiščem.

Prosimo vse, da nam še danes popoldne po telefonu poročate o proslavah Dneva vstaje

Mladoletniki so našli prijetno bivališče v gradu sredi sončnega parka; dekleta pa domujejo v belem poslopju na levi strani

ljarij... Skoraj vsak si lahko izbere poklic, ki ga veseli. Možno je imajo precej, fantje več kot dekleta. Po končanem šolanju opravijo izpite pred komisijo, ki ji prisostvuje tudi član okrajne obrtne zbornice. Tako dobijo fantje v Domu največ, kar je mogoče: izučijo se poklica. Nadarjeni Slavko pa si je uredil v prvem nadstropju celo prijeten atelje. Marsikateri slikar bi mu ga zavidal. Ob prvomajski razstavi, ko so v Domu priredili razstavo vseh izdelkov, je tudi Slavko razstavljal svoje slike.

Vitko, visokoraslo dekle je naglo, kot bi ji bilo nerodno, stopalo po kamenitem dvorišču. Spremljala jo je drobna blondinka.

»Anica,« je poklical upravnika spremljevalko in jo vprašal: »Kaj pa je z njo? Odkod je?«

»Ne vem še.«

»Le prijazne bodite z njo...«

Prva je v domu novinka. Pred dobro uro se je pripeljala s spremljevalcem iz Maribora. V Radečah sta izstopila in povprašala za pot proti Dvoru. Sonce je neusmiljeno pripekalo. Stopala sta počasi vsak s svojimi milimi. On: Samo da jo pripeljem v dom in jo srečno izročim upravniku. Ona: Kam me pelje? Kako bodo ravnali z menoj?

Med bolj redkimi hišami so se vrstile njive, porasle s krompirjem in visoko koruzo. Morda se je misel že prej pletla v njeni

Mladi fantje in dekleta imajo svoje tamburice. Na sliki jih vidimo ob nastopu v Domu

»Lahko noč, Reynolds.«

»Lahko noč, gospod.«

Seaman se je vrnil v nabito polno sprejemnico in v biljardno sobo, izmenjal nekaj besed z ostalimi gosti in odšel po stopnicah v zahodno krilo poslopja. Stefanija je takoj privolila, da ga sprejme. Sedela je pred ognjem z nekim romanom v roki in damski sobi, iz katere so držala vrata v njeno spalnico.

»Princesa,« je rekel Seaman in se globoko priklonil, »obupani smo, da nas zapuščate.«

Odložila je knjigo.

»V tej hiši so me žalili,« je dejala. »Jutri odpotujem.«

Seaman je očitaloče odkimal z glavo.

»Vaše višočanstvo,« je nadaljeval, »verjemite mi, da ne želim izkoristiti svojega položaja. Sem samo preprost nemški trgovec in v te kroge so me sprejeli samo zato, ker delam za dobro svoje domovine. Slučajno pa precej vem o zadevi, ki je povzročila vašo neprijetnost. Prosim vas, da svoj sklep še enkrat premislite. Mislim, da naš prijatelj sam sebe po nepotrebnem preveč muči. Toliko večja bo njegova nagrada, ko pride konec. Toliko večje bo njegovo navdušenje, ko bo padel pred vami na kolena.«

»Ali vas on pošilja, da bi me prepričali?«

»Neposredno ne. Pač pa sem nekakšen varuh pri tem njegovem početju. Jaz sem ga pripeljal iz Afrike. Jaz sem že od začetka bedel nad njim. Dva glavi več vesta ko ena. Skušam mu pokazati, kje naj se ogne napakam, skušam mu pokazati, katere steze so nevarne in katere varne.«

»Domnevam, da ste gospodu Domineyju zelo koristni,« je pripomnila mirno.

»Upam, da sem.«

PHILIPPS OPPENHEIM

VELIKA PREVARA

ILUSTRACIJE: JESA MILANOVIC

»Tako kaže, gospod. Njegovega jezika ne razumem, zdi pa se mi, da s sprejemom tu ni bil povsem zadovoljen. Vzrok mi ni znan. Odpeljal se je z avtom, ki vozi z železniške postaje večerne časnike, in ujel je zadnji vlak.«

Seaman je nekaj časa molčal. Ta vest je bila zanj udarec.

»Kaj delate tu?« je vprašal svojega sobesednika.

»Pišem se Reynolds, gospod,« se je glasil vljuden odgovor.

»Sem sluga gospoda Pelhama.«

»Ali mi lahko poveste, zakaj je soba tega človeka zaklenjena, če se je odpeljal?«

»Gospod Parkins jo je zaklenil, preden je odšel, gospod. Spremlil je gospoda Millerja, mislim, da se tako piše, na postajo.«

Seaman je bil videti ko človek, ki ni povsem zadovoljen.

»Ali je običaj sobe tako zaklepati?« je vprašal.

»Gospod Parkins to zmeraj stori, gospod. Tu imamo cigarete, tu so ključki od vinske kleti in od omar za posodo. Nihče izmed stalne služinčadi te sobe ne uporablja, razen če gospod Parkins koga povabi.«

»Razumem,« je dejal Seaman in se obrnil, da bi odšel. »Hvala za vašo pojasnila, Reynolds. Z gospodom Parkinsom bom govoril pozneje.«

»Povem mu, da bi radi govorili z njim, gospod.«

Sport in telesna vzgoja

KVALIFIKACIJSKE TEKME ZA VSTOP V I. IN II. ZVEZNO LIGO

POLOŽAJ SE JASNI

Ligaš Odred brez skrbi — Proleter ima več upanja — Železničar in Mačva člana druge lige — Zamujene prilike Branika

Kaže, da bodo letošnje kvalifikacijske tekme za vstop v I. in II. zvezno ligo odločile kandidate šele pred koncem tekmovanja. Ne le to, Odred si je v IV. kolu tudi zagotovil prvo mesto v svoji skupini in s tem dokazal, da je res najboljši predstavnik zahodne skupine. Mislimo, da je k temu uspehu prispevala zlasti psiholohična pripravljenost in zaupanje vase, medtem ko so prejšnja leta prav pri tem odpovedali. To je gotovo posledica ugodnih pogojev, zaradi katerih so slovenski predstavniki minule nastopili svojo pot do prve lige in jo končali s dvema zmagoma na tujih igriščih.

Priznanje gre prav tako beograjskemu »Radničkemu«, ki je tudi eden tistih klubov, katerih usoda je do sedaj vedno kolebala med prvo in drugo ali republiško ligo, ki pa doslej niso imeli sreče, niti znanja, da bi igrali prvenstvene tekme s Crveno zvezdo, Partizanom, Hajdukom in ostalimi. Na tekmi z Budućnostjo, ki je prinesla Radničkemu peto in šesto točko, se je posebno izkazalo njihovo

krilo Petaković s tremi goli. Tako ni pretirano mnenje nekaterih, ki v tem mlademu igralcu vidijo novega reprezentativca in igralca z lepo športno prihodnostjo.

V II. ligo sta se doslej uvrstila Mačva in Železničar, ki imata z osmi točkami dovolj za prvo ali drugo mesto. Moštvi se odlikujeta pred ostalimi in je njun uspeh več kot zaslužen. Sodiimo lahko, da sta poleg Veleža in Zagreba protagonisti druge lige.

Sibenik in Lovćen nista še z gotovostjo člana II. lige, po vsej verjetnosti pa bosta to postala. Pri tem je Lovćen boljši od Sibenika, ki ima v nedeljo težavno tekmo v Mariboru.

Se beseda o tistih, ki se bore za preostala mesta v obeh ligah. Oslječki Proleter bo v nedeljo v Ljubljani pokazal, kakšni so njegovi nameni, odločilna tekma pa bo prav gotovo v Osijeku. Zmagovalec bo novi član prve lige. Prednost imajo domači. Če bo rezultat neodločen, bo odločala razlika v golih. Če Proleter v Ljubljani ne izgubi več kot z dvema goli, razlika, je v tem boljši, če pa doseže v Ljubljani vsaj eno točko, je že z eno nogo v prvi ligi. V vzhodni skupini Rabotnik več kaže kot pa Budućnost. Lahko pa bi se pripetilo, da bo odločevala tekma v Titogradu, ki pa prinese uspeh Crnogorcem le, če zmagajo.

Za ostala mesta v II. ligi sta najresnejša kandidata Testilac in Napredak. Branik ima upanje le na uspeh, če premaga Tekstilac v Vazrdinu ali pa Sibenika v Mariboru. Skoda, da so mariborski nogometaši na koncu sezone tako popustili, saj

bi sicer lahko brez težav prišli v drugo ligo.

Zanimiv primer se je pripetil na tekmi med Lovćenom in Napredkom. Sodnik Petrovski je zaključil prvi polčas tri minute prezgodaj, nato pa je ta čas prišel k drugemu polčasu, tako da so tega igrali tri minute preveč. Sicer pa je bil ta del nogometne tekme zadovoljiv, prav tako pa tudi sojenje.

Ameriški odbojkarji prvokrat pri nas

Ameriški odbojkarji bodo na svoji drugi turneji po Evropi gostovali od 23. do 25. avgusta tudi v naši državi.

Odbojka je v ameriški mornarici in letalstvu obvezen predmet. Slika prikazuje trenutek dvojboja med igralci vojne in trgovske mornarice

Množica ljubiteljev nogometa je pričakovala moštvo Odreda ob povratku iz Banje Luke. Prisrčnih stiskov rok, objemov, pozdravnih klicev in cvetja je bilo dovolj. Navdušeni navijači so obkrožili igralce in jih kar niso hoteli pustiti iz svoje srede

Po eno tekmo bodo igrali v Ljubljani in Zagrebu proti reprezentancama Slovenije in Hrvatske, v Beogradu pa kot reprezentanca ZDA z reprezentanco Jugoslavije.

Na svoji prvi turneji po Evropi leta 1948 so se Američani uvrstili med najboljšje odbojkarje na svetu. Na 21. tekmi so dosegli 19 zmag. S tedanjim evropskim prvakom, Čehoslovako, so zbrali 3:1, toda z zelo majhno razliko v posameznih setih.

Za ta veliki dvoboj se pripravila na skupnem treningu 12 naših reprezentantov pod vodstvom zveznega trenerja Sirotnanovića.

Zmaga Jugoslovana Guniča

Jugoslovanski jadralski Bora Gunič je zmagal na mednarodnem tekmovalnem jadralskem letalu v Bremenu. Nastopilo je 18 tekmovalcev iz Nemčije, Nizozemske, Avstrije in Jugoslavije. Gunič je dosegel 527,4 točke, Avstrijec Donberger pa 482 točk. Moštveni prvak je postal Nemčija s 1367 točkami, sledi Nizozemska 988 in Jugoslavija 944 točkami.

TOUR DE FRANCE Brez odločitve v prvi alpski etapi

Gap. XVII. etapa: Monaco—Gap (281 km). Tekmovalci so se večeraj dobro odpočili v letovišču Monacu. No-

vinarji so prosti dan uporabili za anketo, kdo bo zmagal. Anketa je dala naslednji rezultat: 30 glasov za Bobeta, 20 za Astrua, 6 za Schaera, 4 za Bartalija, po 1 za Mallejaca in Closeja.

Kljub temu, da je bilo pričakovati odločitev v alpskih etapah, prva ni prinesla nič novega. Le Bartalija je dal slutiti, da še ni razkril vseh svojih načrtov. Z lahkoto se je odlepil in vodil 25 km pred skupino. Sledil mu je le Wagtmans, ki ga je prehitel in prispel sam skozi cilj s 44 sekundami prednosti.

Vrstni red: 1. Wagtmans 8:18.34, 2. Bartalija 44 sekund več, 3. Voorting itd. — V skupni oceni se položaj ni spremenil.

TENIS Radovanović na turnirju profesionalcev

Nekdanji večkratni prvak Srbije Ljubisa Radovanović, ki zdaj trenira ekipo Partizana, je odpovalil sinovi v Anglijo na veliki turnir profesionalcev v Scarboroughu. Med 39 nastopajočimi profesionalnimi igralci in trenerji bodo nastopili tudi znani teniški igralci Sedgeman, Segura, McGregor, Pace in Moss.

Radovanović bo na tem turnirju proslavil 30-letnico, odkar suče reket.

TEKMOVANJE ZA »GALEA POKAL« SE ZAČNE 28. JULIJA

Naša mladinska teniška reprezentanca nastopa v letošnjem tekmovalnem mladinskih teniških reprezentanc, znanim po imenu »Galea pokal«, v skupini z Italijo in Švico. Zmagovalec v tej skupini se bo uvrstil v finale.

M A L I LEKSIKON

Vprašanja:

Katera dežela ima 62.000 jezer?

Kako merimo hitrost krvnega obtoka v človeku?

Kaj so izvirki in kaj vrelci?

Kakšna je sodobna stoparica za merjenje rezultatov na sprinterskih tekmah?

Ali je nikotin zdravju škodljiv?

Katera kovina na Hrvaškem je po vrednosti dosedanje proizvodnje na prvem mestu?

Odgovori:

Na Finskem je kakih 62.000 jezer (prejšnji podatki so jih navajali kakih 40.000). Mnoga finska jezera so medsebojno povezana z rekami. Na finskih rekah je 1440 brzic in slapov. Njihovo energijo cenijo na 2.600.000. Ka. Leta 1950 so dalje finske hidrocentrale 3.500.000.000 kWh električne energije.

V veno v pregrbu roke vbrizgajo snov določenega okusa. S krvnim obtokom gre ta snov po organizmu; iz vene roke pride v leto, potem pa v desno srčno votlino, od koder pride po pljučni arteriji v mali krvni obtok skozi pljuča, potem pa spet nazaj v srce in dalje v arterije. Od tod se razširi na vse strani ter pride tudi v usta in na jezik. Časovno razliko od trenutka vbrizgavanja snovi v veno do njenega okusa v ustih imenujemo hitrost krvnega obtoka. V zdravem človeku se pretaka kri po telesu s hitrostjo 10,5 m v sekundi.

Vrelci so močni izvirki iz apneničastih tleh. Največkrat jih nahajamo pod visokimi in strmimi pobočji, tam, kjer sega na površino neprodorna plast zemlje ali kaka razpoka. Izvirki prihajajo včasih iz pečin in jam. Pod njimi so večkrat manjša jezera. Mnoge kraške reke izvirajo od izvirkov. Le-ti so stalni ali redno ponavljajo. Če je izvirnik na morskem dnu, so izvirniki včasih. V takšnem izvirniku je slane vode, ki doteka pod morje s celine. Vrelce opazimo že od daleč, zlasti če je morje mirno. Voda pritiska z dna na površje in okrog vrelca nastajajo enakomerni valovi. Močne vrelce imamo pod Velebitom, Biokorom in južno od izliva Neretve. Sladka voda izvirna v vrana na otoku Cresu pritiska iz vrelca, in voda doteka vanj najbrž iz celine.

Sodobna stoparica lahko meri čas z natančnostjo do stotinke sekunde. Namenjena je natančnemu merjenju rezultatov na sprinterskih tekmah. Sinchronizirana je s filmsko kamero iz začne avtomatično delovati, ko se pri startu piščala. Filmska kamera je instalirana v zgradbi s ciljem in jo pripne sprinter na cilj, neha delovati in bkrati ustavi tudi stoparico.

Nikotin draži usta, nos in grlo, povzroča kašelj, kronični bronhitis in razne bolezni na dihalih. Nikotin škoduje krvnim telescem, razširja srce in povečuje krvni pritisk. Prvi ukrep, ki ga predloži zdravnik ljudem z boleznimi dihal ali raka na dihalih, je prenehanje kajenja. Po povojne medicinske statistike z matematično natančnostjo dokazujejo, da nikotin čisto pripomore k raku na pljučih, v ustih ali na dihalnih organih. Odstopila je v rano na pljučih nastala odstopila potrošna tobaka. Zdravniki menijo, da preči največja nevarnost glede raka kadilcem med 40. in 50. letom.

Hrvatska zemlja, vseh kolikor je doslej znano, nima večjega rudniškega bogastva. Zato je tudi zgodovina rudarstva Hrvatske kaj skromna. Razen železne rude je v hrvaški zemlji še neka kaj bakra, svineca, zlata, srebra in aluminia. Po vrednosti dosedanje proizvodnje je na prvem mestu zlato, čeprav o pridobivanju te drage kovine na Hrvaškem zelo malo vemo. Zlato sledi bakrit. Vrednost 1 drave in Mure pridobljenega zlata presega vrednost vseh ostalih kovin skupaj.

WATERPOLO

Maihna presenečenja — sicer nič novega

Doslej so bili najboljši reprezentanti Kovačić, Stakula, Curtini in Brainović — Curtini dosegel v štirih tekmah 18 golov — Tekmovanje bodo prekinili za priprave za turnir na Nizozemskem

IV. kolo zvezne waterpolo lige je prineslo trije mahnihi presenečenja. Vsi zmagovalci iz prvega dela tekmovalja so pustili pri drugem srečanju točke domačim moštvom.

Cepvar nas je najbolj presenetil visok poraz dubrovniškega Juga, je bilo vendarle najzanimivejše srečanje tega kola tekma Mladost: Primorje. Mladost je z zmago dobila možnost za vstop v finale prvenstva.

V A-skupini je hanski prvak Morinar na čelu tabele in si je dejansko že zagotovil vstop med štiri finaliste. Glede drugega finalista bo odločila tekma med Primorjem in Mladostjo, ki imata enako število točk in iste nasprotnike. Zato se bosta morali obe moštvi boriti ne samo za vsako točko, marveč tudi za vsak gol.

Somborski polet je najslabše moštvo letošnjega prvenstva in vse kaže, da bo zasedel zadnje mesto na tabeli. Zanje je škoda, ker so zaradi nerealne načina kvalifikacijskih tekem prišli v zvezni razred, ki mu še niso dorasli.

KDO BO SODNIK NA VELETURNIRJU KANDIDATOV?

Organizacijski komite za turnir kandidatov za svetovnega prvaka v Zürichu je izbral za turnirskega vodjo Aloisa Naglerja in predlagal Mednarodni šahovski zvezi (FIDE) za mednarodne sodnike prof. HUGO Meyerja (Švica), Karla Opočenskoga (ČSR), A. Imakunnasa (Finska) in E. Szabadosa (Italija). Turnir bo odigran dvokrožno in bo trajal od 2. avgusta do 17. oktobra.

Položaj v B-skupini je jasen. Finalista bosta dubrovniški Jug in splitski Jadran.

REPRESENTANTI SO V DOBRI FORMI

Na dosedanjih tekmah so člani naše državne reprezentance bili mnogo boljši kot njihovi klubski tovariši. Majski trening v Vevčah je bil zelo koristen zanje in lahko rečemo, da so naši reprezentanti, razen Jelčića (Mladost) v dobri formi. Plavalna zveza Jugoslavije je v svojih središčih določila strokovne referente, ki spremljajo igro vsakega posameznika, zlasti pa 14 reprezentantov. Doslej so bili najboljši: Kovačić, Stakula, Curtini in Brainović. Kovačić je doslej na vseh tekmah odlično branil, Stakula se odlikuje z veliko okretnostjo, razen tega pa odlično plava, Curtini in Brainović sta odlična strelca, saj je prvi v štirih tekmah zabil 18 golov in je na čelu liste najboljših strelcev.

Prvi del tekmovalja, v katerem bodo igrali štiri finaliste, bo končan 27. julija, potem bodo tekmovalja prekinili zaradi priprav državne reprezentance v Zagrebu na veliki turnir petih najboljših držav, ki bo v Nimevgenu na Nizozemskem od 17. do 22. avgusta.

LESTVICA						
Skupina A						
Mornar	3	3	0	0	31:5	6
Primorje	4	2	0	2	30:16	4
Mladost	4	2	0	2	26:15	4
Polet	3	0	0	3	0:51	0
Skupina B						
Jadran	4	3	0	1	23:8	6
Jug	4	3	0	1	18:12	6
Jadran (hn)	4	1	0	3	8:16	2
Naprijed	4	1	0	3	4:16	2

Drevi ob 20.30 pod Cekinovim gradom prvenstvena košarkarska tekma Branik: ASK.

V Slovenjem Gradu so dobri namiznoteniški igralci

Pred dnevi je bil v Slovenjem Gradu velik namiznoteniški turnir za prvenstvo mesta. Udeležilo se ga je kakih 30 igralcev.

Pri mladincih sta v svojih skupinah nepričakovano zmagala Kos in Popič. V dvojboju za prvo mesto pa je bil uspešnejši Popič, ki je tako osvojil naslov mladinskega prvaka. Zmaga Popiča je bila nepričakovana, saj je bilo pričakovati, da se bosta za prvo mesto borila Radar in Antekolović, ki pa sta se uvrstila šele na tretje in četrto mesto.

Tudi pri članih je prišlo do velikih presenečenj. V finale so se uvrstili Hajn, Cebular, Ramšak, Vaupot, Stani, Strnad. Prvak turnirja je postal Hajn.

Uvod v jubilejne planinske proslave sta motila dež in vihar

Po zadnjih lepih in toplih sončnih poletnih dneh so si gorenski planinci obetali na jubilejnim planinskim prazniku na Vrhu velik obisk. Pripravili so vse planinske postojanke v okolici Vrha. Vendar je muhasto vreme vsem prekrizalo račune.

Alpinisti iz Kranjske gore in Jesenice ter Rateč so kljub temu razsvetlili z raketami in drugim pirotehničnim ognjem vse gore v okolici Vrha, tako da so bili številni gostje,

ki so se zbrali v Mihovem domu. Kočl na Gozdu, Brjavčevi koči in Tičarjevemu domu, nad vse zadovoljni in navdušeni nad to edinstveno iluminacijo. Sobotni večer je potoke prijeteljskem in planinskem razpoloženju. Zjutraj pa je močno deževalo, tako da se prireditelji niso mogli odločiti, ali naj izvedejo slavnostni program ali ne. Ker je prenehalo deževati so pričeli s programom.

V zadnjih letih je dosegla med novomeškimi športniki najboljšje uspehe odbojkarstva vrsta Partizana. V zaključnem pomladanskem delu zvezne odbojkarke lige so se uvrstili na četrto mesto. Tudi dekleta so dosegla uspeh. V slovenski republiški ligi so osvojile s 6 točkami prvo mesto.

Na sliki: moška odbojkarstva vrsta novomeškega Partizana.

Predsednik PD Jesenice Zupančič je pozdravil vse številne goste in gorenike.

Otvoritev nove jubilejne plezalne planinske poti ni bilo zaradi močnih nalivov. Po grebenih gora je tudi snežilo.

Kljub temu, da je slavje motil dež in vihar, je bilo med številnimi planinci prijetno planinsko razpoloženje.

Stefanija se je zleknila v naslonjač in si položila roke pod glavo.

»To so torej stvari, ki jih pričakujete od našega sedanjega gostitelja?»

»Da, in mi upamo, da jih bomo od njega dobivali. Opazoval sem ga dan na dan. Zaupam mu čedalje bolj.«

Stefanija je molče sedela in gledala v ogenj. Seaman, pazljivi opazovalec kakor zmeraj, je proučeval spremembo na njej in prišel do sklepa, da je v njenem novem vedenju nekaj skrivnostnega.

»Vaše visočanstvo,« je rekel, »jaz nisem tu zato, da bi govoril namesto človeka, o katerem vem, da vas v srcu resnično ljudi. Svojo stvar bo branil pred vami, ko napoči čas za to. Prišel pa sem vas prositi, da bi malo potrpeči, da ne bi storili nič pre nagljenega, ničesar, kar bi utegnilo ogražati njegov položaj tu. Čutim pa, da je v vašem srcu grenkoba zato, ker je mož, ki ga ljubite, sklenil postaviti svojo domovino nad vse drugo. Prosim vas, po-

trpite še malo. Prosim vas, verjemite tisto, kar mi je tako dobro znano, in sicer, da je najgloblji čut dolžnosti edini vzrok nepopustljivega stajanja Leopolda von Ragasteina.«

»Česa se pa bojite? Kaj pa mislite, da bom storila? Je vprašala radovedno.

»Neposredno se ne bojim ničesar.«

»Kaj pa posredno? Odgovorite mi, prosim.«

»Bojim se,« je priznal odkrito, »da boste v kakem kotičku sveta, če ne v tej deželi, pošeplili eno samo besedo, razočaran ali srdit stavek, ki bi napotil ljudi, da bi vas začeli vpraševati, kaj lahko očitave preprostemu zemljiškemu gospodu iz Norfolk. Ne bi želel, da bi bila ta beseda izgovorjena vpricho nekoga, ki pozna vašo minulo in ki je opazil presenetljivo podobnost med Evedardom Dominejem in baronom Leopoldom von Ragasteinom.«

»Razumem,« je zamrmrala Stefanija s komaj vidnim nasmehom. »Dobro, gospod Seaman, mislim, da se tega ni treba hudo bati. Tistega, kar vzamem s seboj v srcu, ni treba vedeti ne vam, ne komurkoli drugemu. Čez nekaj dni odpotujem iz te dežele.«

»Ali se vrnete v Berlin... ali na Madžarsko?»

Odkimala je z glavo, poklicala svojo služkinjo, naj odpre vrata in mu v znak slovesa ponudila roko.

»Potovati nameravam po morju,« je odgovorila. »Odpotujem v Afriko.«

Naslednji dan je bil poln presenečenj. Prazno mesto Eddyja Pelhama za mizo je proti koncu zajtrka najprej vzbudilo pozornost.

»Kje je naš fant od fare?« je vprašal minister. »Manjka mi moje jutranje občudovanje njegove spretnosti pri zavezovanju kravate.«

»Odsel je,« je odgovoril Dominey.

»Odsel?« so ponovili vsi.

»Mislim, da se mu prej kaj takšnega še nikoli ni pripetilo,« je pripomnil Dominey. »Poklicali so ga v mesto.«

»Ne morem si misliti, da bi bil Eddy komu za kaj resnega potreben,« je dejala Carolina.

»Čudno je res, da je komurkoli potreben, da ga sredi noči kliče po telefonu, da ga dvigne iz postelje in pošlje v mesto z jutranjim vlakom, ki prihaja iz Norwiche!« je nadaljeval njihov gostitelj. »Mislim sem, da je ta hiša dobila še enega duha, ko se je pojavil v moji sobi v škrlatni domači halji in me obvestil o svojem odhodu.«

»Kdo pa ga je poklical v London?« je vprašal Worcester.

»Njegov krojač?«

»Rekel mi je, da je nekaj zelo važnega,« je odgovoril Dominey.

Vsi navzoči so se veselo zasmeli.

»Ali Eddy sploh kaj dela?« je vprašala Carolina med zdeharjem.

»Gospod Pelham je ravnatelj družbe »Chelsea Motor Works«, je dejal Mangan. »Lani je dobil skromno dediščino in njegov najljubši šofer takšija je prvi to zvedel.«

»Menda ne mislite reči,« je vzkliznila, »da je Eddy odsel zaradi podobnega opravka?«

»Menim, da je to zelo malo verjetno,« je priznal Mangan.

»Veste, šele oni dan me je prvokrat vprašal po naslovu te družbe.«

DNEVNENOVICE

ABSOLVENTI SREDNJIH TEHNIČNIH ŠOL

Imajo sedaj pravico študija tudi na ekon. fakulteti Univerze v Ljubljani. Na predlog fakultetnega sveta je univerzitetni svet odobril. Svet za posveto LRS pa potrdil sklep, da imajo možnost vpisa na ekonomsko fakulteto Univerze v Ljubljani tudi absolventi srednjih ekonomskih šol z opravljenim zaključnim izpitom pod naslednjimi pogoji:

1. Z dodatno gimnazijsko maturo vsak absolvent (kakor do sedaj).
2. Brez dodatne gimnazijske mature za oni absolventi, ki so absolvirali (a končali izpitom) srednje ekonomsko šolo z odličnim ali vsaj s prav dobrim uspehom in opravili komisiji sprijetni izpit na fakulteti. Tvarino in obseg izpita določa fakultetni svet.

Fakultetni svet je določil za sprejemni izpit za leto 1953/54 izpit iz matematike (v glavnem analitična geometrija in trigonometrija) ter prosti pisanje sestavek iz teme, ki bo obravnavala sobodno družbeno problematiko.

Ker je letos za leto 1953/54 prijavljenih za vpis že precej reflektantov z gimnazijsko maturo, bo mogel dekanat upoštevati samo še prijave onih absolventov srednjih ekonomskih šol, ki se pisмено prijavijo k sprejemnemu izpitu do 20. avgusta 1953 in priložijo kratak življenjepis in prepis končnega izpita srednje ekonomske šole. Sprejemni izpit bodo predvidoma med 15. in 20. septembrom, kar bo objavljeno na razglasni deski fakultete.

Dekanat ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani

V Ljubljani so se poročili: abs. tehnik Ljubomir Lovrič in študentka Maja Kavčič; elektromehanik Avguštin Mihelj in kroj. pom. Cirila Stramšnik; nameščenec Franc Zadnikar in krojačica Ema Židnik; akademski slikar Pavle Milčević in študentka Helena Zenko; zidar Vincencelj Kern in trg. pom. Marija Podberšek; organ LM Franc Lenarčič in kuh. pom. Marija Stanovšek; kovinostrojar Stanislav Oblak in delavka Alojzija Tome; vzgojitelj Franc Merlak in uslužbenka Ljudmila Pogadnik; upokojenec Jožef Košak in ple. Frančišek Skušek in gosp. pom. Iva Koronik; delavec Andrej Zagor in serviska Ivana Gorše, vzgojitelj Jožef Varl in laborantka Frančiška Brun; delavec Jožef Kovačič in delavka Terezija Gorjanc; organ LM Gabriel Smrekar in gospodinja Klementina Deisinger; nameščenec Ivan Brežič in nameščenka Božidara Stefančič; delavec Martin Rihtar in delavka Marija Praznik; avtomehanik Janez Odar in učiteljica Milena Oves; delavec Leopold Jurjevič in gosp. pom. Pavla Bedene; ključavničar Alojz Trebušak in prodajalka Amalija Kotar; glavni računovodja Julijan Stucin in nameščenka Ida Terglav; uslužbenec Ivan Schibret in gosp. pom. Frančiška Voljč; knjigovodja Anton Bezek in niž. komercialist Andreja Rajšp; uslužbenec Jožef Troha in nameščenka Eva Troha; višji tehnik Jožef Petkovšek in bolničarka Amalija Slana; str. ključavničar Vinko Ograjšek in delavka Meta Vodišek; pošt. uslužbenec Alojzij Božič in pošt. usluž. Marija Kostevec; električar Antun Sosič in rošerka Marija Lukač; uslužbenec

Albin Jazbec in natakarica Ljudmila Klobučar; pravnik Ivan Zorman in nameščenka Cecilija Preželj; oficir JLA Franc Petercel in uradnica Ana Draginčič.

V Ljubljani so umrli od 10. do 16. julija: Cuhalek Amalija, 70 let; Hudomalj Stanko, 7 let; Kovačič Franc, 53 let; Slamnjak Rajko, 44 let; Posavec Frančiška, 77 let; Gradnik Alojz, 52 let; Bauer Ika, 78 let; Jelnikar Frančiška, 89 let; Cvetko Marija, 48 let; Kostović Dušan, 3 mesece; Gal Marija, 28 let; Kristofič Terezija, 52 let; Suštar Ivana, 88 let; Schlamberger Ivan, 47 let; Kramar Anton, 61 let; Merčun Albina, 17 let; Kajfež Kristina, 71 let; Padovan Ivan, 6 mesecev.

V tem času se je v ljubljanski porodnišnici rodilo 106 otrok, med njimi 48 ljubljancev.

DANES IN JUTRI

KINO

KINO »UNION«: Premiera jugoslov. filma »Skalna obzorja«. Teknik. — Predstave ob 16, 18 in 20.

KINO »KOMUNA«: Ameriški film »Carrie«. Brez teknične. Predstave ob 16, 18 in 20.

KINO »SOCA«: Ameriški film »Afera na Trinidadu«. Teknik. Predstave ob 16, 18 in 20.

KINO »SLOGA«: Italij. film »Ljubezni in strup«. Teknik. Predstave ob 16, 18 in 20. Predprodaja vstopnic v vseh štirih kinematografih od 9. do 11. ure in od 14.30 dalje.

LETNI KINO »TIVOLI«: Amer. film »Paula«. Teknik. Predstava ob 20.30.

LETNI KINO »BEZIGRAD«: Ameriški film »Carrie«. Teknik. Predstava ob 20.30. — Prodaja vstopnic v obeh letnih kinematografih eno uro pred pričetkom predstave.

KINO »SIŠKA«: Amer. film »Podvodna četa«. Teknik. Predstavi ob 18 in 20. Prodaja vstopnic od 17. dalje.

KINO »TRIGLAV«: Zaprt.

CELJE »UNION«: Ameriški barvni film »Konec sveta«.

CELJE »DOM«: in LETNI: Angleški film »Hitrejši od zvoka«.

KAMNIK: Amer. film »Intermezso«.

ZADOBROVA: Nemški film »Glas drugega«.

VEVČE: Francoski film »Vsa pota peljejo v Rim«.

DOMŽALE: Slovenski film »Svet na Kajžarju«.

RADOVLJICA: Ameriški barvni film »Veliki Karuso«.

JESENICE: KINO RADIO in LETNI SVOBODA: Meh. film »En dan življenja«. — PLAVŽ: Ameriški film »Asfaltna džungla«.

KINO KRANJ

KINO »STORŽIČ«: predvaja od 24. do 27. julija francoski film »Frizer za dame«. Teknik. Predstave ob delavnikih in nedeljah ob 16, 18 in 20. Matineji v nedeljo, 26. julija ob 8.30 »Frizer za dame«, ob 10. »Knjiga o džungli«.

LETNI KINO »PARTIZAN«: predvaja 24. in 25. julija francoski »Frizer za dame«. Teknik.

KINO »SVOBODA«: predvaja od 24. do 26. julija angleški barvni film »Knjiga o džungli«. Predstave v petek ob 20. uri, v soboto ob 18. in 20. uri, v nedeljo ob 16, 18 in 20. v soboto, 25. julija ob 20. uri predstava z dvojnimi programi: »Knjiga o džungli« in »Frizer za dame«. Matineja v nedeljo, 26. julija ob 10. uri: francoski film »Frizer za dame«.

CELJSKE VESTI

NEDELJSKA ZDRAVNIŠKA SLUŽBA V CELJU

22. julija tov. dr. Fišer Jože, Celje, Gregorčičeva 7, od sobote 18. ure do ponedeljka 8. ure.

RADIO

Dnevni spored za sredo, dne 22. julija

Poročila: 7.00, 12.30, 15.00, 19.30 in 22.00

6.00—8.00 Dobro jutro, dragi poslušalci — vmes ob 7.15—7.25 Radijske reklame — 8.00 Borbene in delovne pesni — 9.00 »Kri v plamenih« — literarno-glasbena oddaja ob Dnevu vstaje — 9.40 Dopoldanski koncert slovenske simfonije glasbe — Primož Ramovš: Simfonietta, Lucijan Marija Škerjanc: Koncert za klavir in orkester v a-molu, Bogo Leskovič: Domovina — 11.00 Josip Korban: Primožek — 11.30 Lažja slovenska orkestralna glasba — 12.45 Zabavna glasba, vmes objave — 13.00 Fozdravi partizanskim borcem in družinam — 15.10 Filmska glasba Bojana Adamčiča — 16.00 Trije partizani — kulturniki orpovedujejo... (Tone Seliskar, Karel Pahor in Dore Klemenčič) — 16.50 Ira godba na pihala ljubljanske garnizije pod vodstvom kapetana Jožeta Bruna — 17.00 V pesni in plesu po Jugoslaviji — 17.30 Iz dni vstaje našega ljudstva — 18.00 Jugoslovanska orkestralna glasba — 19.00 Radijske reklame — 19.10 Zabavna glasba — 19.30 Radijski dnevnik — 20.00 Zborovske in solistične skladbe jugoslovanskih skladateljev — 20.30 Radijska igra — Vasilja Ocvirk: Ko bi padli oživel — ponovitev — 21.10 Večerni orkestralni spored — 22.15 Zabavna in lahka glasba — 22.55—23.00 Lahko noč! 23.00—24.00 Oddaja Radija Jugoslavija za tujino na valu 327.1 m (prenos iz Zagreba).

DROBNI OGLASI

ZOBOTEHNIČNI LABORATORIJ v Pristini razpisuje natečaj za zobne tehnike (deset). Plača po tarifnem pravilniku, stanovanje zagotovljeno. Takošen nastop službe. Interesenti naj predložijo prošnjo na naslov: Zobotehnični laboratorij u Pristini — poštni predal 36 ali tel. 597. 2789

POLJEDELSKO-GOZDARSKA FAKULTETA V SARAJEVU

razpisuje natečaj za

AGRONOMA

(inženirja ali tehnika) direktorja vzornega planinskega posestva »Gvozdno« pri Kalinoviku.

Stanovanje zagotovljeno. Plača po tarifnem pravilniku.

Poljedelsko-gozdarska fakulteta Sarajevo, Zagrebska 12

Stev. 153 2754 1-1

Jutri žrebanje Jugoslovanske loterije

MARIBORSKE VESTI

Dežurna lekarna: V sredo, 22. julija lekarna »Planinka«, Glavni trg 20

KINO

PARTIZAN: Ameriški film »Sužnja preteklosti«.

UDARNIK: Angleški film »Hitrejši od zvoka«.

STUDENCI: Jugoslov. film »Nevhita«.

POBREZJE: Ameriški film »Roseanna Mc Coy«.

RADIO MARIBOR

6.00—17.00 Prenos sporeda Radija Ljubljana — 17.00—17.30 Fran Roš — Stane Trček: S XIV. divizijo na Stajersko. Reportaža. Izvajajo člani SNG v Mariboru — 17.30—17.40 Poslušajte domača poročila — 17.40—18.00 Zabavna glasba, vmes objave in oglaš — 18.00—23.00 Prenos sporeda Radija Ljubljana.

Vremensko poročilo

hidrometeorološke službe LRS

Stanje dne 21. julija ob 7. uri: Področje visokega zračnega pritiska, ki zajema Srednjo Evropo, se pomika proti vzhodu. Iz Atlantika pa prodirajo nove frontalne motnje, ki bodo povzročile v naslednjih dneh ponovno poslabšanje vremena.

V Sloveniji je bilo danes dopoldne jasno vreme s rahlo jutranjo meglo po kotlinah. Včerajšnja najvišja temperatura je bila v Ajdovščini 26° C.

Temperatura morja v Kopru je bila danes dopoldne ob 9. uri 19,7° C, zraka 26° C.

V Ljubljani je znašal danes zjutraj ob 7. uri zračni pritisk 743,0 mm, pritisk rahlo raste, temperatura zraka 12,5° C, včeraj maksimalna temperatura 24° C, relativna vlaga 98 %, megla, vidnost 150 m.

Napoved za sredo, dne 22. julija: Lepo vreme s rahlo jutranjo meglo po kotlinah. Temperatura ponoči do 10° C, podnevi do 30° C.

Koksarna »Boris Kidrič« LUKAVAC

Telefon: Tuzla 461 in 601

Brzjavke: Koksara Lukavac

IZDELUJE

vse vrste koksa za potrebe industrije, obrti in trgovskega omrežja.

PRESKRBUJE

s koksom podjetja, ustanove, bolnišnice, šole in široko potrošnjo za centralno kurjavo.

Vsem delovnim ljudem našega območja čestitamo k Dnevu vstaje

Okrajni ljudski odbor ČRNOMELJ

V 107

KOLEKTIV PODJETJA

Elektro - Celje

čestita vsem svojim potrošnikom električne energije k Dnevu vstaje

V 157

Delovni kolektiv Lasne industrije in valjčnega mlina

»Zora« Črnomelj

ČESTITA K DNEVU VSTAJE VSEMU DELOVNEMU LJUDSTVU

V 161

DELOVNI KOLEKTIV

Tovarne usnja

pošilja k Dnevu vstaje vsem delavnim ljudem borbene socialistične pozdrave

Kamnik

V 158

Grosistično podjetje s špecerijskim blagom

»Ekonom« LJUBLJANA - Titova cesta 12

Tel. 20-996, 20-586, 22-238

čestita k »Dnevu vstaje« vsem svojim odjemalcem, dobaviteljem in delovnim kolektivom

V 165

Vsem svojim strankam čestitam k Dnevu vstaje in se priporočamo

Sološno trgovsko podjetje Črnomelj

V 163

K prazniku Dneva vstaje čestita

Gazvoda Jože

Splošno mizarstvo
Gotna vas pri Novem mestu

V 143

K prazniku Dneva vstaje čestita

»Krojač«

NOVO MESTO

V 144

Oglašujte v dnevniku

Ljudska BORBA PRAVICA

JUGOSLAVENSKA POMORSKA AGENCIJA BEOGRAD - Filijala Ljubljana

Generalni agent Jugoslovanske linijske plovnice Rijeka

čestita k prazniku Dneva vstaje

Posreduje v pomorskem prometu z inozemstvom in sklepa pogodbe za odpremo raznih tovarov z domačimi in tujimi ladjami

Prodaja potne karte za jugoslovanske potniške linije v prometu z inozemstvom

V 156

Kolektiv SPLOŠNEGA STROJNEGA MIZARSTVA Trbovlje

čestita k prazniku slovenskega ljudstva »Dnevu vstaje«

Sprejmemo v stalno službo:

- 1 kvalificirana pleskarja za imitacijo lesu
- 2 kvalificiranega trgovskega pomočnika ali pomočnico za samostojno prodajo pohištva
- 5 kvalificiranih mizarjev za stavbena ali pohištvena dela
- 8 pomožnih delavcev, ki imajo veselje za priložitev v lesni stroki

Plača po tarifnem pravilniku

Splošno strojno mizarstvo, Trbovlje

V 117

Vsemu delovnemu ljudstvu Slovenije ob njegovem največjem prazniku naš borbeni pozdrav

Delovni kolektiv

Belokranjske železolivarne Črnomelj

V 160

Okrajnega gradbenega podjetja Črnomelj

čestita ob prazniku vstaje slovenskega naroda vsemu delovnemu ljudstvu naše domovine

V 159

Trgovsko podjetje
Železnina
Radovljica

čestita k prazniku Dneva vstaje
vsem svojim odjemalcem in trgov. tovarišem
z željo da gredo naprej
k novim in novim zmagam

V 45

TOVARNA VERIG
LESCE PRI BLEDU

čestita vsemu delovnemu ljudstvu
revolucionarne Slovenije k Dnevu
vstaje, prazniku preprostih ljudi
naše dežele

V 44

OKRAJNA
ZADRUŽNA
ZVEZA
RADOVLJICA

čestita
k vseljudskemu prazniku
DNEVU VSTAJE
slovenskega naroda
in obljublja, da bo šla v
boju za socializem naprej
do končne zmage

V 46

Trgovsko podjetje
ŽELEZNINA

čestita vsemu ljudstvu Slovenije
k prazniku „Dnevu vstaje“ ko so
se začele uresničevati sanje starih
upornikov in težnje delovnih ljudi

JESENICE
s svojimi posloval-
nicami:

Železnina
Steklo
Barve - laki
Kurivo
Tekoče
gorivo

V 67

Trgovsko podjetje

„VINO GORENJKA“
JESENICE

se pridružuje čestitkam k Dnevu vstaje

V 38

Zakupna slaščičarna

pri »Bučarju«, Kranj

čestita vsem svojim gostom k prazniku 22. julija

V 88

DELOVNI KOLEKTIV
TOVARNE
GUMIJEVIH
IZDELKOV
K R A N J

SAVA

čestita k Dnevu vstaje
Vsem delovnim ljudem

V 24

Trgovsko podjetje na veliko in malo

J E S E N I C E

z vsemi svojimi poslovalnicami čestita revolucionarnemu
ljudstvu Slovenije k njegovemu največjemu prazniku

D N E V U V S T A J E

ki nas spominja, da bomo tudi v naprej vztrajali
na poti socialistične graditve

V 68

Vsemu delovnemu ljudstvu, vsem to-
variškim delovnim kolektivom pošilja
borbeni pozdrav k Dnevu vstaje

Delovni kolektiv
tekstilne tovarne

Inteks

K R A N J

V 90

KOLEKTIV
TRG. PODJETJA
„CELEIA“
CELJE

čestita k Dnevu
vstaje vsem de-
lovnim ljudem
Slovenije poseb-
no pa svojim
odjemalcem

V 74

KOLEKTIV TRGOVSKEGA PODJETJA

»ZARJA« Maribor
Slomškov trg 6

čestita
k
Dnevu
vstaje

M 24

Vsemu delovnemu ljudstvu
Slovenije čestitamo k Dnevu vstaje

CINKARNA
CELJE

Telefon 20-81 in 20-C2

Za domači trg in izvoz:

Surovi cink	97.80 % Zn
Cinkov prah	97 % Zn total
Fini cink	99.75 % Zn
Duplo fini cink	99.85 % Zn
Rafinirani cink	98.70 % Zn
Cinkova pločevina	
Autotipijske in offset plošče	
Cinkovi protektorji za kotle	
Cinkove pralnice valovite	
Cinkovo belilo	
Žveplena kislina 60° Be	

Cenjene stranke opozarjamo, da vršimo usluge
z valjanjem svinca, kositra, antimonovega svinca
in srebra

V 54

KOLEKTIV PODJETJA

„JELEN“

MARIBOR GOSPOSKA 18

čestita k prazniku Dnevu vstaje 22. juliju

M 25

KOLEKTIV

VINO KOPER - CELJE
IN AD KLADIVAR

čestitata k Dnevu vstaje vsem delovnim ljudem Slovenije

V 72

DELOVNI KOLEKTIV

zdravilišča
Doberna

pozdravlja ob Dnevu vstaje
ves slovenski narod

OBIŠČITE NAS!

V 46

G O Z D N O
GOSPODARSTVO

NAZARJE

čestita k Dnevu vstaje
slovenskega naroda

V 4

Kolektiv
Kmetijske
zndruge
Celje

čestita delovnemu ljudstvu Slovenije k Dnevu vstaje

V 58

K »DNEVU VSTAJE« pošiljamo borbeni pozdrav!

Delovni kolektiv

Keramične industrije
Liboje

V 78

Tovarna

organskih barvil • Celje

čestita vsem delovnim kolektivom k

»DNEVU VSTAJE«

V 52

Čestitka tovarne barv in lesnih izdelkov
Mozirje

Tovarna barv in lesnih izdelkov Mozirje in Letuš, želi vsem
delovnim kolektivom ob prazniku vstaje jugoslovanskih narodov
mnogo uspehov pri čim hitrejši graditvi socializma za boljšo
bodočnost vseh delovnih ljudi.

V 55

Čestitke

okrajne zadružne zveze Šoštanj
s sedežem Šmartno ob Paki

Okrajna zadružna zveza Šoštanj s sedežem Šmartno
ob Paki čestita vsem zadrugam in delovnim ljudem
k Dnevu vstaje slovenskega naroda

V 57

Občinska podjetja Mozirje:

Trgovsko podjetje »PRODAJA«
Krojaštvo — šiviljstvo
Mesarija

Pekarna
Čevljarstvo
Slaščičarna

Penzijonska gostišča »MAJERHOLD in CELINŠEK«

Čestitajo vsem podjetjem in delovnim ljudem k Dnevu vstaje slovenskega naroda

V 58

Kolektiv

Rudnika Lignita Velenje

pozdravlja ob »Dnevu vstaje« vse stare
borce in tiste, ki so doprinesli svoje žrtve
k zmagi slovenskega ljudstva

V 60

Delovni kolektiv

Rudnika rjavega premoga
Zabukovca — Griže

čestita in pošilja

borbeni pozdrav za »DAN VSTAJE« vsem tovariškim delovnim kolektivom.

V 56

V 71

O prazniku vstaje slovenskega ljudstva čestita

Okrajni ljudski odbor Šoštanj

vsem partizanskim borcev, zlasti pa borcev
XIV. proletarske divizije »Toneta Tomšiča« in vsem
delovnim ljudem šoštanjskega okraja
ter jim želi mnogo uspehov v graditvi socializma

Ob obletnici vstaje slovenskega naroda čestita

KOLEKTIV

LIP-a
Novo mesto

vsem delovnim kolektivom in organizacijam

V 140

Za 22.VII.-borbeni pozdrav
KANNOSESTVO
in cementni izdelki
NOVO MESTO

V 152

DELOVNI KOLEKTIV
mestnega
remontnega podjetja
Litija

čestita k prazniku Dneva vstaje delovnim ljudem Slovenije!

V 126

Delovnemu ljudstvu in vsem kolektivom Novega mesta in okraja čestita ob prazniku Dneva vstaje slovenskega naroda

OLO

Novo mesto

V 135

HOTEL
'Kandija'
NOVO MESTO

čestita k prazniku Dneva vstaje slovenskega naroda

V 137

Vsem delovnim ljudem na območju okraja Krško pošljamo borbene pozdrave in jim čestitamo k Dnevu vstaje

Okrajsni ljudski odbor Krško

V 125

NOVOMEŠKA
OPERARNA ZALOG
čestita svojim odjemalcem k prazniku „Dneva vstaje“!

V 146

Gozdno gospodarstvo

Novo mesto

z vsemi svojimi gozdni mi upravami čestita k prazniku Dneva vstaje

V 145

DELOVNI KOLEKTIV
MEŠTNE KLAVNICE
IN MESARJE
NOVO MESTO

čestita vsem svojim odjemalcem k Dnevu vstaje!

V 148

Cestitamo k prazniku „Dneva vstaje“
Avtopromet
Novo mesto

V 142

PODJETJE
ELEKTRO
NOVO MESTO

z obratom v Črnomlju se pridružuje čestilkam ostalih kolektivov k prazniku Dneva vstaje

V 141

Delovnemu ljudstvu in vsem kolektivom čestitamo k prazniku Dneva vstaje!

Industrija obutve - Novo mesto

V 136

K Dnevu vstaje naš borbeni pozdrav

Industrija perila
Novo mesto

V 142

Delovnemu ljudstvu okraja
NOVO MESTO čestita

OK ZKS
in
okrajni odbor SZDL
Novo mesto

k prazniku Dneva vstaje slovenskega naroda

V 133

Trgovsko podjetje

„Irgopromet“
Kočevje

vsem našim odjemalcem čestitamo k Dnevu vstaje. — Obiščite naše prodajalne, kjer Vas bomo solidno in točno postregli!

V 123

DELOVNI KOLEKTIV
Gradbenega in obnovitvenega podjetja

„GOP“

Novo mesto

čestita vsem delovnim kolektivom Slovenije k Dnevu vstaje

V 150

Tekstilna tovarna

Motvoz
in platno
GROSUPLJE

nudi konopnene, pol-lanene in bombažne tkanine, vse vrste motvoza in vrvarskih izdelkov — najboljše kvalitete in ob enem čestita svojim odjemalcem in dobaviteljem k Dnevu vstaje slovenskega naroda

★

V 119

Vsem svojim strankam pošilja za praznik 22. julija borbeni pozdrav

trgovsko podjetje
na debelo in drobno

ŽELEZNINA
NOVO MESTO
Šukljatova 1

V 149

Kolektiv

Rudnika rjavega premoga
Kočevje

čestita delovnim ljudem Slovenije ob prazniku DNEVA VSTAJE

V 120

Vsem svojim odjemalcem in dobaviteljem čestita k prazniku 22. julija

TRGOVSKO PODJETJE

„R O G“
NOVO MESTO

V 151

„JUGOTANIN“

SEVNICA

čestita k Dnevu vstaje

V 129

K DNEVU VSTAJE NAŠ BORBENI POZDRAV!

ZASAVSKO
LESNA INDUSTRIJA

»ZALCES« - Litija

V 124

Vsem našim odjemalcem in dobaviteljem čestitamo k DNEVU VSTAJE in jim pošljamo borbeni pozdrav.

Mestna pekarna
in Mestna mesarija
Litija

V 127, 128

Delovni kolektiv

Lesno industrijskega
podjetja, Kočevje

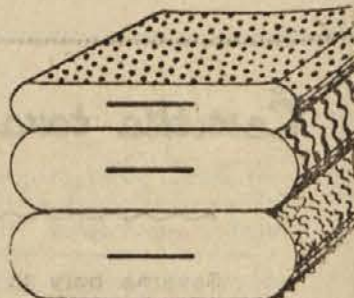

pošilja delovnim ljudem Slovenije ob prazniku Dneva vstaje borbene pozdrave in jim želi pri nadaljnjem delu mnogo uspehov

DELOVNI KOLEKTIV TOVARNE SUKRA Ak

»Tekstilana«

čestita vsem delovnim ljudem Slovenije k Dnevu vstaje in jim pošilja borbeni pozdrav

Kočevje

V 122

Vsem tovariškim delovnim kolektivom čestita k Dnevu vstaje

DELOVNI KOLEKTIV
SPLOŠNO GRADBENEGA PODJETJA

„ZIDAR“ - KOČEVJE

V 118

V 121

Delovni kolektiv GRAD-
BENEGA IN MIZAR-
SKEGA PODJETJA

„TEMPO“

čestita
k Dnevu vstaje

M 70

Splošno gradbeno podjetje

čestita vsem delovnim kolektivom k Dnevu vstaje

Sornja Rad ona

M 68

Kolektiv

**Invalidskega
podjetja**

čestita k Dnevu vstaje

KOLARSTVO
MIZARSTVO
TAPETNIŠTVO
T R A K

Maribor

M 62

Kolektiv trgovskega podjetja

„Gruda“ Maribor

čestita

k Dnevu vstaje

M 64

Kolektivi **Mestnih podjetij**

METLARNA, PEČARSTVO, URARSTVO, čestitajo k Dnevu vstaje

M 33

Delovni kolektiv

**Mestne
pekarne**

čestita vsem delovnim
ljudem in delovnim
kolektivom k Dnevu
vstaje slovenskega
ljudstva

Celje

V 115

KOLEKTIV

MESTNE PRALNICE IN ČISTILNICE MARIBOR

čestita k Dnevu vstaje

M 66

DELOVNI KOLEKTIV

„ELEKTRA“

elektrotehnično podjetje

čestita k Dnevu vstaje vsem delovnim ljudem
Slovenije

MARIBOR Vetrinjska 14 telefon 24-11

M 67

**Ormožka
opelarna
Ormož**

čestita k Dnevu vstaje
ter priporoča svoje iz-
delke zidakov in streš-
nikov po konkurenčnih
cenah svojim cenjenim
odjemalcem

V 131

K Dnevu vstaje čestita

Mestno kleparsko

Sobota

M 40

Trgovsko podjetje

„VZOR“

Ormož

se priporoča s vsako-
vrstnim blagom po naj-
nižjih dnevnih cenah
in čestita vsem svojim
odjemalcem k Dnevu
vstaje

V 181

Vsemu delovnemu
ljudstvu v naši repu-
blici čestita k
Dnevu vstaje

„SANA“

tovarna čokolade, bonbonov
in pecilnih praškov

HOČE pri Mariboru

M 63

Ob Dnevu vstaje,
čestitamo vsem
delovnim kolekti-
vom Slovenije

**Mariborske
opekarne**

Maribor — Košaki

M 65

Ob prazniku Dneva vstaje, čestita
vsem delovnim kolektivom v Sloveniji

Lesno industrijsko podjetje

Maribor obrat Ljutomer

M 69

Ob prazniku Dneva
vstaje čestita vsem
delovnim ljudem
naše republike

**Okrajni ljudski odbor
Ljutomer**

M 71

Delovnemu ljudstvu
Slovenije čestita k
Dnevu vstaje 22. juliju

**Tovarna
volnenih
izdelkov**

Maišperk

M 60

Delovni kolektiv

„JELEN“

Celje

z obratom Pyrotehnike

čestita vsemu delovnemu ljudstvu k Dnevu vstaje in
nudi: v najboljši kvaliteti in po konkurenčni ceni
kompletne ognjemete s slikami in gesli za razne pro-
slave, vse vrste raket v raznih barvah kakor tudi
pyrotehnično galanterijo: vložke za cigarete s pokom,
snegom ali dimom, bengalične vžigalice v raznih barvah,
žabice, zvižgače, umetni sneg, petarde, topiče, alarm
aparate proti vlomilcem, vulkan, lovski signalni naboji,
signalni patroni za železnice, parafinske bakle, razno-
barvni bengalični prah, dimni patroni za gasilske zveze,
tablete za podkuriti, bombice, vse potrebno za PAZ itd.

V 114

DRŽAVNO VELETRGOVSKO PODJETJE S KMETIJSKIMI PRIDELKI

vrši odkup vseh vrst kmetijskih
pridelkov ter ima na zalogi vedno
sveže in zdravo blago. V cenah
smo konkurenčni. Vsem odjemal-
cem se tudi v bodoče priporočamo

„Rožnik“

Pluj telefon 155

V 130

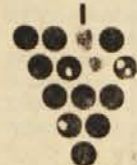
Ljudski odbor mestne občine Šoštanj

SKUPNO Z SVOJIMI PODJETJI:

Trgovsko podjetje „Potrošnik“, Mestno trgovsko podjetje s poslovalnicami št. 1 in 2,
Trgovsko podjetje „Merkur“, Mestna mehanična delavnica, Mestna kleparska delav-
nica, Mestno čevlarstvo, Mestna slaščičarna, Mestna pekarna, Mestno gostinsko
podjetje, mestna brivnica, Komunala LOMO Šoštanj

čestita vsem delovnim ljudem na doseženih uspehih v borbi za osvoboditev in osa-
mosvojitve v socialistični izgradnji v počastitev Dneva vstaje

V 113

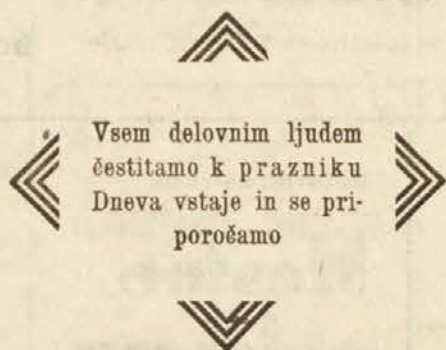

K Dnevu vstaje česti-
ta vsem gostinskim
obratom okraja Maribor
- okolica in vsem de-
lovnomu ljudstvu Slo-
venije

Zbornica za gostinstvo

**okraja
Maribor — okolica**

M 61

Vsem delovnim ljudem
čestitamo k prazniku
Dneva vstaje in se pri-
poročamo

DELOVNI KOLEKTIV

ŽELEZNINA

Ljubljana, Parmova ulica 33

V 102

Tovarna celuloze
in pinotana
Goričane, Medvode

čestita
vsemu delovnemu
ljudstvu v Sloveniji
k Dnevu vstaje
22. juliju

V 63

Delovni kolektiv trgovskega podjetja

Tehnometal

trg. s tehn. žel. in kov. blagom na debelo in drobno

čestita vsem delovnim ljudem
in kolektivom k prazniku
Dneva vstaje

Ljubljana

V 82

TOVARNA TISKANEGA BLAGA

Tiskanina

Delovni kolektiv čestita vsem svojim odjemal-
cem in delovnemu ljudstvu Slovenije k naj-
večjemu prazniku slovenskega naroda - Dnevu
vstaje

Kranj

V 113

K svetlemu prazniku - Dnevu
vstaje slovenskega naroda

DELOVNI KOLEKTIV

Papirnice Vevče

Polje — Ljubljana

iskreno čestita vsem svojim odjemalcem in do-
baviteljem, tovariškim delovnim kolektivom in
vsem delovnim ljudem naše domovine z gorečo
željo, da jih pri graditvi pravičnejšega družbe-
nega reda v socialistični Jugoslaviji nenehno
prešinja tista neodnehljiva bojevitost volja za
spoprijem z orjaškimi napor, ki je dvignila
slovenskega partizana in vse naše ljudstvo na
usodni boj oper zaklete sovražnike našega
naroda

V 79

TOVARNA TESNIL

čestita delovnim kolektivom in vse-
mu delovnemu ljudstvu k prazniku
vstaje 22. juliju

DONIT MEDVODE

V 62

TRGOVSKO PODJETJE

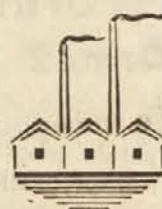
Kurirprodaja

Ljubljana, Celovška 34

čestita k prazniku, Dnevu vstaje
in se priporoča svojim odjemalcem

V 88

Delovni kolektiv

TEKSTILNE TOVARNE MEDVODE

Ob prazniku vstaje slovenskega
naroda naš borbeni pozdrav

V 61

Ob Dnevu vstaje slovenskega naroda čestita

Gradbeno industrijsko podjetje Slovenije

Ivan Matek — Matija
Gradis IMM

Centrala v Ljubljani, Bohoričeva 24

z delovnimi kolektivi v
Kidričevem, Vuzenici,
Šoštanj, Ravnah na Ko-
roškem, Jesenicah, Mo-
stah Medvodah in Škofji
Loki, Mariboru Ljub-
ljani in Zenici vsem so-
delavcem in poslovnim
prijateljem ter jim želi
še nadaljnjih uspehov

V 112

Lesno predelovalna industrija

Podpeč - Ljubljana

Telefon 20-020

Izdelujemo: Različne obešalnike za oble-
ke, vse vrste lesenih stolčkov kot: Bebi, piccolo
in televizijski.

Kovinski izdelki: kompresorji, razni stroji za
obdelovanje lesa, kovinske stružnice, cirkularje,
prirezovalke, pretegovalke itd.

Imamo na zalogi: Rezan les in razne
mizarske izdelke, vseh vrst lesene embalaže za
pakiranje.

Zvišali smo kapaciteto od leta 1951 do
1953 trikratno.

Naročila izvršujemo hitro, solidno in točno
po konkurenčnih cenah.

Naš delovni kolektiv čestita k prazniku
»Dneva vstaje« vsem svojim odjemalcem in
delovnim kolektivom v naši državi.

V 106

DELOVNI KOLEKTIV

Bombažne predilnice in tkalnice

Tržič

čestita vsem delovnim ljudem naše republike k borbenemu prazniku — Dnevu vstaje 22. juliju!

V 100

Vsem svojim gostom čestita k „Dnevu vstaje“ slovenskega naroda
Zakupna gostilna pri kolodvoru v Kranju

V 87

Trgovsko podjetje
na veliko in malo

Kranj

čestita vsem svojim dobaviteljem
in odjemalcem k »Dnevu vstaje«!

V 89

Remont čevljarskih strojev - Kranj

čestita vsem delovnim kolektivom
k prazniku vstaje 22. juliju

V 91

Kolektiv

Industrije bombažnih izdelkov - Kranj

čestita vsem delovnim ljudem
k Prazniku vstaje slovenskega naroda!

V 93

Delovni kolektiv

tovarna za elektrotehniko in fino mehaniko

»Iskra«

Kranj

čestita

vsem delovnim ljudem Ljudske republike Slovenije k prazniku
»DNEVA VSTAJE«

In želi, da bi bil ta — za nas tako pomemben praznik — vsem delovnim kolektivom svetel spomin na slavno zgodovinsko obdobje naše revolucije in vzpodbuda za nove borbe pri graditvi socializma in novih socialističnih odnosov.

Delovni kolektiv »Iskra« — zavedajoč se ciljev naše revolucije in borbe za zgraditev boljšega in lepšega življenja — je vprav na pridobitvah NOV pristopil k zgraditvi take industrije, ki je bila pred našo revolucijo izključen monopol dežel kapitalističnega gospodarskega sistema, s čimer smo tudi v naših panogah postali neodvisni od drugih.

V naše proizvodne napore smo vključili telekomunikacijske naprave, predvsem proizvodnjo vse vrste telefonskih aparatov, hišnih in poštinskih telefonskih central do 1000 priključkov. To področje telefonije je še nedavno bilo izključna domena inozemcev in predstavlja sedaj naša proizvodnja velik doprinos k osamosvojitvi na tem področju.

Tudi kinoprojektorje za normalni in ozki zvočni film z ojačevalci in zvočniki smo začeli izdelovati šele po osvoboditvi in s temi našimi izdelki dosegli odlične uspehe ter zadovoljili potrebam domačega in deloma tudi inozemskega tržišča.

Naši mladi avtomobilski industriji smo priskočili na pomoč s proizvodnjo avtoelektrike, kot so to: vžigalne tuljave 6 in 12 V, avtodinamo 6 in 12 V, napetostni regulatorji, zaganjači (starterji) 6 in 12 V z vsemi rezervnimi deli in s tem omogočili naši avtoindustriji nemoteno delo kljub informbirojevski ekonomski blokadi.

Dalje so znani naši ročni, električni vrtni stroji za široko potrošnjo EVS 1 in EVS 3 za velike, proizvodne industrijske obrate.

Znani so tudi naši merni instrumenti, kakor proizvodnja od 5 do 10 A električnega števca do voltmetra, ampermetra, miliampermetra, watmetra, ohmometra, tokovnih transformatorjev itd., ki so se doslej vedno uvažali in za katere smo plačevali visoke devizne vsote. Proizvodnja takih instrumentov, predvsem pa električnih števec, sodi kot prav poseben doprinos našega kolektiva v elektrifikaciji naše države, ki je važen predpogoj za dvig naše industrializacije in našega družbenega standarda.

Z našimi artikli in celo vrsto instalcijskega materiala je naš delovni kolektiv začel orati ledino na področju elektrotehnike, fine mehanike in telekomunikacij ter s tem mnogo pripomogel k naši gospodarski osamosvojitvi.

Ko praznujemo praznik »Dneva vstaje«, ki pomeni za delovno ljudstvo dan, po katerem je naš narod uničil izkoriščevalski kapitalistični sistem, se pričel postavljati na lastne noge in dal neposrednim proizvajalcem v upravljanje naša, nam lastna družbena sredstva, katera bomo mi in ostali delovni kolektivi znali uporabljati v dobrobit naše skupnosti in dograditve socializma.

Naš živi praznik delovnega ljudstva LR Slovenije
»Dan vstaje«!

V 92

Trgovsko podjetje

»Sadje« - Kranj

čestita vsem delovnim ljudem k
Dnevu vstaje, praznika 22. juliju!

V 94

MESTNA LEKARNA - KRANJ

Z LEKARNIŠKIMA POSTAJAMA
ŽELEZNIKI IN ŽIRI

čestita k Dnevu vstaje vsemu delovnemu ljudstvu!

V 97

„Standard“

tovarna usnja - Kranj

pozdravlja ob prazniku Dneva vstaje
vse delovne kolektive Jugoslavije!

V 101

MESTNA KLAUNICA - KRANJ

pozdravlja ob Dnevu vstaje - 22. juliju
vse delovne ljudi Jugoslavije!

V 99

Zadružna restavracija

„JELEN“ - KRANJ

čestita k Dnevu vstaje vsem
svojim gostom!

V 95

TRGOVSKO PODJETJE

„DELIKATESA“ - KRANJ

čestita za 22. julij, Dnevu vstaje, vsem svojim odjemalcem

V 96

Okrajni ljudski odbor - Kranj

čestita vsemu delovnemu ljudstvu ob Dnevu vstaje
slovenskega naroda z željo, da bi pridobitve tega
zgodovinsko važnega dneva rodile vedno večje sa-
dove v izgradnji socializma!

V 30

»Komunala«

direkcija komunalne dejavnosti

mesta Kranja

s svojimi obrati

čestita vsem delovnim ljudem Jugoslavije
k prazniku vstaje — 22. juliju!

V 98

Kolektiv

Cementarne Trbovlje

Portland cement
je priznan
po svoji kvaleteti

čestita
k prazniku
vstaje
slovenskega
naroda

V 50

RUDNIK RJAVEGA PREMOGA ZAGORJE v Zagorju

čestita vsem delovnim kolektivom
k prazniku LR Slovenije — 22. juliju

V 31

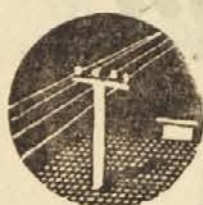

K Dnevu vstaje čestita
vsem delovnim kolekti-
vom in ostalemu prebi-
valstvu naše občine

Ljudski odbor mestne občine Zagorje

V 29

KOLEKTIV

Elektrarne v Trbovljah

se pridružuje ostalim kolektivom in pošilja ob prazniku vstaje
borbene pozdrave vsemu delovnemu ljudstvu v Sloveniji

V 116

Kolektiv Tovarne kemičnih izdelkov v Hrastniku

čestita vsemu delovnemu ljudstvu Slovenije k prazniku Dneva vstaje
in mu želi še mnogo delovnih uspehov pri izgradnji socializma!

V 16

Gostinska podjetja ZAGORJE OB SAVI

se priporočajo za obisk v svojih obratih,
kjer boste postreženi z dobro pijačo in jedajo

V našem obratu hotel KUM lahko koristite 40, oz. 60 % popust.

V 32

Kolektiv

Slikarsko-pleskarskega podjetja

čestita vsem delovnim kolektivom, kakor tudi vsem svojim
naročnikom k prazniku Dnevu vstaje, 22. juliju, ter se pri-
poroča še za nadaljna naročila

v Zagorju

V 154

MESTNO PODJETJE

»MESO« TRBOVLJE

ČESTITA SLOVENSKEMU LJUDSTVU
K PRAZNIKU »DNEVU VSTAJE«

Nudimo vedno sveže meso in najboljše
mesne izdelke.
Odkup živine po najvišjih cenah

V 51

Vsem delovnim ljudem
svojega okraja, kakor tudi
ostalim v Sloveniji, čestitamo
k DNEVU VSTAJE

OKRAJNI LJUDSKI ODBOR TRBOVLJE

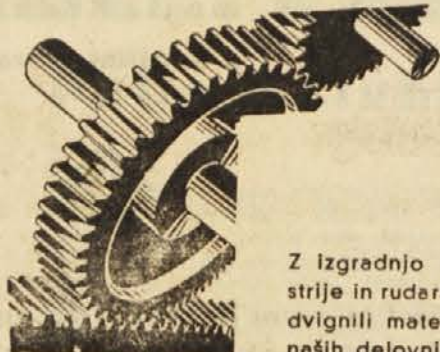
V 75

Delovni kolektiv

Strojne tovarne Miha Marinko Trbovlje

tovarne rudarskih
strojev in trans-
portnih naprav

čestita delovnim ljudem
naše domovine
k 22. juliju Dnevu
vstaje slovenskega
ljudstva

Z izgradnjo naše indu-
strije in rudarstva bomo
dvignili materialni nivo
naših delovnih ljudi

V 76

Ljudski odbor mestne občine Velenje

s svojimi podjetji:

Gradbeno podjetje »Remont«
Mesarija
Slaščičarna »Bufet«
Kavarna »Central«
Mestna restavracija
Krojstvo in šiviljstvo
Mestno podjetje bravnica
Gostinsko podjetje »udar«
Lončarstvo
Čevljarstvo
Avto-prevoznništvo
Služba oplesk
Izd. tiskalnica gumiranega papirja
Splošna mehanična delavnica
Splošno mizarstvo
Pekarna
in trgovska podjetja
s svojimi poslovalnicami

čestita vsem delovnim ljudem k 22. juliju —
prazniku Dneva vstaje slovenskega ljudstva

V 59

Delovni kolektiv
Trgovskega izvoznega podjetja
za domačo in umetno obrt

„DOM“

LJUBLJANA
Mestni trg šte. 24

čestita vsem svojim odjemalcem in dobaviteljem k prazniku
22. juliju — Prodajamo na debelo in drobno pa tudi izvažamo.

V 66

Delovni kolektiv

Minske industrije

LJUBLJANA
Parmova 37 — Telefon 11-573

čestita k prazniku „Dneva vstaje“ vsem
svojim odjemalcem in ostalim delovnim
kolektivom — Združimo vse svoje sile za
napredek socializma

zobrali: Bistra,
Beričevo, Viž,
Logatec, Fužine,
Gameljane,
Vrhnika

V 110

DELOVNI KOLEKTIV

Invalidskega podjetja

„Puškarna“

Ljubljana, Gosposvetska c. 12

čestita k prazniku »Dneva vstaje« vsem svojim
odjemalcem in delovnemu ljudstvu Jugoslavije in
želi veliko uspehov v izgradnji socializma

V 108

Umetniški zavod za litografijo in obrat Partizanska tiskarna

želita ob prazniku Dneva vstaje vsem delovnim kolektivom
veliko uspeha v nadaljnjem delu

LJUBLJANA

V 108

Ob obletnici praznika vstaje

čestita vsemu delovne mu

ljudstvu

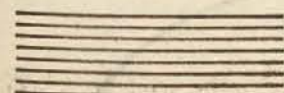

Veleblagovnica

Na-ma

LJUBLJANA

V 107

K prazniku „Dneva vstaje“ se pridružuje

Kolektiv

Restavracije Delavski dom

ter čestita vsem delovnim ljudem naše republi-
ke, posebno pa še našim gostom in abonentom,
katerim se še nadalje priporočamo

V 105

Delovni kolektiv

Ljubljanske tovarne hranil

LJUBLJANA
ŠMARTINSKA CESTA 30

Pošilja ob prazniku »Dneva vstaje« vsem tovariškim
kolektivom in svojim poslovnim prijateljem
svoje borbene pozdrave

V 77

Vsem delovnim kolektivom čestitamo ob »Dnevu vstaje«
k njihovim uspehom in naporom pri uresničevanju demo-
kratičnih načel naše izgradnje v želji, da se še nadalje
uporno bore za zmago naše socialistične zavesti

Delovni kolektiv

trgovskega podjetja

„Umetnina“

V 86

Delovni kolektiv podjetja

TELEKOMUNIKACIJE

LJUBLJANA - PAŽANI

čestita vsem v boju sodelu očim
k »Dnevu vstaje« slovenskega naroda

V 25

Delovni kolektiv

„IZOLIRKA“

Ljubljana - oste

čestita
k »Dnevu vstaje«
slovenskega
naroda

V 78

Delovni kolektiv

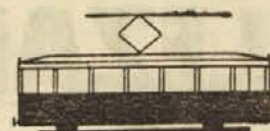
Podjetja za razdelovanje filmov

čestita k Prazniku vstaje vsemu
delovnemu ljudstvu — Poseben
pozdrav udeležencem N O P.

V 27

K prazniku „Dneva vstaje“

vsemu delovnemu ljudstvu delovni kolektiv

Električne cestne železnice Ljubljana

V 111

Gasilski servis - Ljubljana

PREŠERNOV TRG 3

Kupujemo in dobavljamo gasilsko orodje, opremo in
potrebščine za PLZ in gasilstvo

Servisna delavnica - Ljubljana

LEVSTIKOV TRG 7

Izvršujemo popravila agregatov, krpanje cevi, manjša
popravila brizgaln in orodja

V 104

Remont II

Ljubljana

Knezova 28

Izvršuje vsa gradbena, slikarska, pleskarska, kle-
parska, krovna, vodovodnoinštalaterska, mizarska,
ključavničarska in elektroinštalaterska dela po
predhodno sestavljenem predračunu

Naš delovni kolektiv čestita k prazniku »Dneva
vstaje« vsem našim naročnikom in ostalim
delovnim kolektivom

V 109

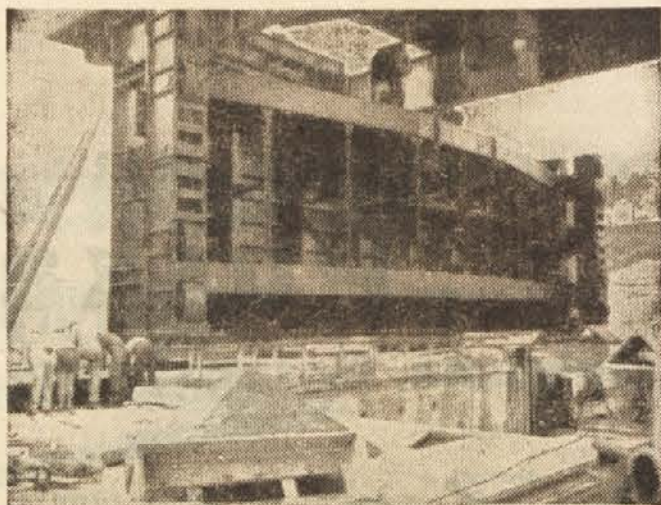
„Avto servis“

LJUBLJANA — PREŠERNOVA CESTA ST. 52

čestitamo k prazniku Dneva vstaje vsem našim naročni-
kom in strankam in vsem delovnim kolektivom naše do-
movine želeč jim veliko in najboljših uspehov v izgrad-
nji socializmu

V 155

Delovni kolektiv podjetja čestita k Dnevu vstaje vsem graditeljem socializma in dobaviteljem

Montiranje 145 tonske zapornice v HC Vuzenica

HE VUZENICA v izgradnji z gradbiščem **HE VUHRED**

M 51

OK ZKS in OLO

Maribor - okolica

Vsemu delovnemu ljudstvu Slovenije čestitamo k Dnevu vstaje - 22. juliju

M 48

Vsem delovnim kolektivom v Sloveniji čestitamo k Dnevu vstaje - 22. juliju

VELETRGOVINA Z GALANTERIJO

„Univerzal“

MARIBOR

M 46

ŽELEZARNA RAVNE

TOVARNA PLEMENITIH JEKEL
RAVNE NA KOROŠKEM

Naši novi izdelki po osvoboditvi:

ODLITKI za strojegradnjo, za brodogradnjo, za industrijo parnih kotlov, za avtomobilsko, vagonsko in avionsko industrijo.
ODKOVKI kolenčaste osi, ladijske osi, lokomotivske in vagonске osi ter specialni komadi po načrtih.
Pnevmatsko orodje, industrijski noži za lesno, papirno, tekstilno, tobačno in kovinsko industrijo, krožne žage in segmenti za hladno rezanje kovin, kolesne dvojice za vagonete, stiskalnice za preizkušnjo betona.

Naše nove kvalitete po osvoboditvi:

Legirana konstrukcijska jekla za cementiranje in poboljšanje, jekla za ventile, peresna jekla, jekla za kroglične ležaje, legirana orodna jekla vseh vrst, visoko legirana orodna jekla za utope in brzorezna jekla.
Specialna jekla — odporna proti obrabi, proti žganju, proti rjavenju, toplotno odporna jekla ter jekla z visokim električnim uporom.

so rezultat ustvarjalne sile in duha naše revolucije

CESTITAMO VSEM DELOVNIM KOLEKTIVOM SLOVENIJE K DNEVU VSTAJE!

M 56

DELOVNI KOLEKTIV
TOVARNE DUŠIKA

Ruše

Želi ob prazniku Vstaje 22. julija vsem delovnim kolektivom mnogo uspehov pri delu za ustvaritev srečnejšega življenja!

M 58

Delovni kolektiv **„Panonija“** SOBOTA
ČESTITA K DNEVU VSTAJE

M 30

Delovni kolektiv
Avtokaroserija Maribor

Čestita k Dnevu vstaje

M 47

„SVILA“
MARIBOR

čestita k prazniku Dneva vstaje slovenskega naroda vsem delovnim kolektivom in delovnemu ljudstvu Jugoslavije

M 59

Ob praznovanju letošnje obletnice Dneva vstaje, čestitamo delovnemu ljudstvu, sposobnemu premagovati največje gospodarske težave in poglobiti pridobitve revolucije

Ljudski odbor mestne občine Murska Sobota

M 34

Delovni kolektiv
Mestnega gradbenega podjetja
Maribor

se pridružuje čestitkam vseh delovnih ljudi in kolektivov ob prazniku Dneva vstaje

M 45